

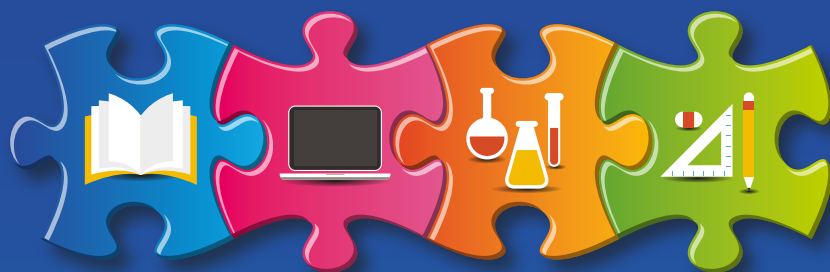

SZKOŁA ĆWICZEŃ

dla rozwoju zawodowego nauczyciela

Materiały szkoleniowe

JĘZYKI OBCE

SZKOŁA ĆWICZEŃ

dla rozwoju zawodowego nauczyciela

Materiały szkoleniowe

JĘZYKI OBCE

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Warszawa 2018

Zespół autorów

**Anna Elżbieciak-Stec, Ewa Kuczyńska, Rafał Mamiński, Marta Młyńska,
dr Małgorzata Piotrowska-Skrzypek, Marlena Skrzynecka, Marcin Tuszyński,
Bożena Solecka, Beata Walczak, Monika Zwolińska**

Korekta, skład

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Projekt okładki, layout

Wojciech Romerowicz

Zdjęcie na okładce: © alexlmx/Fotolia.com

ISBN (całość) 978-83-66047-22-8

ISBN (języki obce) 978-83-66047-24-2

Warszawa 2018

Wydanie I

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji

Creative Commons – Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne 3.0 Polska

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Aleje Ujazdowskie 28

00-479 Warszawa

www.ore.edu.pl

tel. 22 345 37 00

fax 22 345 37 70

SPIS TREŚCI

Wstęp	4
Część 1. Scenariusze lekcji	5
Scenariusz zajęć: Zainspirowani filmem – język angielski	5
Scenariusz zajęć: Język gestów – język hiszpański	11
Scenariusz zajęć: Islam jako system wierzeń oraz podstawa kultury i obyczajowości muzułmanów – język angielski	16
Scenariusz zajęć: Dzień Europy – język angielski	21
Scenariusz zajęć: Pożywienie – co? Jak? Gdzie? Lekcja powtórzeniowa – język angielski	27
Scenariusz zajęć: Opowiadamy, co robimy w czasie wolnym – język niemiecki	35
Scenariusz zajęć: Opowiadamy, co robimy dla swojego zdrowia – język niemiecki	43
Scenariusz zajęć: Ludzie przychodzą i odchodzą: imigranci w Hiszpanii – język hiszpański	53
Scenariusz zajęć: W szkole potrzebuję... (przybory szkolne) – język niemiecki	60
Scenariusz zajęć: Moja rodzina – język niemiecki	65
Część 2. Propozycje wykorzystania rozwiązań dydaktycznych, wychowawczych czy organizacyjnych w procesie doskonalenia nauczycieli	70
Perspektywa placówki doskonalenia nauczycieli	70
Perspektywa poradni psychologiczno-pedagogicznej	77
Perspektywa szkoły wyższej	95

Wstęp

Publikacja „Szkola ćwiczeń dla rozwoju zawodowego nauczyciela. Materiały szkoleniowe – języki obce” powstała w trakcie realizacji pilotażu „Modelu szkoły ćwiczeń” i jest efektem działań z udziałem wielu osób i instytucji. Zaangażowanie tak dużego grona autorów nie jest przypadkowe i odpowiada na opracowaną koncepcję szkoły ćwiczeń.

Materiał podzielony jest na trzy części zawierające:

1. scenariusze lekcji przygotowane przez nauczycieli/dyrektorów szkoły ćwiczeń, szkół współpracujących oraz innych zainteresowanych szkół wraz z propozycjami źródeł wskazanych przez pracownika biblioteki pedagogicznej;
2. propozycje wykorzystania rozwiązań dydaktycznych, wychowawczych czy organizacyjnych w procesie doskonalenia nauczycieli, przygotowane przez pracowników placówki doskonalenia nauczycieli, poradni psychologiczno-pedagogicznej oraz biblioteki pedagogicznej;
3. wskazania dotyczące możliwości włączenia przygotowanych opisów w proces kształcenia nauczyciela opisany z perspektywy pracownika szkoły wyższej, przygotowującej studentów do pracy w zawodzie nauczyciela kształcącej nauczycieli.

Uzupełnieniem publikacji są filmy dydaktyczne, zawierające wybrane przez specjalistów fragmenty zajęć przeprowadzonych na podstawie scenariuszy. Filmy wzbogacone zostały komentarzami metodycznymi stanowiącymi wskazówki dla nauczycieli na różnych etapach ich rozwoju zawodowego oraz dla studentów, przygotowujących się do zawodu nauczyciela.

Tak przygotowany materiał nie wyczerpuje wszystkich aspektów związanych z organizacją i funkcjonowaniem szkół ćwiczeń. W kolejnej publikacji „Jak skutecznie wdrażać *Model szkoły ćwiczeń*” autorzy rozwiną te zagadnienia i poszerzą je o odniesienie do wykorzystania materiałów szkoleniowych w kontekście zadań dyrektora szkoły, nadzoru pedagogicznego, czy zadań organów prowadzących szkoły oraz oczekiwań pracodawców. Całość stanowić będzie szczegółowy opis w zakresie funkcjonowania szkół ćwiczeń w systemie edukacji.

Dodatkową wartością jest prezentacja rozwiązań wdrożonych już do praktyki szkolnej, a przede wszystkim refleksja wokół tych działań prowadzona przez samych nauczycieli oraz doradców metodycznych, którzy na co dzień wspierają nauczycieli i sami poszukują przykładów działań odpowiadających na potrzeby środowiska edukacyjnego. Nauczyciele przedmiotów przyrodniczych otrzymają materiały, które będą mogli wykorzystać w zakresie doskonalenia metod pracy, służących rozwijaniu kompetencji kluczowych uczniów. Opisane działania nauczycieli obrazują sposoby konstruowania relacji i rozbudzania poczucia przynależności ucznia do społeczności szkolnej. To właśnie uczeń jest głównym podmiotem oddziaływań i obserwacji nauczycielskich. W opinii twórców tych materiałów czytelnicy otrzymają porcję casusów zdarzeń występujących w szkole z jednoczesnym odwołaniem do działań instytucji, których zadaniem jest wsparcie nauczycieli i wychowawców oraz wspólne poszukiwanie optymalnych rozwiązań zapewniających sukces każdemu uczniowi.

CZĘŚĆ 1. SCENARIUSZE LEKCJI

SCENARIUSZ ZAJĘĆ: ZAINSPIROWANI FILMEM – JĘZYK ANGIELSKI

Ewa Kuczyńska

I Liceum Ogólnokształcące im. Zygmunta Krasińskiego w Ciechanowie

I. Obszar tematyczny

Rozwijanie kompetencji kluczowych uczniów w zakresie porozumiewania się w języku obcym w obszarze tematycznym dotyczącym kinematografii oraz rozwijanie świadomości i ekspresji kulturowej. Warto pamiętać, że kompetencje kluczowe to połączenie wiedzy, umiejętności i postaw.

a) Wiedza:

Znajomość: terminologii związanej z produkcją filmów oraz ich rozpowszechnianiem i wyświetlaniem w kinach, funkcji słownictwa, gramatyki funkcjonalnej (strona bierna, czasy przeszłe), pewnego zakresu tekstów literackich, konwencji społecznych, świadomość sposobów porozumiewania się w różnych kontekstach.

b) Umiejętności:

Porozumiewania się w różnych sytuacjach komunikacyjnych, obserwowanie swojego sposobu porozumiewania się, przystosowanie sposobów porozumiewania się do wymogów sytuacji, rozróżnianie i wykorzystywanie różnych typów tekstów, poszukiwanie i przetwarzanie informacji, formułowanie i wyrażanie własnych argumentów odpowiednio do kontekstów, rozumienia komunikatów słownych, inicjowanie, podtrzymywanie i kończenie rozmowy, wyrażanie i rozumienie różnych punktów widzenia, zdolność współpracy w zespole, odnoszenie własnych punktów widzenia w zakresie ekspresji do opinii innych.

c) Postawy:

Skłonność do krytycznego i konstruktywnego dialogu, zainteresowanie kontaktami z innymi ludźmi, świadomość oddziaływania języka na innych, potrzeba rozumienia i używania języka w sposób pozytywny, świadomość różnorodności kulturowej, ciekawość poznawcza, krytyczna i refleksyjna postawa w stosunku do dostępnych informacji, motywacja w uczeniu się, wiara we własne możliwości i osiągnięcia w uczeniu się, chęć wykorzystywania doświadczeń z życia w uczeniu się, współpracy, aktywności, kreatywności.

Lekcja została przygotowana jako weryfikacja treści i umiejętności uczniów nabytych wcześniej, dobór metod oraz form organizacyjnych w pracy z uczniami uwzględniał ich indywidualne potrzeby.

II. Zagadnienie metodyczne / cele dla praktykanta

Opracowany scenariusz zajęć języka angielskiego daje możliwość poznania w praktyce tych aktywizujących form pracy, które rozwijają autonomię uczniów oraz wzmacniają motywację w procesie uczenia się, a także sprzyjają współpracy w procesie doskonalenia kompetencji językowej. Ponadto daje możliwość zaprezentowania roli nauczyciela w procesie budowania autonomii uczniów.

III. Temat lekcji

„Zainspirowani filmem – Film Inspired”

IV. Treści nauczania

Uczeń:

- posługuje się bogatym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych), umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie tematu;
- reaguje ustnie w sposób płynny w różnorodnych, bardziej złożonych sytuacjach;
- aktywnie uczestniczy w rozmowie i dyskusji (przedstawia opinie i argumenty, odpira argumenty przeciwne);
- komentuje, zgadza się lub kwestionuje zdanie innych uczestników dyskusji,
- współdziała w grupie, np. bierze udział w lekcyjnych i pozalekcyjnych językowych pracach projektowych;
- korzysta ze źródeł informacji w języku obcym (np. z encyklopedii, mediów, instrukcji obsługi) również za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych;
- stosuje strategie komunikacyjne (np. domyślanie się znaczenia wyrazów z kontekstu, rozumienie tekstu zawierającego nieznanne słowa i zwroty) oraz strategie kompensacyjne (np. parafraza, definicja), w przypadku gdy nie zna lub nie pamięta jakiegoś wyrazu.

Zalecane warunki i sposób realizacji: inspirowanie ucznia do samodzielnego poszukiwania źródeł wiedzy.

V. Przedmiot, etap edukacyjny, klasa

Język angielski, III etap edukacyjny, III klasa liceum

Wariant podstawy programowej: III.1.R

VI. Cele ucznia

- Rozwijanie sprawności mówienia, a w szczególności: wyrażanie i uzasadnianie opinii, pytanie o opinię, zgadzanie się i niezgadzanie się z opinią innych.
- Powtórzenie słownictwa związanego z tematem „Kultura” (gatunki filmowe, twórcy filmowi, przymiotniki opisujące dzieła sztuki, uczestnictwo w kulturze).
- Rozwijanie umiejętności pracy w grupie oraz umiejętności stosowania strategii komunikacyjnych (np. domyślanie się znaczenia wyrazów z kontekstu lub intonacji).
- Zachęcanie uczniów do kreatywnego wyrażania myśli i emocji w języku obcym.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- wypowiada się swobodnie na zadany przez nauczyciela temat;
- przetłumaczy na język angielski/język polski podane przykłady;
- posługuje się słownictwem specjalistycznym związanym i filmem;
- opisuje gatunki filmowe, twórców filmu w języku angielskim;
- współpracuje z innymi uczniami (grupa, para);
- odgrywa role, wyraża emocje;
- wyszukuje przydatne informacje, korzysta ze słownika;
- ocenia postawy, wartość wybranych dzieł filmowych i ich twórców.

VII. Metody pracy z uczniami

- praca w grupach/parach, pogadanka
- miniwykład
- burza mózgów
- dyskusja
- gry dydaktyczne (pokaz, inscenizacja), pokaz slajdów, prezentacja multimedialna

VIII. Środki dydaktyczne (wykorzystane przez uczniów oraz przez nauczyciela)

Klasy filmowe, gra planszowa o tematyce filmowej, Oskar, fragmenty recenzji filmowych.

IX. Przebieg lekcji/zajęć/wydarzenia edukacyjnego

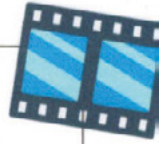
1. Określenie celu lekcji i wprowadzenie tematu lekcji za pomocą rekwizytu (klasy filmowe).
2. „Guess the movie” (Odgadnij, co to za film).
3. Zadaniem uczniów pracujących w grupach jest przygotowanie i odegranie krótkiej scenki. Pozostali starają się odgadnąć, o jaki film chodzi.
4. „And the Oscar goes to...” (*Oskara otrzymuje...*) – załącznik 1.
5. Zadaniem uczniów jest wybranie aktora, reżysera lub filmu, który ich zdaniem zasługuje na tę nagrodę. Wcielając się w rolę członków Akademii Filmowej, uczniowie muszą także uzasadnić swój wybór.

6. Movie board game (gra planszowa o tematyce filmowej – załącznik 2).
7. Uczniowie otrzymują grę z pytaniami dotyczącymi ich upodobań w dziedzinie filmu i słownictwa filmowego.
8. Film review (recenzja filmu).
9. Pracą domową uczniów jest napisanie recenzji wybranego filmu.
10. Posumowanie lekcji: walizka/kosz.

Załącznik 1.

<p>1 ★</p> <p>What was the first film that you saw at the cinema?</p>	<p>2 ★</p> <p>Have you ever acted in a play?</p>	<p>3 ★</p> <p>What's the difference between the cast and casting?</p>	<p>4 ★</p> <p>Do you like dubbed films?</p>	<p>5 ★</p> <p>Who is a film buff?</p>
<p>6 ★</p> <p>Are there any kinds of movies you dislike? Why?</p>	<p>7 ★</p> <p>What's the difference between extras and stunts?</p>	<p>8 ★</p> <p>Would you like to be an actor/actress? Why? Why not?</p>	<p>9 ★</p> <p>What makes a film good in your opinion?</p>	<p>10 ★</p> <p>Can you think of tourist sights related to movie industry?</p>
<p>11 ★</p> <p>Name 5 film genres.</p>	<p>12 ★</p> <p>Do you prefer watching films at the cinema or at home? Why?</p>	<p>13 ★</p> <p>Do you like watching films based on books?</p>	<p>14 ★</p> <p>Name 5 positive adjectives related to movies?</p>	<p>15 ★</p> <p>Would you like to work in movie industry? Why? Why not?</p>
<p>16 ★</p> <p>Name 5 people in the film industry.</p>	<p>17 ★</p> <p>What does filmy mean?</p>	<p>18 ★</p> <p>What was the best film you have recently seen?</p>	<p>19 ★</p> <p>Which film star do you want to meet? Why?</p>	<p>20 ★</p> <p>What does filmic mean?</p>

ZAINSPIROWANI FILMEM

Realizacja scenariuszy z perspektywy biblioteki pedagogicznej

1. Udzielenie informacji o materiałach bibliotecznych dotyczących filmu na podstawie zasobów własnych lub innych bibliotek. Wśród proponowanych publikacji mogłyby się znaleźć m.in. pozycje takie jak:
  - Piotr Andrejew, Wit Dąbał, *Słownik filmowy polsko-angielski*, Oficyna Wydawnicza Sadyba, Warszawa 2007.
  - Remigiusz Bocian, Michał Zabłocki, *Angielsko-polski słownik terminologii filmowej*, Wydawnictwo Wojciech Marzec, Warszawa 2008.
  - Tadeusz Lubelski (red.), *Encyklopedia kina*, Biały Kruk, Kraków 2003.
  - Rafała Syska (red.), *Słownik filmu*, Krakowskie Wydawnictwo Naukowe, Kraków 2010.
2. Realizacja wypożyczeń międzybibliotecznych materiałów niezbędnych do realizacji scenariusza, niedostępnych w wybranej bibliotece pedagogicznej.
3. Udzielenie informacji o zasobach Internetu dotyczących filmu. Wśród proponowanych zasobów w sieci mogłyby się znaleźć m.in.:
  - Porozmawiajmy o filmach w języku angielskim! [<https://preply.com/pl/blog/2014/10/07/porozmawiajmy-o-filmach-w-jezyku-angielskim/>, dostępny online: 24.05.2018]
  - Matura Vocabulary: Films [<http://angielski.edu.pl/matura/egzaminy/matura/matura-z-angielskiego/matura-vocabulary-films>, dostępny online: 24.05.2018]
  - Słowniczek Terminów Filmowych [<http://filmcommissionpoland.pl/pl/produkcja-filmowa/slowniczek-terminow-filmowych/>, dostępny online: 24.05.2018]
  - A few interesting facts about modern media / Scholaris [<http://scholaris.pl/zasob/111101?bid=0&iid=0&query=film+na+angielskim&api>, dostępny online: 24.05.2018]
4. Realizacja form doskonalenia zawodowego nauczycieli w zakresie pracy w wybranych aplikacjach, a w szczególności narzędzi do: wspomaganie nauki słownictwa z języka obcego (np. *Quizlet*), tworzenia interaktywnych ćwiczeń (np. *LearningApps*, *Educaplay*, *EDpuzzle*), tworzenia interaktywnych testów (np. *Quizziz*, *Kahoot*, *Plickers*). Formy doskonalenia zawodowego w ww. zakresie realizują m.in. Warmińsko-Mazurska Biblioteka Pedagogiczna w Elblągu, Biblioteka Pedagogiczna w Chełmnie, Biblioteka Pedagogiczna w Toruniu, Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Gdańsku, Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu. Biblioteki realizują doskonalenie zawodowe nauczycieli zarówno w formie stacjonarnej, jak i zdalnej.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ: JĘZYK GESTÓW – JĘZYK HISZPAŃSKI

Marcin Tuszyński

XXXIV Liceum Ogólnokształcące z oddziałami dwujęzycznymi
im. Miguela de Cervantesa w Warszawie

I. Obszar tematyczny

Obszarem tematycznym zajęć jest rozwijanie kompetencji interkulturowej na lekcjach języka obcego, w tym przypadku języka hiszpańskiego. W szczególności chcę zwrócić uwagę na to, jak ważne w nauce języka obcego są elementy niewerbalne, tj. gesty, które bardzo często nijak się mają do gestów, które używamy w Polsce. Różnice mogą prowadzić do nieporozumień na tle kulturowym. Zwracanie uwagi na te elementy kultury pomagają rozwijać świadomość kulturową oraz kształtować postawy otwartości i ciekawości na inne kultury. W celu zobrazowania ww. zagadnienia wykorzystuję zasoby internetowe (portal *YouTube*), w tym materiały autentyczne, np. krótkie filmiki z gestami, którymi posługują się na co dzień Hiszpanie.

II. Zagadnienie metodyczne / cele dla praktykanta

Założeniem metodycznym lekcji jest pokazanie, że oprócz tradycyjnego nauczania języka obcego (słownictwo, gramatyka itp.) nauczyciel powinien również wprowadzać elementy niewerbalne, dlatego że stanowią one nieodzowny element kultury danego narodu. W przypadku Hiszpanów istotnym elementem codziennej komunikacji są gesty. Internet i jego zasoby są niekończącym się źródłem inspiracji, które pozwalają uatrakcyjnić prowadzone lekcje, zatem na zajęciach wykorzystywane są na krótkich filmach dostępnych na YouTube. Podczas lekcji wykorzystuję głównie pracę w grupach bądź parach, ponieważ uważam, że dzięki takim formom pracy uczniowie rozwijają swoje kompetencje społeczne, które przydadzą im się w przyszłości, np. w pracy zawodowej.

III. Temat lekcji

„Język gestów – *Hablando se entiende la gente*”

Temat lekcji zawiera nawiązania zarówno do kultury, jak i języka codziennego Hiszpanów. Jego pierwsza część brzmi „*hablando se entiende la gente*”. Jest to hiszpańskie powiedzenie, które, w wolnym tłumaczeniu, oznacza „poprzez rozmowę można poznać ludzi”. Temat jest również nawiązaniem kulturowym, gdyż na początku lat 90. hiszpańska stacja telewizyjna *Telecinco* emitowała program typu *talk show* o tym samym tytule. Druga część tematu pokazuje, o czym będzie mowa podczas lekcji, tj. o gestach Hiszpanów. Takie zestawienie da do zrozumienia uczniom, że gesty stanowią bardzo ważny element każdej rozmowy.

IV. Treści nauczania

Treści nauczania są przeznaczone dla uczniów szkoły ponadpodstawowej, którzy uczyli się już wcześniej języka hiszpańskiego, a w liceum wybrali oddział dwujęzyczny. Podczas przygotowanej lekcji uczniowie będą stosować strategie komunikacyjne polegające na domyślaniu się znaczenia gestów z kontekstu oraz strategie kompensacyjne (środki niewerbalne) podczas zadania końcowego (ułożenie dialogi z jak najmniejszą liczbą słów). Co więcej, rozwiną świadomość językową (podobieństwa i różnice między językami).

V. Przedmiot, etap edukacyjny, klasa

Język hiszpański, I klasa liceum, III etap edukacyjny

Wariant podstawy programowej: III.DJ

Czas trwania: 45 min

VI. Cele ucznia

W trakcie przeprowadzonej lekcji uczniowie będą mogli osiągnąć następujące cele:

- zidentyfikują (na podstawie pokazanego krótkiego filmu na portalu *YouTube*), jakie zagadnienie będzie tematem lekcji (gesty);
- wymienią (po drugim obejrzeniu filmu), pokażą i opiszą znaczenie gestów przedstawionych w materiale filmowym;
- porównają gesty Hiszpanów z gestami Polaków, szukając podobieństw i wskazując różnice;
- ułożą dialogi/scenki (w myśl zasady: im mniej słów i więcej gestów, tym lepiej);
- przedstawią ww. dialogi/scenki;
- przygotowują listę gestów używanych przez Polaków, które mogą okazać się pomocne dla obcokrajowców mieszkających w naszym kraju.

VII. Metody pracy z uczniami

Podczas lekcji będę używać następujących metod pracy z uczniami:

- metody problemowe (sytuacyjna);
- metody praktyczne (dyskusje w parach/grupach);
- metody aktywizujące (wyświetlenie materiału audiowizualnego bez podania konkretnego tematu ani zadania do wykonania).

VIII. Środki dydaktyczne (wykorzystane przez uczniów oraz przez nauczyciela)

Środkami dydaktycznymi, które wykorzystam podczas lekcji, są filmiki z portalu *YouTube*. Pierwszy z nich wyświetlany jest dwukrotnie. Za pierwszym razem ma za zadanie podpowiedzieć uczniom, jakie zagadnienie jest tematem lekcji. Oczekuje się, że uczniowie dość szybko będą w stanie krótko przedstawić ukazane zjawisko (gesty). Jeśli okaże się to dla nich problematyczne, należy zadać kilka pomocniczych pytań, np. co zwróciło ich uwagę, czy osoby przedstawione na filmiku używały wielu słów itp.

Kolejne filmiki są dużo krótsze od pierwszego i w każdym z nich przedstawiony jest wyłącznie jeden gest. Uczniowie mogą korzystać z zeszytów przedmiotowych w czasie oglądania pierwszego filmiku, aby zanotować zauważone gesty, oraz podczas przygotowywania dialogów.

IX. Przebieg lekcji/zajęć/wydarzenia edukacyjnego

Po przywitaniu się z uczniami nauczyciel mówi, że pokaże im krótki, trwający niewiele ponad minutę filmik. Prosi, aby niczego nie notowali i skupili się na tym, co zobaczą na ekranie. Po obejrzeniu filmu pyta o ich wrażenia, o to, co im się podobało, a co nie. Następnie zadaje pytanie o temat dzisiejszej lekcji. Uczniowie powinni problemowi odpowiedzieć, że tematem jest język niewerbalny, a w szczególności gesty. Jeśli nie będą w stanie udzielić odpowiedzi, nauczyciel zadaje kilka pytań pomocniczych (np. jak zachowują się Hiszpanie podczas rozmów, jak mówią, czym się posługują).

Nauczyciel zapisuje temat lekcji na tablicy, wyjaśniając przy okazji znaczenie hiszpańskiego powiedzenia *hablando se entiende la gente*.

Następnie przechodzi do kolejnego zadania, którego celem będzie doskonalenie umiejętności rozumienia ze słuchu wspartego obrazem poprzez wyszukiwanie informacji szczegółowych. Na początek dzieli uczniów na pary lub grupy trzyosobowe. Mówi, że obejrzymy film po raz kolejny, a ich zadaniem będzie zapamiętanie możliwie jak najwięcej gestów przedstawionych w materiale wideo, aby potem móc je przedstawić na forum klasy. Następnie uczniowie muszą odgadnąć z kontekstu, co zapamiętane przez nich gesty oznaczają. Po wyświetleniu filmu po raz drugi nauczyciel daje grupom kilka minut na refleksję oraz dyskusję na temat zapamiętanych gestów i ich znaczenie. Potem prosi każdą z grup o pokazanie jednego gestu i wyjaśnienie po hiszpańsku, jak go zrozumieli. Wszystkie grupy odpowiadają po kolei. Jeśli jakaś z grup zapamiętała gest, ale nie umie wyjaśnić, co znaczy, nauczyciel prosi pozostałe o pomoc. Oczekuje się, że uczniowie będą w stanie wymienić co najmniej 12 gestów, które pojawiają się w pokazanym filmiku.

Kolejnym zadaniem dla uczniów (pracują w parach lub grupach wyznaczonych wcześniej) jest przygotowanie dwóch krótkich list gestów. Pierwszą z nich mają stanowić gesty, których Hiszpanie i Polacy używają w takich samych sytuacjach komunikacyjnych, drugą – używane inaczej. Oczekuje się, że druga lista będzie dużo dłuższa. Po kilku minutach nauczyciel prosi poszczególne grupy o przedstawienie swoich list. Na koniec wybiera jedną z grup i prosi, aby wyciągnęły wniosek z wykonanego zadania. Oczekuje się, że uczniowie zauważą, że lista z gestami, które się od siebie różnią, jest dużo dłuższa. Jeśli nie, poproszę o policzenie gestów w obu listach.

Kolejne zadanie dla uczniów polega na obejrzeniu krótkich filmów na YouTube. W każdym z nich przedstawiony jest jeden gest. W tych samych parach/grupach uczniowie mają za zadanie odgadnąć, co oznaczają poszczególne gesty. Jeśli będą mieć problem ze zrozumieniem, co mówią osoby pojawiające się w materiale wideo, nauczyciel powtarza ich

kwestie wolniej. Po obejrzeniu każdego z filmików grupa, która jest pewna, że dobrze zrozumiała gest, zgłasza się poprzez podniesienie ręki.

Następnym zadaniem dla uczniów jest ułożenie ustnie dialogów. Podając instrukcje, nauczyciel podkreśla, że im więcej gestów i mniej użytych słów, tym lepiej. Uczniowie nadal pracują w wyznaczonych na początku lekcji grupach. Grupa, która skończy zadanie, zgłasza gotowość nauczycielowi. Kiedy wszystkie grupy skończą zadanie, kolejno przedstawiają dialog na środku klasy. Pozostali mają za zadanie liczyć, ile gestów zostało uwzględnionych. Wygrywa ta grupa, która użyła największej liczby gestów.

Kolejnym zadaniem, które może być również zadane w ramach pracy domowej, jeśli wcześniejsze zadania zajmą zbyt dużo czasu, jest przygotowanie listy najpopularniejszych gestów używanych przez Polaków. Nauczyciel prosi uczniów, aby wyobrazili sobie, że ww. lista ma być dołączona do przewodnika po naszym kraju. Jeśli nie wystarczy czasu, uczniowie mają za zadanie przygotować taką listę w domach i przedstawić ją podczas kolejnej lekcji.

W ramach podsumowania nauczyciel przedstawia kilka gestów poznanych przez uczniów i ochotnicy – po wcześniejszym zgłoszeniu się poprzez podniesienie ręki – wyjaśniają po hiszpańsku ich znaczenie.

JĘZYK GESTÓW

Realizacja scenariuszy z perspektywy biblioteki pedagogicznej

1. Udzielenie informacji o zasobach internetu dotyczących komunikacji niewerbalnej. Wśród proponowanych zasobów w sieci mogłoby się znaleźć m.in.:
  - Bariery komunikacyjne / Scholaris [<http://scholaris.pl/zasob/68694?bid=0&iid=&query=gestykulacja&api>, dostępny online: 24.05.2018]
  - Komunikacja niewerbalna / Scholaris [<http://scholaris.pl/zasob/68701?bid=0&iid=&query=komunikacja+niewerbalna&api>, dostępny online: 24.05.2018]
  - Gesty, które mogą cię zaskoczyć [<http://www.espanolparati.pl/gesty-ktore-moga-cie-zaskoczyc/>, dostępny online: 24.05.2018]
  - Magdalena Białek, *Kształcenie wrażliwości interkulturowej w edukacji językowej*, „Języki Obce w Szkole” nr 4/2017 [<http://iows.pl/artykuly/ksztalcenie-wraziwosci-interkulturowej-w-edukacji-jezykowej>, dostępny online: 24.05.2018]
  - Krystyna Miłułka, *Sposoby rozwijania kompetencji interkulturowej na lekcji języka obcego*, „Języki Obce w Szkole” nr 2/2012 [<http://iows.pl/content/sposoby-rozwijania-kompetencji-interkulturowej-na-lekcji-j%C4%99zyka-obcego>, dostępny online: 24.05.2018]
  - Zestawy materiałów dla nauczycieli szkół ćwiczeń – języki obce. Zestaw 10. Kompetencja interkulturowa, Ośrodek Rozwoju Edukacji [dostępny online: 24.05.2018]:

- Teoria w pigułce <https://www.ore.edu.pl/wp-content/plugins/download-attachments/includes/download.php?id=15096>
  - Poradnik mentora <https://www.ore.edu.pl/wp-content/plugins/download-attachments/includes/download.php?id=15095>
  - Zeszyt ćwiczeń <https://www.ore.edu.pl/wp-content/plugins/download-attachments/includes/download.php?id=15097>
  - Podejście interkulturowe <https://youtu.be/MBNYeiY7004>
  - Rozwijanie kompetencji interkulturowej <https://youtu.be/tjCPhn-EXY>
  - Infografika <https://www.ore.edu.pl/wp-content/uploads/2018/02/10.-infografika.jpg>
2. Konsultacje w zakresie wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych przy realizacji scenariusza np. interaktywnych ćwiczeń i testów, personalizacji filmów, rozszerzonej rzeczywistości.
  3. Realizacja form doskonalenia zawodowego nauczycieli w zakresie pracy w wybranych aplikacjach, a w szczególności narzędzi do: wspomaganie nauki słownictwa z języka obcego (np. *Quizlet*), tworzenia interaktywnych ćwiczeń (np. *LearningApps*, *Educaplay*, *EDpuzzle*), tworzenia interaktywnych testów (np. *Quizziz*, *Kahoot*, *Plickers*). Formy doskonalenia zawodowego w ww. zakresie realizują m.in. Warmińsko-Mazurska Biblioteka Pedagogiczna w Elblągu, Biblioteka Pedagogiczna w Chełmnie, Biblioteka Pedagogiczna w Toruniu, Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Gdańsku, Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu. Biblioteki realizują doskonalenie zawodowe nauczycieli zarówno w formie stacjonarnej, jak i zdalnej.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ: ISLAM JAKO SYSTEM WIERZEŃ ORAZ PODSTAWA KULTURY I OBYCZAJOWOŚCI MUŻULMANÓW – JĘZYK ANGIELSKI

Rafał Mamiński

XXXIV Liceum Ogólnokształcące z oddziałami dwujęzycznymi
im. Miguela de Cervantesa w Warszawie

I. Obszar tematyczny

Scenariusz został przygotowany dla lekcji będącej przykładem, w jaki sposób można rozwijać kompetencje interkulturowe na lekcji języka angielskiego.

II. Zagadnienie metodyczne / cele dla praktykanta

Za pomocą tej lekcji młodzi nauczyciele będą mogli zaobserwować:

- w jaki sposób można rozwijać u uczniów wrażliwość międzykulturową, wykorzystując swoje prywatne zainteresowania;
- jak zachęcać uczniów do indywidualnego poznawania świata i kultur (część lekcji będzie oparta na referacie jednego z uczniów);
- jak doskonalić kompetencje językowe w zakresie budowania świadomości związku między kulturą własną i obcą.

III. Temat lekcji

„Islam jako system wierzeń oraz podstawa kultury i obyczajowości mużulmanów”

IV. Treści nauczania

Zgodnie z podstawą programową obowiązującą w 3-letnich liceach ogólnokształcących „rolą nauczyciela jest rozbudzenie w uczniach zainteresowania dorobkiem kulturowym i cywilizacyjnym danego obszaru językowego, w kontekście dorobku kraju ojczystego, oraz rozwijanie postaw ciekawości i tolerancji wobec innych kultur”¹. W trakcie zajęć nauczyciel prezentuje uczniom:

- 5 filarów islamu;
- historię powstania islamu;
- geograficzny zasięg występowania islamu;
- brzmienie i znaczenie pierwszej sury z Koranu;
- heterogeniczny charakter islamu – odłamy, sekty oraz istotę „konfliktu cywilizacji” i charakterystykę skrajnych odłamów islamu w Pakistanie i Afganistanie;
- zasady dotyczące ubioru kobiet i mężczyzn;

¹ Podstawa programowa z komentarzami. Tom 3: Języki obce [https://men.gov.pl/wp-content/uploads/2011/02/men_tom_3.pdf, dostępny online:30.05.2018].

- cechy charakterystyczne muzyki muzułmańskiego wschodu – zjawisko mikrotonów i związany z nimi brak harmonii oraz rytmy nieparzyste.

V. Przedmiot, etap edukacyjny, klasa

Język angielski, klasa I, III etap edukacyjny

Wariant podstawy programowej: III.DJ

Czas trwania: 45 min

VI. Cele ucznia

Po tej lekcji uczniowie będą wiedzieli znacznie więcej na temat otaczającego ich świata i poprzez zrozumienie islamu nie wpadną w pułapkę powielania stereotypów na temat muzułmanów szerzonych przez środki masowego przekazu. Jest oczywiste, że ignorancja rodzi uprzedzenia, a te z kolei nienawiść, zatem promując wiedzę, krzewimy tolerancję. Jednocześnie lekcja ta wzbogaci uczniów o wiedzę z historii i geografii oraz rozwinie ich kompetencje w zakresie posługiwania się językiem angielskim.

VII. Metody pracy z uczniami

Lekcja ta będzie hybrydą wykładu (metoda podająca), konwersatorium, prezentacji multimedialnej (metody problemowe) oraz koncertu/warsztatów muzycznych (metoda eksponująca).

Na początek nauczyciel pyta uczniów, co już wiedzą na temat islamu. Następnie jeden z uczniów przedstawia przygotowaną wcześniej prezentację multimedialną o strojach w islamie. Kolejnym elementem zajęć będzie wykład nauczyciela, z wykorzystaniem mapy oraz kserokopii pierwszej sury z Koranu wraz z transkrypcją i tłumaczeniem. Nauczyciel uczy uczniów klaskać na 5/8 i gra na instrumencie utwór turecki „Oy Trabzon”.

VIII. Środki dydaktyczne (wykorzystane przez uczniów oraz przez nauczyciela)

Uczeń: prezentacja multimedialna o strojach w islamie

Nauczyciel: mapa świata islamu, kserokopia sury „al-fatiha” wraz z transkrypcją i tłumaczeniem na angielski (załącznik 1), projektor

IX. Przebieg lekcji/zajęć/wydarzenia edukacyjnego

Nauczyciel rozpoczyna zajęcia, pytając uczniów o to, co już wiedzą na temat islamu. Jako pierwsza zapewne padnie odpowiedź: Mahomet jest prorokiem islamu. Należy zapytać wtedy, czy pozycja Mahometa w islamie jest podobna do pozycji Jezusa w chrześcijaństwie i wytłumaczyć, że tak nie jest – twierdzenie, że Mahomet jest synem bożym, byłoby sprzeczne z radykalnym monoteizmem muzułmanów. Można zacytować tu surę z Koranu, która mówi, że Bóg jest jeden, nie zrodził ani nie został zrodzony.

Zapewne uczniowie odpowiedzą również, że muzułmanie nie mogą pić alkoholu. Wtedy warto zapytać – żeby rozluźnić atmosferę – czy to dobrze.

Na pewno padnie także odpowiedź, że kobiety mają w islamie mniejsze prawa. Należy wytłumaczyć wtedy, jakie to są prawa i wykazać, że wiele spraw, o których słyszymy, takich jak noszenie burki w Afganistanie czy obrzezanie kobiet, nie mają swojego uzasadnienia w religii muzułmańskiej i dla zdecydowanej większości muzułmanów są tak samo jak dla nas barbarzyństwem. Zasady ubioru obowiązujące w islamie są znacznie surowsze niż w naszej kulturze – omawia je uczeń, który wcześniej przygotuje prezentację multimedialną na ten temat (z pomocą merytoryczną nauczyciela, obejmuje zwyczaje i nakazy kanoniczne związane z ubiorem zarówno mężczyzn, jak i kobiet w różnych częściach świata islamu).

Po prezentacji nauczyciel tłumaczy uczniom podstawy religii muzułmańskiej. Zaczyna od historii, znowu pytaniami sprawdza, ile uczniowie już wiedzą. Nauczyciel tłumaczy najważniejsze aspekty tej religii, opowiadając o pięciu filarach wiary: wyznaniu wiary, modlitwie, poście, jałmużnie i pielgrzymce do Mekki, omawia ich znaczenie w życiu muzułmanów. Wskazuje tu na podobieństwa i różnice pomiędzy islamem, chrześcijaństwem i judaizmem.

Opowiadając o podstawowych dogmatach islamu, nauczyciel szczególny nacisk kładzie na znaczeniu słowa oraz na wynikającym z zasady jeno bóstwa ikonoklazmie – zakazie przedstawiania wizerunków ludzkich i zwierzęcych. Wskazuje na poważne konsekwencje tej zasady dla rozwoju sztuki, szczególnie literatury i zdobnictwa. Od tego przechodzi do kaligrafii oraz pozycji Koranu w religii muzułmańskiej. Rozdaje uczniom kopię otwierającej sury z Koranu wraz tłumaczeniem na angielski (załącznik 1). Czytam im tę surę i zwraca uwagę na dźwięki, których próżno by szukać w fonetyce angielskiej czy hiszpańskiej.

W następnej części zajęć nauczyciel opowiada o różnorodności islamu. Zaczyna od głównego podziału na sunnitów i szyitów. Pytam uczniów, czy słyszeli o tym podziale i o napięciach pomiędzy sunnitami i szyitami. To będzie również moment na sprawdzenie, czy uczniowie orientują się, z jakim rodzajem islamu związana jest Al- Kaida, talibowie, irańscy ajatollahowie czy libański Hezbollah. Będzie to również część lekcji, gdzie należy spróbować stawić czoła krzywdzącym stereotypom na temat muzułmanów. Dlatego też zaraz po tych radykalnych i agresywnych rodzajach islamu nauczyciel opowiada uczniom, czym jest sufizm – muzułmański mistycyzm.

Od sufizmu łatwo przejść do ostatniego punktu – alewizmu. Alewi są odłamem islamu, którego członkowie zamieszkują Anatolię – Azję Mniejszą. Ich zwyczaje odbiegają od ortodoksji muzułmańskiej. Kobiety nie zakrywają włosów, mężczyźni piją alkohol. Jest to też wspólnota religijna bardzo mocno związana z muzyką turecką. Jej członkowie wędrowali po wioskach opowiadając historie z dalekich stron, śpiewając eposy. Nazywano ich aşikami.

Muzyka turecka różni się od naszej pod kilkoma względami:

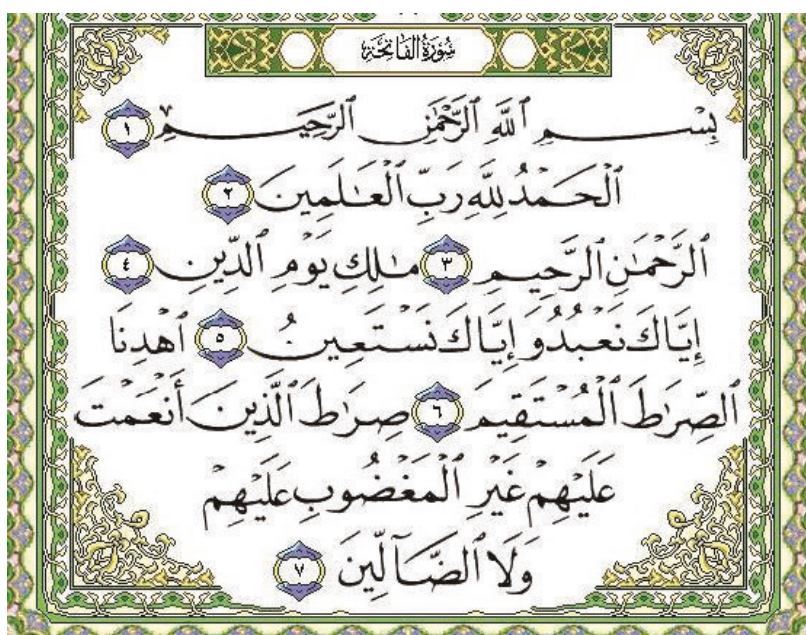
- nie wykształciła harmonii – nie gra się tam akordów;
- ton dzieli się tam nie na dwa półtony tak jak u nas (można to wytłumaczyć na przykładzie białych i czarnych klawiszy na pianinie), ale na 9 kom. Można

zaprezentować instrument, który nie ma tak dokładnej podziałki (gdyż służy do grania muzyki ludowej), ale będą tam „ćwierćtony”;

- trzecią różnicą jest rytm. Pokażę uczniom co to są rytmy się parzyste i spróbuję ich nauczyć klaskać na 5/8. Kiedy już mi się uda zagram im turecką piosenkę ludową z okolic Trabzonu (portu nad Morzem Czarnym), mam nadzieję, że uda mi się to zrobić do ich klaskanego akompaniamentu.

Załącznik 1.

1. Bismillaahir Rahmanir Raheem
2. Alhamdu lillaahi Rabbil 'aalameen
3. Ar-Rahmaanir-Raheem
4. Maaliki Yawmid-Deen
5. Iyyaaka na'budu wa Iyyaaka nasta'een
6. Ihdinas-Siraatal-Mustaqeem
7. Siraatal-lazeena an'amta 'alaihim ghayril-maghdooobi 'alaihim wa lad-daaalleen

1. In the name of Allah, Most Gracious, Most Merciful.
2. Praise be to Allah, the Cherisher and Sustainer of the worlds;
3. Most Gracious, Most Merciful;
4. Master of the Day of Judgment.
5. Thee do we worship, and Thine aid we seek.
6. Show us the straight way,
7. The way of those on whom Thou hast bestowed Thy Grace, those whose (portion) is not wrath, and who go not astray.

Islam jako system wierzeń oraz podstawa kultury i obyczajowości muzułmanów – budowanie tolerancji i wrażliwości kulturowej

Realizacja scenariuszy z perspektywy biblioteki pedagogicznej

1. Udzielenie informacji o materiałach bibliotecznych dotyczących Islamu na podstawie zasobów własnych lub innych bibliotek. Wśród proponowanych publikacji mogłyby się znaleźć m.in. pozycje takie jak:
  - *Lekcja religii* [Film]. 4, Dialog międzyreligijny / scen. Mikołaj Foks; zdj. Marcin Szałański, Hubert Mastalerz, Adam Ozimek; czyta Piotr Zworski; wyst. Doroteusz Sawicki, Jacek Salij, Sławomir Szczepaniak i in. [Poznań]: [Drukarnia i Księgarnia Święty Wojciech], [201?] ([b.m.], Religia TV, 2009.
  - *Podstawy wiary: Essential of Faith* / reż. Ted Harrison. Wersja polska: Wytwórnica Pomocy Dydaktycznych, Łódź [2007?].
  - Katarzyna Górak-Sosnowska, *Licealiści wobec świata islamu – wiedza o kulturze i stosunek do religii*, „Edukacja” nr 2/2008, s. 39–46.
  - Florian Plit, *Konflikty ze światem islamu – konflikty w świecie islamu*, „Geografia w Szkole” nr 1/2006, s. 3–13.
  - Elżbieta Puchnarewicz, *Sytuacja kobiet w krajach arabskich*, „Geografia w Szkole” nr 1/2006, s. 14–17.
  - Huston Smith, *Religie świata: śladami mądrości pokoleń*, Świat Książki, Warszawa 1995.
  - Adam Wąs, *Islam w świecie współczesnym: wybrane zagadnienia*, „Rozprawy Naukowe i Zawodowe” PWSZ w Elblągu, z. 3/2007, s. 179–194.
2. Realizacja wypożyczeń międzybibliotecznych materiałów niezbędnych do realizacji scenariusza, niedostępnych w wybranej bibliotece pedagogicznej.
3. Udzielenie informacji o zasobach internetu dotyczących islamu. Wśród proponowanych zasobów w sieci mogłyby się znaleźć m.in.:
  - Główne zasady islamu / Scholaris [<http://scholaris.pl/zasob/62281?bid=0&iid=&query=islam&api>, dostępny online: 24.05.2018]
  - Jak czytać Koran? / Scholaris [<http://scholaris.pl/zasob/67857?bid=0&iid=0&query=islam&api>, dostępny online: 24.05.2018]

SCENARIUSZ ZAJĘĆ: DZIEŃ EUROPY – JĘZYK ANGIELSKI

Marlena Skrzynecka

CLVI Liceum Ogólnokształcące Integracyjne „Przy Łazienkach Królewskich” w Warszawie

I. Obszar tematyczny

Zgodnie z założeniami obowiązującej podstawy programowej nadrzędnym celem kształcenia w zakresie języka obcego nowożytnego jest skuteczne porozumiewanie się w języku obcym. Ponadto ważne jest, aby nauczanie języka nie koncentrowało się jedynie na doskonaleniu umiejętności językowych, ale wspierało również rozwój umiejętności ogólnych, takich jak: współdziałanie w grupie, wykorzystanie nowoczesnych technologii w procesie uczenia się, korzystanie z różnych źródeł informacji czy budowanie świadomości językowej i kulturowej.

Lekcja została przygotowana w związku z obchodzonym 9 maja Dniem Europy. Zaplanowano ją jako weryfikację treści i umiejętności nabytych wcześniej. Dobór metod oraz form organizacyjnych w pracy z uczniami uwzględniał ich indywidualne potrzeby.

II. Zagadnienie metodyczne / cele dla praktykanta

Opracowany scenariusz zajęć języka angielskiego prezentuje, w jaki sposób można doskonalić umiejętność komunikowania się uczniów w języku angielskim z wykorzystaniem narzędzi TIK. Ponadto tematyka i dobór zadań umożliwia rozwijanie kompetencji społecznych i obywatelskich oraz umiejętność samodzielnego uczenia się.

Nauczyciel stażysta dzięki lekcji pozna ciekawe formy i metody pracy służące rozwijaniu kompetencji językowych ucznia z zakresu wiedzy o świecie i krajach Europy. Zapozna się też z możliwościami wykorzystania różnych aplikacji i programów dostępnych online, a także przekona się, że telefon komórkowy nie jest i nie musi być czymś bezwzględnie zakazanym podczas uczenia się.

Lekcja obfituje w różnorakie formy pracy i współpracy między uczniami: pracę indywidualną, pracę w parach oraz pracę w grupach. Już samo wykorzystanie technologii jest dla ucznia w wieku dojrzewania czymś ciekawym i inspirującym, a dynamika zajęć sprawia, że uczeń nie traci zainteresowania tematem. Dodatkowo, różnicując zadania dla uczniów, nauczyciel odpowiada na ich zindywidualizowane potrzeby oraz style uczenia się. (wzrokowców, słuchowców, kinestetyków). Na motywację uczniów wpływa również element rywalizacji podczas wykonywania poszczególnych zadań. Wreszcie forma pracy domowej – niekoniecznie nastawiona na pisanie odpowiedzi w zeszytach/podręczniku, a związana z wykonaniem kilku ćwiczeń w formie online.

III. Temat lekcji

„Dzień Europy”

IV. Treści nauczania

Uczeń:

- posługuje się dość bogatym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych), umożliwiającym rozumienie, tworzenie, reagowanie i przetwarzanie wypowiedzi ustnych jak i pisemnych w zakresie wiedzy o Europie (państwa, narodowości, ich dziedzictwo kulturowe);
- rozumie wypowiedzi ustne o umiarkowanym stopniu złożoności, wypowiedziane w naturalnym tempie, w standardowej odmianie języka, a także wypowiedzi pisemne o umiarkowanym stopniu złożoności, w zakresie tematycznym dotyczącym Europy (państwa, narodowości, dziedzictwo kulturowe);
- samodzielnie tworzy proste, spójne i logiczne, w miarę płynne wypowiedzi ustne oraz proste, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne, w zakresie tematycznym dotyczącym Europy (państwa, narodowości, dziedzictwo kulturowe);
- stosuje strategie komunikacyjne (np. domyślanie się znaczenia wyrazów z kontekstu, dzięki wizualizacji czy zastosowanie gestów) oraz strategie kompensacyjne (np. definicja), w przypadku gdy nie zna lub nie pamięta jakiegoś wyrazu.

V. Przedmiot, etap edukacyjny, klasa

Język angielski, I klasa liceum, III etap edukacyjny

Wariant podstawy programowej: III.1.P

VI. Cele ucznia

Uczeń:

- rozpoznaje hymn Unii Europejskiej;
- identyfikuje symbole związane z Europą (m.in. flagi państw), rozpoznaje znanych Europejczyków;
- powtarza i poszerza znajomość słownictwa związanego z Unią Europejską;
- rozwija umiejętności pracy w grupie oraz umiejętności stosowania strategii komunikacyjnych (np. domyślanie się znaczenia wyrazów z kontekstu, obrazka czy intonacji).

VII. Metody pracy z uczniami

- metoda aktywizująca – burza mózgów
- praca indywidualna / praca przy komputerze
- praca w parach/grupach

VIII. Środki dydaktyczne (wykorzystane przez uczniów oraz przez nauczyciela)

- tablica z pisakami
- komputery podłączone do internetu
- serwis YouTube
- prezentacja multimedialna w programie PowerPoint
- ćwiczenia na platformie Learning Apps oraz w aplikacji <https://worditout.com/>
- wydrukowane kody QR
- quiz interaktywny – Quizizz
- gra planszowa online – http://europa.eu/kids-corner/explore_en.html

IX. Przebieg lekcji/zajęć/wydarzenia edukacyjnego

1. Czynności organizacyjne: powitanie, obecność, temat, cel lekcji

Nauczyciel wita uczniów, sprawdza frekwencję, pyta o samopoczucie wybrane osoby w klasie. Następnie prosi uczniów o odgadnięcie tematu lekcji. Nauczyciel włącza utwór muzyczny z serwisu YouTube: <https://www.youtube.com/watch?v=-kcOpyM9cBg> Uczniowie słuchają utworu (*Oda do radości* Ludwiga van Beethovena), który jest jednocześnie hymnem Unii Europejskiej, i poznają temat lekcji. Dodatkowo nauczyciel pyta, kto jest autorem muzyki utworu. Po podaniu wszystkich odpowiedzi nauczyciel zapisuje temat i podaje cel lekcji: znam i wykorzystuję w praktyce informacje o Unii Europejskiej. Nauczyciel pyta również o powód wybrania takiego tematu lekcji – wskazując datę 9 maja (Dzień Europy).

2. Faza wstępna: rozgrzewka językowa

Nauczyciel udostępnia uczniom plik z pierwszym zadaniem. Uczniowie pracują w aplikacji Worditout (worditout.com/word-cloud/2922022), ukazującej „chmurę słów”. Zbiór zawiera nazwy 28 państw. Zadaniem uczniów jest znaleźć 6 państw, które nie są państwami członkowskimi Unii Europejskiej. Praca odbywa się na zasadzie burzy mózgów. Uczniowie, którzy udzielili poprawnej odpowiedzi, zapisują je na tablicy – reszta grupy pilnuje poprawności ich zapisu.

3. Faza prezentacji

Uczniowie otwierają załączoną w plikach grupy prezentację w programie PowerPoint dotyczącą Unii Europejskiej i państw członkowskich (dostępna do pobrania na stronie <https://www.tes.com/teaching-resource/european-union-6330342>). Mają za zadanie samodzielnie zapoznać się ze slajdami. Na analizę prezentacji uczniowie mają ok. 3 min. Przeczytanie ze zrozumieniem prezentacji stanowi podstawę wykonania kolejnych zadań na lekcji, o czym informuje ich nauczyciel.

4. Faza ćwiczeń

Nauczyciel udostępnia klasie link do kolejnego zadania i wyjaśnia jego zasady. Tym razem uczniowie pracują indywidualnie, a ich zadaniem jest uzupełnienie testu interaktywnego na

platformie Quizizz (<https://quizizz.com/admin/quiz/5aca085367bf32001a119bce>). Zadanie oparte jest na powtórzeniu przymiotników oznaczających nazwy narodowości państw członkowskich na przykład Poland – Polish, które uczniowie znaleźli we wcześniej analizowanej prezentacji. Quiz daje szansę uczniom o niższych kompetencjach językowych na uczestnictwo w zadaniu i oparty jest na zasadach rywalizacji. Liczy się zarówno udzielenie poprawnej odpowiedzi, jak i szybkość wykonania zadania. Najlepsza osoba zostaje nagrodzona plusem za aktywność. Nauczyciel przechodzi do kolejnego zadania.

Nauczyciel dzieli uczniów na grupy (po 3–4 osoby). Każda z nich włącza zadanie na platformie Learning Apps (<https://learningapps.org/display?v=pzg33ysk518>). Uczniowie mają przed sobą tekst dotyczący Unii Europejskiej, w którym są widoczne luki. Ich zadaniem jest uzupełnienie tekstu odpowiednimi słowami. Aby dowiedzieć się jakie słowo w języku angielskim należy wpisać w luki uczniowie muszą odczytać podpowiedzi zakodowane w kodach QR (załącznik 1). Kody QR umieszczone są w różnych miejscach w klasie. Odpowiedź, która podana jest w kodzie, jest w języku ojczystym uczniów – należy więc jak najszybciej przetłumaczyć podane słowa, a następnie wpisać je we właściwe luki. Po wpisaniu słów i zatwierdzeniu odpowiedzi uczniowie dostają informację zwrotną co do wykonanego zadania (aplikacja sama sprawdza poszczególne odpowiedzi).

W tej części lekcji uczniowie pracują w parach. Ich zadaniem jest dopasowanie flagi państwa europejskiego do jego nazwy w języku angielskim (pracują ponownie z Learning Apps <https://learningapps.org/display?v=pmu3bskhc18>). Po odpowiednim dopasowaniu flagi i nazwy państwa elementy znikają, więc uczniowie mają natychmiastową informację czy dane dopasowanie jest prawidłowe czy też należy coś poprawić. Za najszybsze wykonanie zadania przewidziane są plusy.

5. Faza podsumowująca

W celu podsumowania lekcji uczniowie ponownie dobierają się w pary. Tym razem ich zadanie to zagranie w grę planszową dostępną online (http://europa.eu/kids-corner/explore_en.html) – uczniowie otrzymują link do zadania (załącznik 8). Każdy gracz wybiera sobie awatara, po czym rzuca kostką i porusza się po planszy gry. Aby posuwać się do przodu, gracz musi udzielić poprawnej odpowiedzi na pytanie związane z Unią Europejską, państwami członkowskimi czy symbolami unii.

Dodatkowo gra jest formą sprawdzenia, czy uczeń osiągnął zamierzony przez nauczyciela cel: znam i wykorzystuję w praktyce informacje o Unii Europejskiej.

Nauczyciel zadaje pracę domową. Każdy uczeń dostaje wydrukowany link do platformy Quizlet, gdzie ma do wykonania zadania związane ze słownictwem przedstawionym w trakcie lekcji (<https://quizlet.com/4pjm1z>, załącznik 9). Zadanie jest formą powtórzenia materiału i jego utrwalenia. Ćwiczenia związane są ze słownictwem poznany w trakcie lekcji. Nauczyciel może bezpośrednio w domu śledzić wykonanie zadania przez uczniów.

Dodatkowo quiz ten jest elementem fazy wstępnej lekcji kolejnej. Uczniowie uzupełniają go w formie „gry na żywo” jako powtórzenie słownictwa z poprzednich zajęć.

Spis źródeł:

<https://www.youtube.com/watch?v=-kcOpyM9cBg>

<https://worditout.com/word-cloud/2922022>

https://simple.wikipedia.org/wiki/European_Union

<https://www.tes.com/teaching-resource/european-union-6330342>

<https://quizizz.com/admin/quiz/5aca085367bf32001a119bce>

<https://learningapps.org/display?v=pzg33ysk518>

<https://learningapps.org/display?v=pmu3bskhc18>

http://europa.eu/kids-corner/explore_en.html

<https://quizlet.com/4pjm1z>

Załącznik 1.

QR CODES

 1	 2
 3	 4
 5	 6
 7	 8

Dzień Europy

Realizacja scenariuszy z perspektywy biblioteki pedagogicznej

1. Udzielenie informacji o materiałach bibliotecznych dotyczących Unii Europejskiej, efektywnego wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych na lekcjach

na podstawie zasobów własnych lub innych bibliotek. Wśród proponowanych publikacji mogłyby się znaleźć m.in. pozycje takie jak:

- Jan Galster, Zbigniew Witkowski, *Kompendium wiedzy o Unii Europejskiej*, Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa „Dom Organizatora”, Toruń 1999.
  - Benon Gaziński, *Unia Europejska nie tylko dla początkujących*, Littera, Olsztyn 2001.
  - Henri Malosse, Pascal Fontaine, *Słownik instytucji i terminów Unii Europejskiej*, Komitet Integracji Europejskiej, Warszawa 1997.
  - Ewa Małuszyńska, Bohdan Gruchman (red. nauk.), *Kompendium wiedzy o Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007.
  - Howard Pitler, Elizabeth R. Hubbell, Matt Kuhn, *Efektywne wykorzystanie nowych technologii na lekcjach*, Centrum Edukacji Obywatelskiej, Warszawa 2015.
  - Irena Popiuk-Rysińska, *Unia Europejska: geneza, kształt i konsekwencje integracji*, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1998.
  - Werner Weidenfeld, Wolfgang Wessels, *Europa od A do Z: podręcznik integracji europejskiej*, Wokół nas, Gliwice 1999.
  - Małgorzata Ostrowska, Danuta Sterna, *Technologie informacyjno-komunikacyjne na lekcjach: przykładowe konspekty i polecane praktyki*, Centrum Edukacji Obywatelskiej, Warszawa 2015.
2. Realizacja wypożyczeń międzybibliotecznych materiałów niezbędnych do realizacji scenariusza, niedostępnych w wybranej bibliotece pedagogicznej.
  3. Udzielenie informacji o zasobach Internetu dotyczących Unii Europejskiej. Wśród proponowanych zasobów w sieci mogłyby się znaleźć m.in.:
    - Unia Europejska i jej instytucje / Scholaris [<http://scholaris.pl/zasob/107572?bid=0&iid=0&query=film+na+angielskim&api>, dostępny online: 24.05.2018]
    - Jak działa Unia Europejska? / Scholaris [<http://scholaris.pl/zasob/107571>, dostępny online: 24.05.2018]
    - Instytucje w Unii Europejskiej – słowniczek interaktywny / Scholaris [<http://scholaris.pl/zasob/107569>, dostępny online: 24.05.2018]
  4. Realizacja form doskonalenia zawodowego nauczycieli w zakresie pracy w wybranych aplikacjach, a w szczególności narzędzi do: wspomaganie nauki słownictwa z języka obcego (np. *Quizlet*), tworzenia interaktywnych ćwiczeń (np. *LearningApps*, *Educaplay*, *EDpuzzle*), tworzenia interaktywnych testów (np. *Quizziz*, *Kahoot*, *Plickers*), tworzenia chmur wyrazów, wykorzystaniu podcastów w edukacji języków obcych. Formy doskonalenia zawodowego w ww. zakresie realizują m.in. Warmińsko-Mazurska Biblioteka Pedagogiczna w Elblągu, Biblioteka Pedagogiczna w Chełmnie, Biblioteka Pedagogiczna w Toruniu, Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Gdańsku. Biblioteki realizują doskonalenie zawodowe nauczycieli zarówno w formie stacjonarnej, jak i zdalnej.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ: POŻYWIENIE – CO? JAK? GDZIE? LEKCJA POWTÓRZENIOWA – JĘZYK ANGIELSKI

Monika Zwolińska

CLVI Liceum Ogólnokształcące Integracyjne „Przy Łazienkach Królewskich” w Warszawie

I. Obszar tematyczny

Opracowany scenariusz zajęć języka angielskiego prezentuje, w jaki sposób można rozwijać kompetencje językowe uczniów z wykorzystaniem narzędzi TIK. Różnorodność narzędzi oraz zadań umożliwia indywidualizację procesu nauczania, stwarzając uczniom warunki do efektywniejszej nauki. Dodatkowo rozwijane są umiejętności uczniów w zakresie współpracy i kształtowania postaw autonomicznych (poznawanie technik służących samodzielnej pracy nad językiem). Lekcja została zaplanowana jako weryfikacja treści i umiejętności uczniów nabytych wcześniej, dobór metod oraz form organizacyjnych w pracy z uczniami uwzględniał ich indywidualne potrzeby, wynikające m.in. z różnych stylów uczenia się.

II. Zagadnienie metodyczne / cele dla praktykanta

1. Tworzenie banku zasobów multimedialnych do wykorzystania w nauczaniu języka angielskiego (gromadzenie ciekawych aplikacji).
2. Analiza wybranego materiału do lekcji pod kątem różnych sposobów przyswajania wiedzy (wzrokowcy, słuchowcy, kinestetycy itd.) pod kątem doboru odpowiednich metod i technik pracy z uczniami.
3. Budowanie świadomości językowej uczniów poprzez włączanie ich w proces nauczania (podanie celów lekcji).

III. Temat lekcji

„Pożywienie – co? jak? gdzie? Lekcja powtórzeniowa”

IV. Treści nauczania

Uczeń: posługuje się dość bogatym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych), umożliwiającym rozumienie, tworzenie, reagowanie i przetwarzanie wypowiedzi ustnych jak i pisemnych w zakresie tematu żywienia (słownictwo związane z jedzeniem i jego przygotowaniem).

V. Przedmiot, etap edukacyjny, klasa

Język angielski, I klasa liceum, III etap edukacyjny

Wariant podstawy programowej: III.1.P

VI. Cele ucznia

- znam i potrafię stosować słownictwo związane z jedzeniem i jego przygotowaniem;
- potrafię zamówić jedzenie w restauracji.

VII. Metody pracy z uczniami

- metoda aktywizująca – gry leksykalne, gry multimedialne
- praca indywidualna/praca przy komputerze
- praca w parach

VIII. Środki dydaktyczne (wykorzystane przez uczniów oraz przez nauczyciela)

- Materiał wizualny – załącznik 1
- komputer podłączony do internetu
- rzutnik multimedialny
- telefony komórkowe, tablety
- aplikacje: <https://kahoot.it>, <https://quizlet.com> i <https://learningapps.org>

IX. Przebieg lekcji/zajęć/wydarzenia edukacyjnego

1. Uczniowie oglądają zdjęcie i odgadują temat lekcji (załącznik 1).
2. Następnie uczniowie w parach rozwiązują quiz na stronie <https://kahoot.it>. Quiz polega na odgadnięciu nazwy jedzenia. Uczniowie pracują w parach/grupach, pomagając sobie nawzajem w przypadku trudności (załącznik 2).

Kahoot to platforma edukacyjna, na której po zarejestrowaniu się można grać i tworzyć quizy związane z daną partią materiału. Uczniowie w ciekawy sposób mogą poznać nowe słownictwo lub powtórzyć już znany materiał. Każdy quiz ma pewną ilość pytań do których przypisane są 4 odpowiedzi. Zadanie polega na wybraniu tej właściwej. Innym wariantem gry jest juble kahoot, gdzie odpowiedzi trzeba uszeregować we właściwej kolejności. Jumble kahoot jest przydatny przy układaniu pytań, zdań przeczących i twierdzących czy uszeregowaniu form czasowników nieregularnych.

3. Po powtórzeniu i utrwaleniu słownictwa związanego z nazwami produktów spożywczych, owoców i warzyw uczniowie doskonalą umiejętności komunikacyjne w zakresie zamawiania jedzenia w restauracji (załącznik 3, załącznik 4). Uczniowie pracują w aplikacji www.learningapps.org – praca indywidualna.

Nauczyciel wcześniej tworzy klasę, wysyłając zaproszenia do uczniów, którzy zapisują się do swojej klasy. Potem nauczyciel wybiera z ogólnej bazy ćwiczenia dla swoich uczniów lub tworzy własne. Na lekcji uczniowie rozwiązują zagadki typu: dopasuj słowo do obrazka, uzupełnij luki odpowiednim słowem, grają w milionerów, rozwiązują krzyżówki, grają w wisielca. Każdy uczeń może sam wybrać zadanie z tych wcześniej zaproponowanych przez nauczyciela.

Nauczyciel na komputerze ma podgląd do wykonywanych przez ucznia ćwiczeń i może na bieżąco pozytywnie ich wspierać.

4. Na zakończenie lekcji uczniowie, w ramach podsumowania i utrwalenia wiadomości, pracują w aplikacji www.quizlet.com. Rozwiązują test podsumowujący lekcję, dzięki któremu mogą ocenić czego się nauczyli a nad czym należy jeszcze popracować (<https://quizlet.com/243059083/test>).

Załącznik 1.

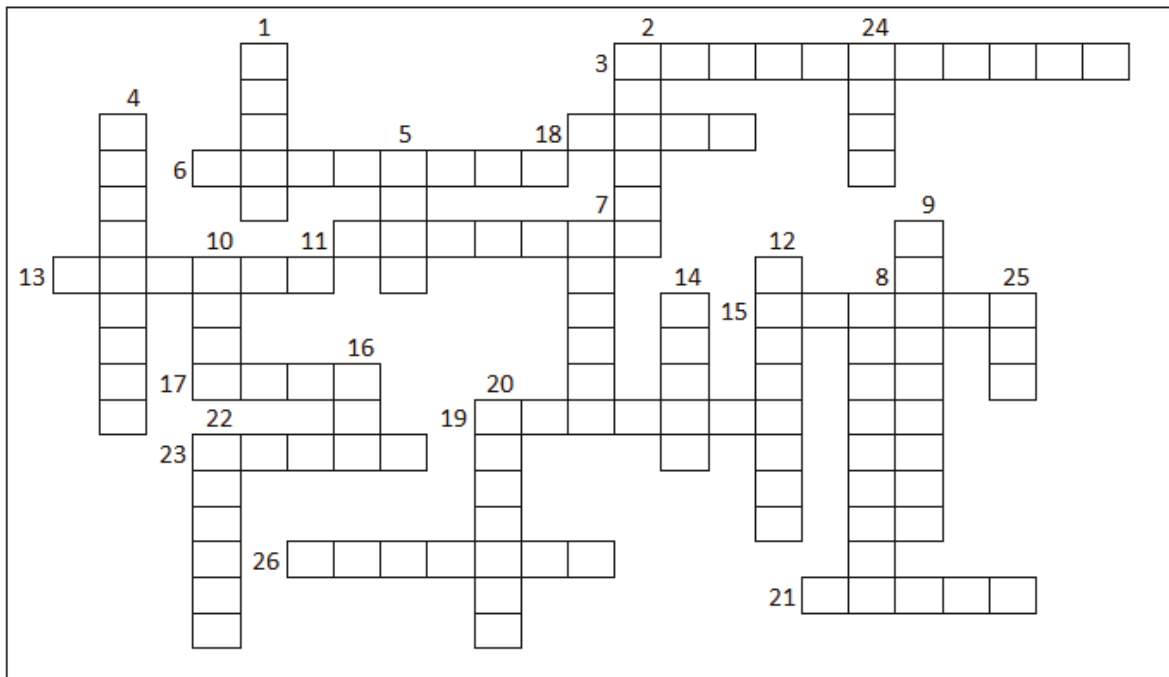

www.pixabay.com (food-1150029_1920)

Załącznik 2.

Look at the pictures and identify the food items by filling in the crossword.

Załącznik 3.

Ordering Food at a Restaurant

One of the most important tasks in English is ordering food when you go to a restaurant. There are basic forms and questions, as well food vocabulary that you can use in places where people speak English.

Take a look at this Menu:

Starters	
Chicken Soup	\$2.50
Salad	\$3.25
Sandwiches - Main Course	
Ham and cheese	\$3.50
Tuna	\$3.00
Vegetarian	\$4.00
Grilled Cheese	\$2.50
Piece of Pizza	\$2.50
Cheeseburger	\$4.50
Hamburger deluxe	\$5.00
Spaghetti	\$5.50
Drinks	
Coffee	\$1.25
Tea	\$1.25
Soft Drinks - Coke, Sprite, Root Beer, etc.	\$1.75

Załącznik 4.

"Would like" is the polite form used when asking and requesting. It's contracted form is "'d like"

1. Fill in the gaps. Use the words that are missing from the box below:

Same to you - Welcome - Here you are - Please (x2) – I would like (x2) – Would – Like –Help –
How much - Bill - Anything

Waiter: Hello, Can I _____ you?
 Kim: Yes, _____ to have some lunch.
 Waiter: _____ you _____ a starter?
 Kim: Yes, I'd like a bowl of chicken soup, _____.
 Waiter: And what _____ for a main course?
 Kim: I'd like a grilled cheese sandwich.
 Waiter: Would you like _____ to drink?
 Kim: Yes, I'd like a glass of Coke, _____.
 Waiter... After Kim has her lunch.: Can I bring you anything else?
 Kim: No thank you. Just the _____ .
 Waiter: Certainly.
 Kim: I don't have my glasses. _____ is the lunch?
 Waiter: That's \$6.75.
 Kim: _____. Thank you very much.
 Waiter: You're _____. Have a good day.
 Kim: Thank you, the _____ .

2. Create a conversation with your partner using the polite forms of would like and food items from the previous menu. Then, prepare to role-play it in front of your classmates.

Pożyczenie: co? jak? gdzie? – lekcja powtórzeniowa

Realizacja scenariuszy z perspektywy biblioteki pedagogicznej

1. Udzielenie informacji o materiałach bibliotecznych dotyczących efektywnego wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych na lekcjach na podstawie zasobów własnych lub innych bibliotek. Wśród proponowanych publikacji mogłyby się znaleźć m.in. pozycje takie jak:
  - Howard Pitler, Elizabeth R. Hubbell, Matt Kuhn, *Efektywne wykorzystanie nowych technologii na lekcjach*, Centrum Edukacji Obywatelskiej, Warszawa 2015.
  - Małgorzata Ostrowska, Danuta Sterna, *Technologie informacyjno-komunikacyjne na lekcjach: przykładowe konspekty i polecane praktyki*, Centrum Edukacji Obywatelskiej, Warszawa 2015.
2. Realizacja wypożyczeń międzybibliotecznych materiałów niezbędnych do realizacji scenariusza, niedostępnych w wybranej bibliotece pedagogicznej.
3. Udzielenie informacji o zasobach internetu dotyczących komunikacji niewerbalnej. Wśród proponowanych zasobów w sieci mogłyby się znaleźć m.in.:
  - Dominika Serowy-Talarowska, *Proste przykłady zastosowania TIK na lekcjach języka angielskiego*, „Języki Obce w Szkole” nr3/2012 [<http://jows.pl/content/proste-przyk%C5%82ady-zastosowania-tik-na-lekcjach-j%C4%99zyka-angielskiego>, dostępny online: 24.05.2018]
  - Elżbieta Gajek, *Wikitekst o technologiach mobilnych w kształceniu nauczycieli języków obcych*, „Języki Obce w Szkole” nr 3/2012 [<http://jows.pl/content/wikitekst-o-technologiach-mobilnych-w-kszta%C5%82ceniu-nauczycieli-j%C4%99zyk%C3%B3w-obcych>, dostępny online: 24.05.2018]
  - Marcin Polak, *Model SAMR, czyli o technologii w nauczaniu* [<https://edunews.pl/badania-i-debaty/badania/2736-model-samr-czyli-o-technologie-w-nauczaniu>, dostępny online: 24.05.2018]
  - *Nowoczesne technologie w nauczaniu i uczeniu się języka obcego*, Ośrodek Rozwoju Edukacji, Warszawa 2017 [dostępny online: 24.05.2018]
  - Teoria w pigułce <https://www.ore.edu.pl/wp-content/plugins/download-attachments/includes/download.php?id=15081>
  - Poradnik mentora <https://www.ore.edu.pl/wp-content/plugins/download-attachments/includes/download.php?id=15080>
  - Zeszyt ćwiczeń <https://www.ore.edu.pl/wp-content/plugins/download-attachments/includes/download.php?id=15082>
  - TIK na lekcji językowej <https://youtu.be/ASTHSo15804>
  - Infografika <https://www.ore.edu.pl/wp-content/uploads/2018/02/5.-infografika.jpg>

4. Konsultacje w zakresie wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych przy realizacji scenariusza np. interaktywnych ćwiczeń i testów, personalizacji filmów.
5. Realizacja form doskonalenia zawodowego nauczycieli w zakresie pracy w wybranych aplikacjach, a w szczególności narzędzi do: wspomaganie nauki słownictwa z języka obcego (np. *Quizlet*), tworzenia interaktywnych ćwiczeń (np. *LearningApps*, *Educaplay*, *EDpuzzle*), tworzenia interaktywnych testów (np. *Quizziz*, *Kahoot*, *Plickers*). Formy doskonalenia zawodowego w ww. zakresie realizują m.in. Warmińsko-Mazurska Biblioteka Pedagogiczna w Elblągu, Biblioteka Pedagogiczna w Chełmnie, Biblioteka Pedagogiczna w Toruniu, Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Gdańsku, Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu. Biblioteki realizują doskonalenie zawodowe nauczycieli zarówno w formie stacjonarnej, jak i zdalnej.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ: OPOWIADAMY, CO ROBIMY W CZASIE WOLNYM – JĘZYK NIEMIECKI

Marta Młyńska

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Sierakowicach

I. Obszar tematyczny/problem

Przygotowany scenariusz lekcji zakłada rozwijanie kompetencji kluczowych uczniów w zakresie porozumiewania się w języku niemieckim w obszarze tematycznym dotyczącym spędzania wolnego czasu. Dodatkowo prezentuje takie metody i formy pracy, które kształtują umiejętność pracy w zespole oraz umiejętność samodzielnego uczenia się.

II. Zagadnienie metodyczne / cele dla praktykanta

Podczas lekcji będzie można zaobserwować, jak wykorzystywać technologię informacyjno-komunikacyjną na lekcji, żeby wspierać kompetencje komunikacyjne uczniów. Młody nauczyciel przyjrzy się pracy z aplikacjami takimi jak np. LaerningApps, dzięki którym praca na lekcji języka niemieckiego może być dla uczniów ciekawsza, bardziej inspirująca i efektywna. Formy i metody pracy zastosowane na zajęciach umożliwiają wyjście naprzeciw oczekiwaniom i potrzebom uczniów, preferujących różne style uczenia się: wzrokowcom (praca z obrazem), słuchowcom (clip), kinestetykom (zabawa z odnajdowaniem odpowiednich hasła). Każdy uczeń może znaleźć na zajęciach coś dla siebie i tym samym z większym zaangażowaniem i ochotą pracować na lekcji. Element zabawy i zaskoczenia jest również bardzo istotny i może mieć znaczenie dla bardziej efektywnej pracy na lekcji oraz znacząco podnieść motywację uczniów.

III. Temat lekcji

„Opowiadamy, co robimy w czasie wolnym”

IV. Treści nauczania

Uczeń:

- opowiada o swoim czasie wolnym oraz czasie wolnym innych osób,
- tworzy zdania w czasie teraźniejszym Präsens,
- nazywa podstawowe czynności dnia powszedniego,
- znajduje w tekście określone informacje na temat,
- dopasowuje obrazki do informacji zawartych w tekście pisanym.

V. Przedmiot, etap edukacyjny, klasa

Język niemiecki, I klasa liceum, III etap edukacyjny

Wariant podstawy programowej: III.2.0

VI. Cele ucznia

Uczeń:

- wymienia czynności związane ze spędzaniem czasu wolnego, rozumie i posługuje się słownictwem z tematu „Freizeit und Hobbys”;
- potrafi zdobyć informacje od kolegów na temat spędzania przez nich czasu wolnego;
- rozumie krótki tekst pisany i potrafi przyporządkować do niego odpowiednie obrazki;
- opowiada o swoim czasie wolnym;
- potrafi dokonać samooceny.

VII. Metody pracy z uczniami

- burza mózgów
- wizualizacja słownictwa, prezentacja clipu/filmu, dobieranie haseł, dopasowywanie słownictwa do obrazków
- gra dydaktyczna
- wypowiedź ustna na forum grupy

Formy pracy z uczniami: praca indywidualna, praca zespołowa

VIII. Środki dydaktyczne (wykorzystane przez uczniów oraz przez nauczyciela)

Rzutnik, tablica multimedialna, tablica z pisakami/kredą, ćwiczenia interaktywne w aplikacji LearningApps, karty obrazkowe i hasła (na oddzielnych kartach), duże arkusze papieru, pisaki, kredki, kartoniki z literą A, B, C, D. Materiały pomocnicze dla nauczyciela: karty pracy.

IX. Przebieg lekcji/zajęć/wydarzenia edukacyjnego

1. Czynności organizacyjne

Nauczyciel wita się z uczniami, sprawdza frekwencję. Pyta uczniów o samopoczucie, godzinę, pogodę: *Wie geht es dir? Wie spät ist es jetzt? Wie ist heute das Wetter?* Po udzieleniu odpowiedzi przez kilku uczniów nauczyciel podaje i zapisuje temat lekcji na tablicy: *„Meine Freizeith bringe ich gern mit meinen Freunden“*. Uczniowie zapisują temat w zeszytach. Nauczyciel podaje uczniom cel lekcji: będziecie potrafili opowiadać o swoim czasie wolnym oraz czasie wolnym kolegów i zapytać o czas wolny kolegę/koleżankę.

2. Faza wstępna / wprowadzenie do zajęć

Rozgrzewka językowa uczniów następuje poprzez metodę aktywizującą. Nauczyciel wyświetla na tablicy multimedialnej ćwiczenie w aplikacji LearningApps (załącznik nr 1). Zadaniem

uczniów jest dobranie odpowiednich rzeczowników do czasowników i tym samym utworzenie zwrotów związanych z czasem wolnym, np. *Rad fahren, Sport machen* itd. Uczniowie podchodzą do tablicy multimedialnej i odpowiednio dopasowują. Ćwiczenie otrzymują również na swojej karcie pracy. Pozostali uczniowie aktywnie współpracują i pomagają uczniom będącym przy tablicy oraz zapisują powstałe zwroty do zeszytu.

3. Faza prezentacji

Nauczyciel wyjaśnia kolejne zadanie, po czym dzieli uczniów na kilkusobowe grupy (maks. 4–5 osób). Ich zadaniem jest obejrzenie klipu (https://www.youtube.com/watch?v=D6ZIO_J6FE8) i wypisanie jak największej liczby zwrotów dotyczących spędzania wolnego czasu. Po obejrzeniu klipu grupy sprawdzają swoje hasła na forum. Grupa, która zebrała największą liczbę poprawnych haseł, otrzymuje plusy za aktywność.

W kolejnym zadaniu uczniowie nadal pracują w grupach. Ich zadaniem jest przeczytanie wypowiedzi jednej z osób/fragmentu tekstu (wyznaczonego wcześniej przez nauczyciela, załącznik nr 2), a po przeczytaniu dopasowanie do niego odpowiednich zdjęć oraz wypowiedzi osób. Po 4–5 minutach każda z grup prezentuje wyniki swojej pracy na forum. Nauczyciel wyjaśnia i zapisuje (podając synonimy, demonstrując, objaśniając w języku niemieckim) nowe słownictwo na tablicy. Uczniowie robią notatki w zeszytach.

4. Faza ćwiczeń

Zadaniem uczniów jest uzupełnienie luk (praca indywidualna, załącznik nr 3). Po 3 minutach uczniowie porównują swoje wyniki. Nauczyciel wraz z uczniami podsumowuje ćwiczenie.

W kolejnym zadaniu uczniowie pracują w parach i układają dialogi (wybrany przez siebie) dzięki zdaniom z rozsypanki wyrazowej utrwalając w ten sposób słownictwo związane z czasem wolnym i ćwicząc budowę zdania oznajmującego oraz pytającego (załącznik nr 4). Po 3–4 minutach sprawdzają poprawność wykonania zadania prezentując swoje dialogi na forum klasy.

Nauczyciel wyjaśnia kolejne zadanie. Na ścianach w klasie porozwieszane są hasła np. *Freunde, treffen, ins Kino, gehen* (załącznik nr 5). Uczniowie pracują w grupach i losują dwa/trzy obrazki przedstawiające daną czynność. Ich zadaniem jest odnalezienie zwrotu, który pasuje do obrazka. Grupa, która wykona zadanie najszybciej, otrzymuje plusy za pracę na lekcji. Po zebraniu zwrotów, uczniowie przyczepiają je do tablicy i głośno odczytują, a następnie stworzą plakat/collage dotyczący spędzania czasu wolnego z użyciem kilku ułożonych przez siebie zwrotów. Grupa ma 5–6 min na wykonanie plakatu/collage, po czym 2 minuty na prezentację. Na forum prezentuje się 1–2 grupy, reszta na następnej lekcji.

5. Faza podsumowująca

Uczniowie nadal pracują w grupach, a ich zadaniem jest prawidłowe rozwiązanie quizy w aplikacji LearningApps „Milionerzy” (<https://learningapps.org/display?v=ps3x4w9hj17>, załącznik nr 6).

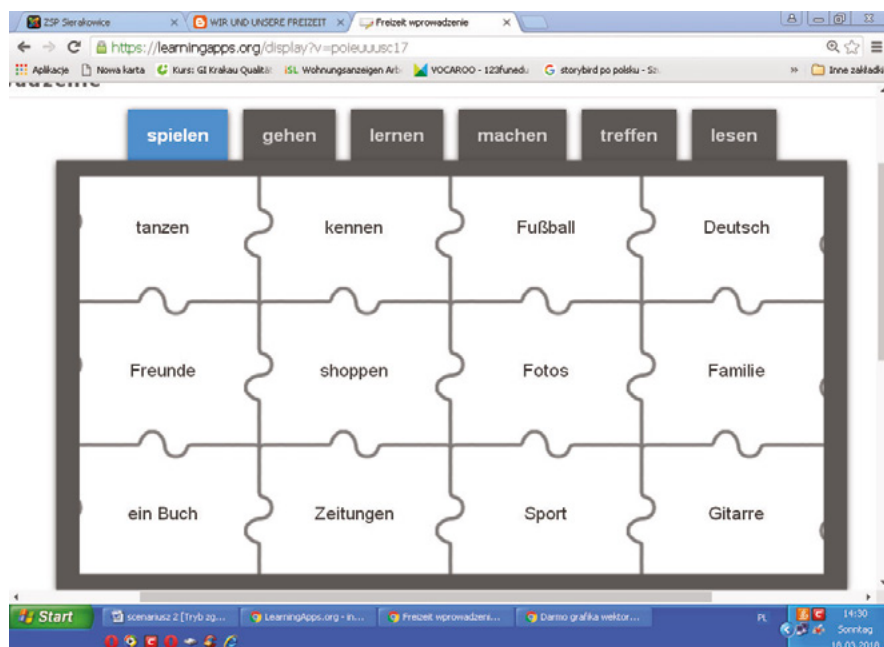
Grupa otrzymuje kartki z napisem A, B, C, D i podnosi odpowiedni „kartonik”, gdy uzna daną odpowiedź za prawidłową. Najlepsza grupa otrzymuje plusy za aktywność.

Nauczyciel ocenia, czy założone cele zostały osiągnięte, prosi na forum, aby uczniowie dokończyli zdania: Nauczyłam/-em się... Dowiedziałam/-em się... Zapamiętałam/-em... Zaciekało mnie...

Nauczyciel zadaje prace domową. Każdy z uczniów przygotowuje się w domu do zaprezentowania swojej pracy na temat „Meine Freizeit”. Technika pracy jest dowolna. Nauczyciel informuje o kryteriach oceniania. Uczniowie muszą przedstawić temat w około 15 zdaniach. Nauczyciel będzie oceniał bogactwo językowe, spójność i logikę wypowiedzi, poprawność zbudowanych zdań oraz kreatywność/pomysłowość w zaprezentowaniu tematu.

Załącznik nr 1

Ordne richtig zu! Przyporządkuj właściwe słowo!

Załącznik nr 2

Lies den Text und ordne richtige Fotos und Aussagen zu! Przeczytaj tekst oraz dopasuj odpowiednie zdjęcia oraz wypowiedzi.

Wir haben Jugendliche gefragt: Was ist euer Lieblingshobby?

Jule

Ich mache gern Ausflüge in die Berge. Frische Luft, die Natur..das geht es mir einfach gut! Das finde ich schön! Fast immer treffe ich meine Freunde und wir gehen zusammen wandern oder spazieren. Im Sommer fahre ich oft Rad. An einen See oder so.....schwimmen. Das finde ich klasse! Ich bin gern draußen!

Jan

Ich bin einfach auch gern allein. Ich höre Musik oder ich lese ein Buch. Oder ich schaue gern Filme. Das macht mir total viel Spaß Ich bin ein Filmfreak. Ich gehe auch sehr gern ins Kino oder sehe zu Hause eine DVD. Oft auch mit Freunden.

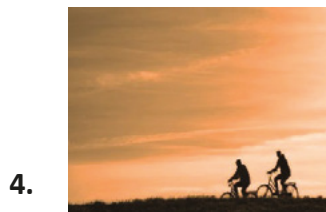
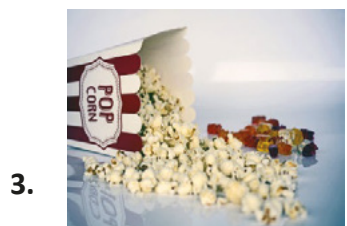
Selina

Meine Freunde und ich sind in einem Chor. Ich singe für mein Leben gern Ich spiele auch Gitarre und höre sowieso sehr viel Musik. Ein Leben ohne Musik- das geht gar nicht!

Hamed

Singen, malen, Schach spielen, das ist alles nichts für mich! Ich mache total viel Sport. Ich fahre im Winter Ski. Im Sommer fahre ich gern Rad, jogge pro Tag eine Stunde. Zweimal pro Woche spiele ich Fußball in einem Verein. In den Ferien gehe ich surfen oder schwimmen.

Źródło: tekst adoptowany: Menschen hier A1/1 Arbeitsbuch

Wer sagt was? Zaznacz, do kogo pasuje dana wypowiedź.

	Jule	Jan	Selina	Hamed
1. Er/sie macht wirklich viel Sport.				
2. Er/sie interessiert sich für Singen.				
3. Er/sie sieht gern Filme an.				
4. Er/sie geht gern in den Bergen wandern.				
5. Er/sie trainiert gern viele Sportarten.				

Załącznik nr 3

Ergänze die Lücken! Uzupełnij luki!

1. Am Nachmittag .....ich gern Musik.
2. Was machst du gern in deiner.....?
3. Am liebsten.....ich gern meine Freunde.
4. Am Wochenende .....er Filme mit seiner Familie.
5. Michael ist sehr aktiv und sportlich. Wenn er Freizeit hat, ...er Fußball.
- 6.....du Bücher oder .....du lieber ins Kino?

Załącznik nr 4

Dialog 1

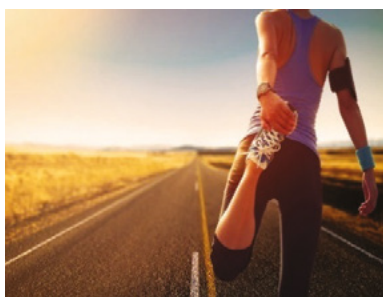
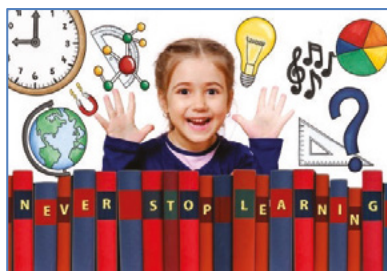
- Was machst du in deiner Freizeit?
- Am liebsten/Musik/ich/Muren/und/gehen/schwimmen.
- Das ist klasse!
- Und du, was machst du in deiner Freizeit?
- Ich/Freunde/treffen/gern/und/gehen/shoppen
- Das ist auch toll! Ich shoppe auch gern.

Dialog 2

- Wie verbringst du gern deine Freizeit?
- Ich/am besten/in den Bergen/wandern/und/sein/draußen
- Das ist ja toll!
- Und du, was machst du gern in deiner Freizeit?
- In meiner/fahren/Freizeit/Rad/mit/meinem Bruder/oder/ sehen/DVDs
- Super! Ich liebe auch Filme sehen.

Załącznik nr 5

Musik	hören
Freunde	treffen
Viel	lernen
Rad	fahren
Sport	treiben
ins Kino	gehen

Załącznik nr 6

Wahle die richtige Antwort in einem Quiz „Wer wird Millionär?“. Wybierz prawidłową odpowiedź!

Spis źródeł:

<https://learningapps.org/display?v=poieuuusc17>

<https://learningapps.org/display?v=ps3x4w9hj17>

https://www.youtube.com/watch?v=D6ZIO_J6FE8

<https://learningapps.org/>

<https://pixabay.com/pl/> (grafika)

Menschen hier A1/1 Arbeitsbuch

OPOWIADAMY, CO ROBIMY W CZASIE WOLNYM

Realizacja scenariuszy z perspektywy biblioteki pedagogicznej

1. Realizacja wypożyczeń międzybibliotecznych materiałów niezbędnych do realizacji scenariusza, niedostępnych w wybranej bibliotece pedagogicznej.
2. Udzielenie informacji o zasobach internetu w zakresie materiałów dydaktycznych wspomagających realizację zajęć języka niemieckiego. Wśród proponowanych zasobów w sieci mogłoby się znaleźć m.in.:
  - Freizeit und Hobbys – ćwiczenia [<http://deutschfun.wikispaces.com/Freizeit+und+Hobbys+-+%C4%87wiczenia>, dostępny online: 24.05.2018]
  - Was machst du in deiner Freizeit? słownictwo, słuchanie, ćwiczenia [<https://blog.tyczkowski.com/2010/06/was-machst-du-in-deiner-freizeit-slownictwo-sluchanie-cwiczenia/>, dostępny online: 24.05.2018]
  - Gry i zabawy – słownictwo w języku niemieckim z polskim tłumaczeniem [<https://blog.tyczkowski.com/tag/freizeit/>, dostępny online: 24.05.2018]
  - deutschFun, czyli co w Pielgrzymowicach na niemieckim i w związku z niemieckim w trawie piszczy [<http://deutschfun-pielgrzymowice.blogspot.com/>, dostępny online: 24.05.2018]
  - Blog Germanin.pl [<http://www.germanin.pl/>, dostępny online: 24.05.2018]
  - Blog Językowy Precel [<http://jezykowyprecel.pl/niemcy/>, dostępny online: 24.05.2018]
  - Testy online [<http://goethe-verlag.com/tests/OD/OD.HTM>, dostępny online: 24.05.2018]
  - Cykl webinarów Deutsch im Trend [<https://www.nowaera.pl/niemiecki/blog/deutsch-im-trend>, dostępny online: 24.05.2018]
3. Realizacja form doskonalenia zawodowego nauczycieli w zakresie pracy w wybranych aplikacjach, a w szczególności narzędzi do: wspomaganie nauki słownictwa z języka obcego (np. *Quizlet*), tworzenia interaktywnych ćwiczeń (np. *LearningApps*, *Educaplay*, *EDpuzzle*), tworzenia interaktywnych testów (np. *Quizziz*, *Kahoot*, *Plickers*). Formy doskonalenia zawodowego w ww. zakresie realizują m.in. Warmińsko-Mazurska Biblioteka Pedagogiczna w Elblągu, Biblioteka Pedagogiczna w Chełmnie, Biblioteka Pedagogiczna w Toruniu, Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Gdańsku, Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu. Biblioteki realizują doskonalenie zawodowe nauczycieli zarówno w formie stacjonarnej, jak i zdalnej.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ: OPOWIADAMY, CO ROBIMY DLA SWOJEGO ZDROWIA – JĘZYK NIEMIECKI

Marta Młyńska

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Sierakowicach

I. Obszar tematyczny/problem

Przygotowany scenariusz lekcji zakłada rozwijanie kompetencji kluczowych uczniów w zakresie porozumiewania się w języku niemieckim w obszarze tematycznym dotyczącym zdrowia. Dodatkowo prezentuje takie metody i formy pracy, które kształtują umiejętność pracy w zespole oraz umiejętność samodzielnego uczenia się.

II. Zagadnienie metodyczne / cele dla praktykanta

Przygotowany scenariusz lekcji daje możliwość zaobserwowania, w jaki sposób wykorzystywać technologię informacyjno-komunikacyjną na lekcji, aby wspierać kompetencje komunikacyjne uczniów. Młody nauczyciel/stażysta przyjrzy się pracy z aplikacjami takimi jak Wordle czy LaerningApps, dzięki którym praca na lekcji języka niemieckiego może być dla uczniów ciekawsza, bardziej inspirująca i efektywna. Formy i metody pracy zastosowane na zajęciach umożliwiają wyjście naprzeciw oczekiwaniom i potrzebom uczniów, preferujących różne style uczenia się: wzrokowcom (praca z prezentacją), słuchowcom (quiz), kinestetykom (pantomima, zabawa z odnajdowanie swojej pary). Każdy uczeń może znaleźć na zajęciach coś dla siebie i tym samym z większym zaangażowaniem i ochotą pracować na lekcji. Element zabawy i zaskoczenia jest również bardzo istotny i może mieć znaczenie dla bardziej efektywnej pracy na lekcji oraz znacząco podnieść motywację uczniów.

III. Temat lekcji

„Opowiadamy, co robimy dla swojego zdrowia”

IV. Treści nauczania

Uczeń:

- potrafi wymienić podstawowe zasady zdrowego żywienia,
- potrafi powiedzieć, jak dba o zdrowie,
- potrafi udzielić rad przy różnych problemach zdrowotnych i złym samopoczuciu.

V. Przedmiot, etap edukacyjny, klasa

Język niemiecki, I klasa liceum, III etap edukacyjny

Wariant podstawy programowej: III.2.0

VI. Cele ucznia

Uczeń:

- wymienia czynności związane ze zdrowym i niezdrowym trybem rozumie i posługuje się słownictwem z działu tematycznego „Zdrowie”,
- potrafi zdobyć informacje od kolegów na temat trybu życia danej osoby,
- opowiada o swoim trybie życia oraz trybie życia kolegi/koleżanki.

VII. Metody pracy z uczniami

- burza mózgów
- wizualizacja słownictwa, prezentacja clipu/filmu, dobieranie haseł, dopasowywanie słownictwa do obrazków
- elementy dramy (pantomima)

Formy pracy z uczniami: praca indywidualna, praca zespołowa

VIII. Środki dydaktyczne (wykorzystane przez uczniów oraz przez nauczyciela)

Rzutnik, tablica multimedialna, tablica z pisakami/kredą, prezentacja multimedialna, ćwiczenia interaktywne w aplikacji LearningApps, ćwiczenie w aplikacji Wordle, materiały pomocnicze dla nauczyciela i uczniów = karty pracy (załączniki) przygotowane przez nauczyciela

IX. Przebieg lekcji/zajęć/wydarzenia edukacyjnego

1. Czynności organizacyjne

Nauczyciel wita się z uczniami, sprawdza frekwencję. Pyta uczniów o samopoczucie, godzinę, pogodę: *Wie geht es dir? Wie spät ist es jetzt? Wie ist heute das Wetter?* Po udzieleniu odpowiedzi przez kilku uczniów nauczyciel podaje i zapisuje temat lekcji na tablicy: „*Ich lebe gesund*“. Uczniowie zapisują go w zeszytach. Nauczyciel podaje uczniom cel: będziecie potrafili opowiadać o tym, co robicie dla swojego zdrowia.

2. Faza wstępna/wprowadzenie do zajęć

Rozgrzewka językowa uczniów następuje z wykorzystaniem metody aktywizującej. Nauczyciel wyjaśnia zadanie i wyświetla na tablicy multimedialnej ćwiczenie (załącznik nr 1) w aplikacji Wordle (<http://www.wordle.net/>). Zadaniem uczniów jest wyszukanie z „chmury wyrazów” słownictwa związanego ze zdrowym i niezdrowym trybem życia. Jeden z uczniów na tablicy wypisuje hasła do pasujące *gesund leben*, a drugi – *ungesund leben*. Pozostali uczniowie aktywnie współpracują i zapisują powstałe zwroty do zeszytu.

3. Faza prezentacji

Nauczyciel wyjaśnia kolejne zadanie, po czym dzieli uczniów na kilkusobowe grupy (maks. 4 osoby). Ich zadaniem jest przeczytanie tekstu dotyczącego zdrowego (2 grupy) i niezdrowego trybu życia (2 grupy) (załącznik nr 2 <https://learningapps.org/display?v=pu3vofqfj18>).

Po 5 minutach nauczyciel i uczniowie sprawdzają poprawność wykonania zadania. W następnym zadaniu (załącznik nr 3) uczniowie pracują razem i tym razem muszą dokończyć zdania w aplikacji LearningApps (<https://learningapps.org/display?v=pddwpbzy301>). Nauczyciel sprawdza rozumienie tekstu czytanego i umiejętność wyszukiwania informacji z tekstu. Uczniowie podchodzą do tablicy multimedialnej i kolejno wybierają odpowiedź, a reszta grupa aktywnie współpracuje i pomaga kolegom, udzielając im wskazówek.

4. Faza ćwiczeń

Nauczyciel dzieli, np. z pomocą kolorowych kartek, uczniów na grupy (4–5 osób) i wyjaśnia kolejne zadanie. Zadaniem uczniów jest przyporządkowanie zwrotów do odpowiednich slajdów na obejrzanej przez nich prezentacji PowerPoint (załącznik nr 4). Nauczyciel wyjaśnia, że grupa, która zrobi zadanie bezbłędnie, otrzyma plusy za aktywność. Przed wykonaniem zadania nauczyciel sprawdza na forum stopień zrozumienia haseł (załącznik nr 5). Pyta np.: *jeßt owoce i warzywa das ist auf Deutsch...*, a uczniowie odpowiadają.

Nauczyciel przedstawia prezentację dwukrotnie, zaś uczniowie, pracując w grupach, dopasowują hasła. Po zakończeniu zadania wspólnie nauczyciel i uczniowie sprawdzają rozwiązania na forum.

Nauczyciel wyjaśnia kolejne zadanie, w którym uczniowie nadal pracując w grupach i wykorzystując słownictwo z załącznika nr 4, muszą przygotować kilkuzdaniową wypowiedź na temat trybu życia. Grupa 1 i 2 opowiada o zdrowym, zaś grupa 3 i 4 swoim niezdrowym trybie życia. Uczniowie mają 5 min na przygotowanie wypowiedzi, po czym każda z grup wypowiada się na forum.

Nauczyciel pyta uczniów, jak można udzielić komuś rady (burza mózgów), zapisuje przykładowe zwroty na tablicy, np. *Du kannst, du solltest.....* itd. Pokazuje slajd dotyczący przepracowania (załącznik nr 4, slajd 4) i pyta, jakiej rady można udzielić danej osobie. Uczniowie podają przykłady, a jeden z nich zapisuje je na tablicy, np. *Du solltest dich entspannen. Du solltest mehr Zeit mit der Familie verbringen itd.*

Nauczyciel wyjaśnia zadanie, następnie rozdaje uczniom kartki. Kiloro z nich otrzymuje kartki z opisem problemu danej osoby, inni – z radą dla danej osoby. Chodząc po klasie, uczniowie muszą znaleźć swoją parę i przeprowadzić dialogi z użyciem haseł na ich kartce. Jedna z osób opisuje problem, druga daje jej wskazówkę/radę, jak sobie z nim poradzić, np.

U 1: *Ich bin Laura, 15 Jahre alt. Ich treibe keinen Sport und bin dick.*

U 2: *Du solltest joggen oder Rad fahren.*

Nauczyciel słucha dialogów uczniów, daje informację zwrotną.

5. Faza podsumowująca

W celu podsumowania lekcji uczniowie nadal pracują w grupach. Ich zadanie to pantomima. Każda grupa przedstawia 2 wylosowane zwroty. Uczeń wyznaczony przez grupę losuje zwrot

(załącznik nr 5). Jego zadaniem jest przedstawić go za pomocą mimiki i gestów, zaś zadaniem grupy- odgadnąć dane hasło. Grupa ma 20 sekund na odgadnięcie, jeżeli jej się nie uda, inne grupy mają szansę. Najlepsza grupa otrzymuje plusy za aktywność.

Nauczyciel ocenia, czy założone cele lekcji zostały osiągnięte. Każdy uczeń zapisuje na karteczce samoprzylepnej jedno zdanie, którego nauczył się na zajęciach, i zawiesza na tablicy.

Nauczyciel zadaje prace domową. Każdy z uczniów przygotowuje się w domu do wypowiedzi na temat „Was mache ich für meine Gesundheit“. Technika pracy jest dowolna. Nauczyciel informuje o kryteriach oceniania (ocenie podlegać będzie: bogactwo językowe, spójność i logika wypowiedzi, poprawność zbudowanych zdań oraz kreatywność/pomysłowość w zaprezentowaniu tematu). Uczniowie muszą przedstawić temat w około 15 zdaniach.

Załącznik nr 1

Wähle richtig: was ist gesund und was ist ungesund? Wypisz słownictwo z chmury wyrazów i posegreguj do odpowiedniej kolumny!

gesund leben	ungesund leben

Załącznik nr 2

Lies die Texte und ergänze mit den angegebenen Wörtern! *Przeczytaj teksty i uzupełnij podanym słownictwem.*

Anna:

Ich mache jeden Morgen .....(1). Das brauche ich, um sich fit zu fühlen. Ich stehe jeden Tag um 7.00 Uhr ..... (2) und gehe eine Stunde ins ..... (3). Dann dusche ich und frühstücke. Zum Frühstück esse ich Jogurt mit Cornflakes und Obst. Danach fahre ich mit dem .....(4) zur Universität. Mittags mache ich eine Pause und esse etwas Leckeres. Nachmittags jogge ich oft oder gehe mit meinem Hund .....(5). Sport ist .....(6) und tut mir gut. Ich .....(7) mich gesund. Ich esse auch viel ..... (8) und Gemüse und trinke nur .....(9) oder Obstsäfte. Ich denke, ich lebe gesund und Sorge für meinen Körper und meine Gesundheit.

Michael:

Ich bin nicht so .....(10). Ich treibe keinen Sport, denn ich finde ihn total .....(11). Ich hasse zu schwitzen und müde zu sein. Das geht mir auf die Nerven! Am liebsten esse ich .....(12) und trinke Cola. Ich habe viel .....(13) in meiner Arbeit. Mein Chef ist sehr anspruchsvoll und ich muss immer gut vorbereitet werden. Meine Frau sagt mir, ich soll mich .....(14) und relaxen, sonst werde ich krank. Aber ich habe so viel zu tun! Sicher muss ich mit dem .....(15) Schluss machen. Ich weiß, das Rauchen ist total .....(16), aber das ist nicht so einfach damit aufhören!

Rauchen, Sport, Fahrrad, spazieren, gesund, Obst, Mineralwasser, sportlich,

***Fast Food,
langweilig,
Stress,
entspannen
, auf,
Sportstudio,
ungesund,
ernähre***

Załącznik nr 3

Beende die Sätze richtig! Dokończ zdania!

Gesundheit do tekstu

https://learningapps.org/display?v=pddwpbzy301

LearningApps.org

Ustawienia konta: matamlynska

Przeszukaj aplikacje | Przeglądaj aplikacje | Tworzenie aplikacji | Moje klasy | Moje aplikacje

Gesundheit do tekstu 2016-10-28

1 / 6

Anna geht gern:

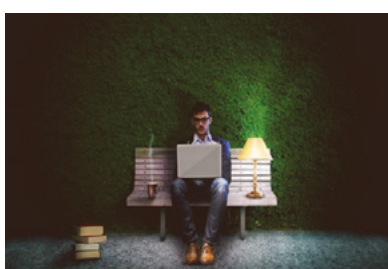
- ins Sportstudio
- in den Sportklub
- ins Fitnessstudio

Lösung Überprüfen

Start | Gesundheit do tekstu... | scenariusz gesund le... | gesundheit

06:18
Dienstag
20.03.2018

Załącznik nr 4 (slajdy z prezentacji multimedialnej)

Załącznik nr 5

Nummeriere richtig! Ponumeruj hasła slajdy według ich kolejności w prezentacji.

viel rauchen	viel Obst und Gemüse essen
im Wald spazieren gehen	stundenlang arbeiten
regelmäßig zum Arzt gehen	viel Sport treiben
Vitamine nehmen	7-8 Stunden schlafen
Freizeit mit der Familie verbringen	sich richtig entspannen und relaxen

Załącznik nr 6

Ala - 16 Jahre <i>viel Cola trinken</i>	Wiki - 18 Jahre <i>5 Stunden am Tag schlafen</i>
Thomas - 17 Jahre <i>Zigaretten rauchen</i>	Tobias - 17 Jahre <i>viel Stress haben</i>
Laura - 15 Jahre <i>keinen Sport treiben</i>	Sara - 18 Jahre <i>zu dick sein</i>
Olga - 15 Jahre <i>eine nicht so schöne Figur haben</i>	Andreas - 17 Jahre <i>nicht muskulös sein</i>

nur Wasser trinken	mehr schlafen und sich entspannen
mit dem Rauchen aufhören	sich entspannen und Probleme in der Arbeit vergessen
ins Fitnessstudio gehen oder Aerobic machen	ins Sportstudio gehen
Rad fahren oder joggen	eine Diät machen und keine Süßigkeiten essen

Spis linków:

<http://www.wordle.net/>

<https://learningapps.org/display?v=pu3vofqfj18>

<https://learningapps.org/display?v=pddwpbzy301>

Źródła:

<https://learningapps.org/>

<https://pixabay.com/pl/> (grafika)

OPOWIADAMY, CO ROBIMY DLA SWOJEGO ZDROWIA

Realizacja scenariuszy z perspektywy biblioteki pedagogicznej

1. Udzielenie informacji o materiałach bibliotecznych dotyczących zdrowego stylu życia na podstawie zasobów własnych lub innych bibliotek. Wśród proponowanych publikacji mogłyby się znaleźć m.in. pozycje takie jak:
  - *Bez używek – czyli zdrowo. Zdrowy styl życia. Cz. 1; Bez używek – czyli zdrowo. Zasady zdrowego żywienia. Cz. 2*, reż., zdj. Marcin Wołkowicz. Multieducatio.pl, Piaseczno 2017.
2. Realizacja wypożyczeń międzybibliotecznych materiałów niezbędnych do realizacji scenariusza, niedostępnych w wybranej bibliotece pedagogicznej.
3. Udzielenie informacji o zasobach internetu w zakresie materiałów dydaktycznych wspomagających realizację zajęć nt. zdrowego odżywiania w ramach języka niemieckiego. Wśród proponowanych zasobów w sieci mogłyby się znaleźć m.in.:
  - Ernährungspyramide (Hauptkategorien der Lebensmittel) / Scholaris [<http://scholaris.pl/zasob/111180?bid=0&iid=&query=gesunde+ern%C3%A4hrung+%&api>, dostępny online: 24.05.2018]
  - Gesunde Ernährung / Scholaris [<http://scholaris.pl/zasob/111185?bid=0&iid=&query=gesunde+ern%C3%A4hrung+%&api>, dostępny online: 24.05.2018]
4. Realizacja form doskonalenia zawodowego nauczycieli w zakresie pracy w wybranych aplikacjach, a w szczególności narzędzi do: wspomaganie nauki słownictwa z języka

obcego (np. *Quizlet*), tworzenia interaktywnych ćwiczeń (np. *LearningApps*, *Educaplay*, *EDpuzzle*), tworzenia interaktywnych testów (np. *Quizziz*, *Kahoot*, *Plickers*). Formy doskonalenia zawodowego w ww. zakresie realizują m.in. Warmińsko-Mazurska Biblioteka Pedagogiczna w Elblągu, Biblioteka Pedagogiczna w Chełmnie, Biblioteka Pedagogiczna w Toruniu, Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Gdańsku, Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu. Biblioteki realizują doskonalenie zawodowe nauczycieli zarówno w formie stacjonarnej, jak i zdalnej.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ: LUDZIE PRZYCHODZĄ I ODCHODZĄ: IMIGRANCI W HISZPANII – JĘZYK HISZPAŃSKI

Marcin Tuszyński

XXXIV Liceum Ogólnokształcące z oddziałami dwujęzycznymi
im. Miguela de Cervantesa w Warszawie

I. Obszar tematyczny/problem

Obszarem tematycznym lekcji jest rozwijanie kompetencji interkulturowej na lekcjach języka obcego, w tym przypadku języka hiszpańskiego. Temat imigracji był ostatnimi czasy bardzo popularny w mediach. Przygotowane materiały pozwolą uczniom zapoznać się z aktualną sytuacją mniejszości narodowych w Hiszpanii. Na lekcji będą wykorzystane materiały autentyczne za pośrednictwem nowoczesnych technologii – materiał audiowizualny dostępny jest w internecie (portal YouTube) – oraz tradycyjne metody (tekst z lukami, ćwiczenie do tekstu typu prawda/fałsz, ćwiczenia leksykalne).

II. Zagadnienie metodyczne / cele dla praktykanta

Założeniem metodycznym lekcji jest pokazanie, że oprócz tradycyjnego nauczania języka obcego (słownictwo, gramatyka, itp.) nauczyciel powinien również wprowadzać elementy kulturowe, ponieważ stanowią one ważny element nauki języka obcego. W przypadku tej lekcji omawianym elementem kulturowym są mniejszości narodowe oraz imigranci w Hiszpanii. Wykorzystane zostaną zasoby dostępne zarówno w sieci, jak i w podręcznikach do języka hiszpańskiego, aby pokazać, że w internecie można znaleźć ciekawe materiały rozszerzające treści zawarte w podręcznikach.

III. Temat lekcji

„Ludzie przychodzą i odchodzą – imigranci w Hiszpanii”

Temat lekcji zawiera nawiązania zarówno do kultury, jak i języka codziennego Hiszpanów. Jego pierwsza część brzmi „*hablando se entiende la gente*”. Jest to hiszpańskie powiedzenie, które, w wolnym tłumaczeniu, można przetłumaczyć na język polski jako „poprzez rozmowę można poznać ludzi”. Temat jest również nawiązaniem kulturowym, gdyż na początku lat 90. hiszpańska stacja telewizyjna *Telecinco* emitowała program typu *talk show* o tym samym tytule. Druga część tematu to eksplicytne pokazanie, o czym będzie mowa podczas lekcji, tj. o gestach Hiszpanów. Temat lekcji to *Ludzie przychodzą i odchodzą – imigranci w Hiszpanii*. („*La gente viene y se va*”). Daje on nie tylko informacje o poruszanej tematyce, ale wskazuje na zakres gramatyczny jaki będzie poruszany w trakcie zajęć – czasowniki ruchu, tj. *venir* (przybywać) oraz *irse* (odchodzić, odjeżdżać, wychodzić).

IV. Treści nauczania

Treści nauczania są przeznaczone dla uczniów szkoły ponadpodstawowej, którzy uczyli się już wcześniej języka hiszpańskiego, a w liceum wybrali oddział dwujęzyczny. Podczas przygotowanej lekcji uczniowie będą doskonalić posługiwanie się bogatym zasobem środków językowych w tematyce integracji europejskiej i problemów pojawiających się na styku różnych kultur i społeczności. Poza tym, uczniowie, na podstawie audycji telewizyjnej i przeczytanego tekstu, będą w stanie znaleźć w nich określone informacje (pytania otwarte do audycji, pytania typu prawda/fałsz do tekstu).

V. Przedmiot, etap edukacyjny, klasa

Język hiszpański, I klasa liceum, III etap edukacyjny

Wariant podstawy programowej: III.DJ

Czas trwania: 45 min

VI. Cele ucznia

W trakcie przeprowadzonej lekcji uczniowie będą mogli osiągnąć następujące cele:

- rozróżnią i zdefiniują po hiszpańsku zjawiska emigracji oraz imigracji;
- wymienią przyczyny, które sprawiają, że ludzie emigrują;
- wymienią problemy, z jakimi mogą się zmagać imigranci w Polsce i w Hiszpanii;
- porównają problemy, z jakimi mogą się zmagać imigranci w Polsce i w Hiszpanii;
- poznają historię imigracji w Hiszpanii;
- porównają historię imigracji w Hiszpanii do sytuacji w Polsce, znajdując podobieństwa i wskazując różnice.

VII. Metody pracy z uczniami

- metody problemowe (burza mózgów)
- metody podające (praca z tekstem z książki)
- metody praktyczne (dyskusje w parach/grupach)
- metody aktywizujące (wyświetlenie materiału audiowizualnego)

VIII. Środki dydaktyczne (wykorzystane przez uczniów oraz przez nauczyciela)

Podczas lekcji zostanie wykorzystany film dostępny na YouTube, będący autentycznym materiałem telewizyjnym stacji AFP. Na jego podstawie uczniowie będą musieli odpowiedzieć na szereg przygotowanych przez mnie pytań otwartych. Nagranie zostanie odtworzone dwukrotnie.

Kolejne materiały zostały zaczerpnięte z podręcznika *Nuevo Prisma A2* wydawnictwa Edinumen oraz *Repetitorium leksykalno-gramatycznego* (poziom B1–B2) wydawnictwa Edgard. Będą to ćwiczenia ze słownictwa (połącz zjawisko społeczne z jego definicją – załącznik 1), ćwiczenia sprawdzające zrozumienie tekstu (typu prawda/fałsz) oraz kolejne ćwiczenie leksykalne (połącz słowo z jego definicją).

IX. Przebieg lekcji/zajęć/wydarzenia edukacyjnego

Po przywitaniu się z uczniami nauczyciel prosi uczniów, aby otworzyli zeszytu przedmiotowe i zapisali temat lekcji. Podczas zapisywania podkreśla zawarte w temacie formy czasownikowe, tj. viene, se va. Pyta uczniów, czy wiedzą, co oznaczają zaznaczone słowa i jak ich się używa. Zgodnie z wymaganiami podstawy programowej dla tego etapu kształcenia uczniowie powinni mieć wiedzę w tym zakresie i być w stanie odpowiedzieć na postawione pytanie. Jeśli nie, nauczyciel rysuje na tablicy schemat użycia obu czasowników, podkreślając przy tym zależności przestrzenne.

Kolejnym etapem będzie wprowadzenie terminów: emigracja, migracja, imigracja. Nauczyciel wypisuje je na tablicy, a następnie prosi uczniów, aby w parach postarali się napisać definicje wyżej wymienionych zjawisk. Po 2–3 minutach jedna z par czyta napisane definicje.

Potem nauczyciel rozdaje karty pracy (załącznik 1). Prosi uczniów o zrobienie pierwszego zadania, które będzie polegało na przyporządkowaniu definicji zjawisku społecznemu (te same co w poprzednim ćwiczeniu). Uczniowie wykonają zadanie samodzielnie.

Przed rozpoczęciem kolejnego zadania (rozumienie ze słuchu fragmentu programu telewizyjnego oraz czytanie ze zrozumieniem, zadania do tekstu – prawda/fałsz, ćwiczenia leksykalne) nauczyciel poleca uczniom pracę w parach. Ich zadanie będzie składać się z dwóch części. Po pierwsze, będą musieli wypisać przyczyny, które skłaniają ludzi do emigracji (zadanie dla wszystkich grup). Druga część będzie różna w zależności od grupy. Nauczyciel dzieli klasę na dwa obozy. Jeden będzie musiał wypisać problemy, z jakimi muszą się zmagać imigranci w Polsce, a drugi zajmie się problemami imigrantów w Hiszpanii. Po kilku minutach prosi o przeczytanie przyczyn emigracji. Następnie sprawdza drugiego zadania. Poszczególne grupy będą na zmianę czytać problemy, z jakimi mogą spotykać się imigranci w Polsce i w Hiszpanii. Oczekuje się, że uczniowie sami dojdą do wniosku, że problemy są w gruncie rzeczy podobne, niezależnie od kraju.

Kolejnym zadaniem będzie wysłuchanie dwuminutowego reportażu telewizyjnego „Ser inmigrante en España: un sueño roto” dostępnego na YouTube (<https://www.youtube.com/watch?v=gvs1k5d55do>) i udzielenie odpowiedzi na kilka pytań otwartych zawartych w karcie pracy. Jeśli zajdzie taka potrzeba, to reportaż zostanie odtworzony po raz drugi. Następnie nauczyciel sprawdza poprawność wykonania wyżej wymienionego ćwiczenia.

Kolejnym zadaniem będzie przeczytanie tekstu o mniejszościach i historii imigracji w Hiszpanii. Tym razem uczniowie będą pracować samodzielnie. Ich zadaniem będzie przeczytanie tekstu, wykonanie ćwiczenia typu prawda/fałsz, które sprawdzi zrozumienie przeczytanego artykułu, oraz wykonanie ćwiczenia z leksyki (połącz słowo z jego definicją). Następnie nauczyciel sprawdza poprawność wykonania wyżej wymienionych ćwiczeń, wyjaśniając przy tym wszelkie wątpliwości.

Ostatnim poleceniem będzie dyskusja w parach i wyciągnięcie wniosków z przeczytanych tekstów i obejrzanego materiału audiowizualnego. Uczniowie będą mieli za zadanie napisać kilka (maksymalnie 5) zdań porównujących historię imigracji w Hiszpanii i w Polsce. Zdania dotyczące Hiszpanii będą mogli wziąć z przeczytanego wcześniej tekstu, podczas gdy treści dotyczące naszego kraju będą musieli przedyskutować z partnerem z ławki (metoda problemowa: burza mózgów). Nauczyciel prosi każdą z grup o przeczytanie dwóch zdań, jednego dotyczącego Hiszpanii, a drugiego Polski.

W ramach podsumowania zadam pytania o definicje emigracji oraz imigracji nauczyciel pros o przetłumaczenie na język polski kilku słów, które pojawiły się w tekście o mniejszościach w Hiszpanii oraz zadaje pracę domową polegającą na napisaniu krótkiego tekstu (od 10 do 15 zdań), w którym uczniowie opisz, czy byliby w stanie wyemigrować do innego kraju, podając konkretne argumenty oraz wymienia ewentualne problemy, na które mogliby napotkać. Prace będą oceniane w kategoriach: zawartość (czy ujęte i rozwinięte wszystkie aspekty), organizacja tekstu, bogactwo struktur językowych i słownictwa, prawidłowy rejestr i poprawność językowa.

Załącznik nr 1. Tema: La gente viene y se va

Ejercicio 1: Relaciona cada concepto con su significado.

1. la emigración
2. la inmigración
3. la migración

- a) desplazamiento de personas de un lugar a otro para cambiar su lugar de residencia.
- b) salida de personas de un lugar para establecerse en otro.
- c) llegada de personas a un lugar para establecerse en él.

Ejercicio 2: ¿Por qué la gente emigra? Escribe 3-4 razones.

.....

Ejercicio 3: ¿Qué problemas pueden tener los inmigrantes en Polonia / España?

.....

Ejercicio 4: Termina las frases según el vídeo que has visto.

1. El hombre llegó a España .....
2. El hombre trabajaba en .....
3. 5 millones de inmigrantes vinieron a España de .....
4. Hoy la tasa de desempleo supera el ..... y entre los extranjeros llega al .....
5. En ..... España lanzó una ayuda financiera.

Ejercicio 5: Lee el texto y decide si las frases son verdaderas o falsas.

1. Los inmigrantes empezaron a llegar a España a gran escala en los años noventa.

2. En España hay un número de extranjeros parecido al de otros países europeos.
3. La cuarta parte de los extranjeros es latinoamericana.
4. Los inmigrantes suelen ser de media mayores que los españoles.
5. Los extranjeros eran trabajadores más baratos para un empresario.
6. Con la crisis hay menos presión en el mercado laboral.

Hasta los años ochenta España fue un país de emigración. La difícil situación económica después de la guerra civil causó que muchos españoles emigraran en busca de trabajo a otros países más desarrollados. En los años ochenta se notó un cambio en España que de un país de emigración se convirtió en un país de recepción de inmigrantes. La década de los noventa fue un momento de claro auge en la presencia de extranjeros. Hoy es un país multicultural y según los datos del Instituto Nacional de Estadística el 12% de la población de España es extranjera. Son datos comparables a los de los países europeos de mayor nivel inmigratorio. En veinte años el número de inmigrantes ha crecido de 300 mil a más de 5 millones.

Las principales minorías presentes en España provienen de países de América Latina y concertan el 36% de todos los extranjeros en España. Son sobre todo ecuatorianos, colombianos, argentinos, bolivianos y peruanos. En el segundo grupo podemos incluir a los ciudadanos de otros países de la UE. También hay muchos extranjeros que provienen de África del Norte. Los rumanos son la nacionalidad más numerosa entre los extranjeros en España. Los extranjeros que vienen a España son personas jóvenes, su edad media es de 33 años. Por otra parte, la edad media de los españoles es de 41 años.

La inmigración laboral fue necesaria en España durante el boom económico cuando el país creció gracias a la adhesión a la Unión Europea. Se necesitaba mano de obra para cubrir los puestos de trabajo menos cualificados. Los latinoamericanos trabajaban en la construcción, sus mujeres en la limpieza y servicios del hogar. Los inmigrantes de Europa del Este y de África venían para trabajos temporales, como la recogida de fresas. Los extranjeros tenían muchas posibilidades de encontrar trabajo en España porque a un empresario la mano de obra extranjera le salía más barata. Muchos trabajaban sin contrato.

Con la crisis que empezó en el mundo en el año 2007, España entró en la peor época económica de la democracia. El paro subió hasta conseguir unos números que no se habían visto nunca. La difícil situación en el mercado laboral lleva a conflictos porque los españoles quieren volver a trabajos que hace años abandonaron.

Ejercicio 6: Compara la situación inmigratoria / emigratoria de España con la de Polonia.

.....

Ejercicio 7: ¿Serías capaz de emigrar a otro país? ¿En qué situación? Escribe **una redacción** de **10–15 frases**.

.....

LUDZIE PRZYCHODZĄ I ODCHODZĄ – IMIGRANCI W HISZPANII

Realizacja scenariuszy z perspektywy biblioteki pedagogicznej

1. Udzielenie informacji o materiałach bibliotecznych dotyczących mniejszości narodowych oraz imigracji w Hiszpanii na podstawie zasobów własnych lub innych bibliotek. Wśród proponowanych publikacji mogłyby się znaleźć m.in. pozycje takie jak: Maja Biernacka, *Hiszpania wielokulturowa*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2012 (Pozycja dostępna również w zasobach IBUK Libra)
2. Realizacja wypożyczeń międzybibliotecznych materiałów niezbędnych do realizacji scenariusza, niedostępnych w wybranej bibliotece pedagogicznej.
3. Czytelnicy wielu bibliotek pedagogicznych, zupełnie za darmo, mogą korzystać z książek zgromadzonych w czytelni internetowej www.libra.ibuk.pl. Wystarczy pójść do biblioteki i pobrać indywidualny kod PIN, umożliwiający zarejestrowanie się na stronie serwisu. Dostęp do książek na platformie IBUK Libra oferują m.in.: Warmińsko-Mazurska Biblioteka Pedagogiczna w Elblągu, Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Gdańsku, Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Opolu, Biblioteka Pedagogiczna w Toruniu.
4. Udzielenie informacji o zasobach internetu dotyczących mniejszości narodowych i imigracji w Hiszpanii oraz kompetencji interkulturowej, m.in.:
  - Tomasz Skowronek, *Hiszpania nie tylko dla Hiszpanów*, „Tygodnik Przegląd” [<https://www.tygodnikprzeglad.pl/hiszpania-dla-hiszpanow/>, online: 24.05.2018]
  - <http://scholaris.pl/zasob/68701?bid=0&iid=&query=komunikacja+niewerbalna&api>
  - Magdalena Białek, *Kształcenie wrażliwości interkulturowej w edukacji językowej*, „Języki Obce w Szkole” nr 4/2017 [<http://jows.pl/artykuly/ksztalcenie-wrazliwosci-interkulturowej-w-edukacji-jezykowej>, online: 24.05.2018]
  - Krystyna Miłułka, *Sposoby rozwijania kompetencji interkulturowej na lekcji języka obcego*, „Języki Obce w Szkole” nr 2/2012 [<http://jows.pl/content/sposoby-rozwijania-kompetencji-interkulturowej-na-lekcji-j%C4%99zyka-obcego>, online: 24.05.2018]
  - *Kompetencja interkulturowa*, Ośrodek Rozwoju Edukacji, Warszawa 2017 [dostępny online: 24.05.2018]
    - Teoria w pigułce <https://www.ore.edu.pl/wp-content/plugins/download-attachments/includes/download.php?id=15096>
    - Poradnik mentora <https://www.ore.edu.pl/wp-content/plugins/download-attachments/includes/download.php?id=15095>
    - Zeszyt ćwiczeń <https://www.ore.edu.pl/wp-content/plugins/download-attachments/includes/download.php?id=15097>

- Podejście interkulturowe <https://youtu.be/MBNYeiY7004>
- Rozwijanie kompetencji interkulturowej <https://youtu.be/tjCPhtn-EXY>
- Infografika <https://www.ore.edu.pl/wp-content/uploads/2018/02/10.-infografika.jpg>

SCENARIUSZ ZAJĘĆ: W SZKOLE POTRZEBUJĘ... (PRZYBORY SZKOLNE) – JĘZYK NIEMIECKI

Anna Elżbieciak-Stec

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 6 w Wałbrzychu

I. Obszar tematyczny/problem

Przygotowany scenariusz lekcji zakłada rozwijanie kompetencji kluczowych uczniów w zakresie porozumiewania się w języku niemieckim w obszarze tematycznym dotyczącym szkoły. Dodatkowo prezentuje w jaki sposób dobierać metody i formy pracy, aby uczniowie mogli rozwijać umiejętność pracy w zespole oraz umiejętność samodzielnego, świadomego uczenia się.

II. Zagadnienie metodyczne / cele dla praktykanta

Opracowany scenariusz zajęć języka niemieckiego daje możliwość poznania w praktyce tych aktywizujących form pracy, które umożliwiają doskonalenie poszczególnych sprawności językowych jednocześnie rozwijając umiejętność świadomego uczenia się. *NaCoBeZu* dla nauczyciela:

- Czy uczniowie rozumieją tekst słuchany globalnie?
- Czy uczniowie podejmują próbę rozumienia tekstu słuchanego selektywnie?
- Czy uczniowie potrafią formułować zdania pojedyncze zgodnie z zasadami gramatycznymi?
- Czy uczniowie podejmują rozumieją tekst czytany globalnie?
- Czy uczniowie podejmują próbę rozumienia tekstu czytanego selektywnie?
- Czy uczniowie poprawnie fonetycznie wymawiają nowe sformułowania?
- Czy uczniowie wykazują zainteresowanie i zmotywowanie do lekcji?

III. Temat lekcji

„W szkole potrzebuję... (przybory szkolne)”

IV. Treści nauczania

Uczeń:

- nazywa przybory szkolne i prawidłowo je wymawia,
- wymienia przedmioty znajdujące się we własnym plecaku szkolnym i piórniku,
- prowadzi krótkie dialogi według wzoru,
- identyfikuje zaimki wskazujące,
- wyraża żal,

- zna zasady poprawnej wymowy w języku niemieckim,
- potrafi stosować w zdaniach odmianę rzeczownika w bierniku,
- potrafi prowadzić krótkie dialogi według schematu.

V. Przedmiot, etap edukacyjny, klasa

Język niemiecki, VII klasa, II etap edukacyjny

Wariant podstawy programowej: III.2.0

VI. Cele ucznia

Uczeń:

- będzie znał nazwy przyborów szkolnych,
- będzie potrafił wymieniać przedmioty znajdujące się we własnym plecaku szkolnym i piórniku i prawidłowo wymawiać ich nazwy,
- będzie potrafił wyszukiwać informacje w tekście czytany/słuchany,
- będzie znał zasady użycia zaimków wskazujących,
- będzie potrafił identyfikować zaimki wskazujące,
- będzie potrafił wyrażać żal.

VII. Metody pracy z uczniami

- podejście komunikatywne
- podejście zadaniowe
- metoda bezpośrednia
- metody aktywizujące – gra językowa
- prezentacje

Formy pracy z uczniami: praca zbiorowa, praca w parach, praca indywidualna

VIII. Środki dydaktyczne (wykorzystane przez uczniów oraz przez nauczyciela)

- zestaw podręcznych przyborów szkolnych
- Magnet Smart 1 – Podręcznik do nauki języka niemieckiego dla klasy VII szkoły podstawowej – Wydawnictwo LektorKlett
- Magnet Smart 1 – Zeszyt ćwiczeń do nauki języka niemieckiego dla klasy VII szkoły podstawowej – Wydawnictwo LektorKlett
- płyta CD z nagraniami tekstów do Podręcznika Magnet Smart 1

IX. Przebieg lekcji/zajęć/wydarzenia edukacyjnego

1. Czynności organizacyjne

Powitanie i sprawdzenie obecności uczniów.

Nauczyciel zapisuje na tablicy temat lekcji: „*W szkole potrzebuję...*” *In der Schule brauche ich...*. Następnie wyjmuje piórnik, w którym znajduje się podręczny zestaw przyborów szkolnych i prezentuje je podając nazwy w języku niemieckim, prosi uczniów o odgadnięcie tematu lekcji. Pod tematem lekcji nauczyciel zapisuje dodatkowo dwa słowa: „*die Schulsachen*” i „*die Schulfächer*”. Następnie tłumaczy różnicę między wyrazami i potwierdza, że w czasie zajęć będą się zajmować przyborami szkolnymi. Wyjaśnia znaczenie słowa „*brauchen*”.

2. Faza wstępna / wprowadzenie do zajęć

Nauczyciel prosi uczniów o otwarcie podręcznika na stronie 76 i przyjrzenie się obrazkom przedstawiającym przybory szkolne. Jednocześnie włącza nagranie, a uczniowie powtarzają po lektorze, jednocześnie wyszukując na obrazku wymieniony przedmiot. Nauczyciel przerywa nagranie po każdym wyrazie, aby zweryfikować, czy uczniowie właściwie wyszukują słowa. W przypadku błędów w wymowie nauczyciel powtarza wyraz na głos, a uczniowie po raz kolejny po nim. Po zakończeniu ćwiczenia nauczyciel kieruje uwagę uczniów na oznaczone kolorem rodzajniki określone i prosi o przypomnienie, o czym informują rodzajniki określone w języku niemieckim. Uczniowie powtarzają zasadę informującą o rodzaju męskim, żeńskim i nijakim.

3. Faza prezentacji i ćwiczeń

Nauczyciel prosi uczniów o przyjrzenie się komiksowi z s. 77 w podręczniku. Uczniowie słuchają nagrania i jednocześnie śledzą tekst. Po dwukrotnym wysłuchaniu nauczyciel zadaje uczniom pytania znajdujące się pod komiksem. Uczniowie odpowiadają.

Ważne jest, aby podczas wykonywania tego zadania nauczyciel obserwował reakcję uczniów. Zdarza się, iż uczniowie mają trudności ze śledzeniem tekstu zapisanego w formie komiksu. Jeżeli nauczyciel ma wątpliwości, czy uczniowie nadążali za lektorem, warto poprosić uczniów o ponowne odczytanie tekstu z podziałem na role, aby upewnić się, że wiedzą, w jakiej kolejności następowały wypowiedzi.

Nauczyciel wyjaśnia uczniom nowe słownictwo, wprowadzając równocześnie zwrot „*Tut mir Leid*”. W celu utrwalenia nowo poznanego słownictwa nauczyciel prosi uczniów o rozwiązanie krzyżówki w zeszyte ćwiczeń. W trakcie pracy uczniów nauczyciel pełni funkcję wspierającą. Uczniowie wykonują zadanie, a następnie prezentują wpisane hasła.

Nauczyciel wspólnie z uczniami przypomina zasadę odmiany rzeczowników przez przypadki w języku niemieckim ze szczególnym uwzględnieniem biernika. Uczniowie zapisują przykłady zdań na tablicy, np.

Ich habe die Schere.

Ich habe den Radiergummi.

Ich habe das Buch.

Nauczyciel prezentuje uczniom dwa przedmioty: piórniki i plecak szkolny. Prosi chętnych uczniów o podejście i wylosowanie jednego przedmiotu z plecaka lub piórnika. Po wylosowaniu nauczyciel pyta: „Was hast du?”. Uczniowie odpowiadają na pytanie, asekurując się wyrazami z podręcznika.

Po zakończonej zabawie nauczyciel wyjaśnia uczniom kolejne zadanie. Zadaje indywidualne pytania: „Hast du ...?”. Zadaniem uczniów jest udzielenie odpowiedzi, że nie posiadają określonego przedmiotu, wyrażają z tego powodu żal i proponują inny przedmiot w zastępstwie, np.:

Hast du den Radiergummi?

Nein. Tut mir Leid. Aber ich habe die Schere.

4. Faza końcowa

Na podstawie zgromadzonego podczas lekcji słownictwa uczniowie przygotowują się do wypowiedzi na temat przyborów, które potrzebują do szkoły. Nauczyciel prosi uczniów, aby przejrzeni swoje piórniki i plecaki i przygotowali wypowiedź, podczas której wymieniają, jakie przybory potrzebują do szkoły, jednocześnie prezentując je na forum. Zanim uczniowie rozpoczną prezentację, nauczyciel wyjaśnia, że każdy uczeń musi słuchać wypowiedzi kolegi/koleżanki, gdyż zadaniem kolejnego będzie przedstawienie, czego potrzebuje przedmówca na podstawie zgromadzonych informacji. Nauczyciel podsumowuje każdą wypowiedź ucznia, zwracając uwagę na pozytywne aspekty wypowiedzi i wskazując popełnione błędy, które należy skorygować.

Na zakończenie lekcji nauczyciel podsumowuje pracę uczniów, dziękuje wszystkim za pracę na lekcji, nagradza najaktywniejszych, wskazuje elementy, nad którymi należy jeszcze popracować.

W SZKOLE POTRZEBUJĘ ...

Realizacja scenariuszy z perspektywy biblioteki pedagogicznej

1. Realizacja wypożyczeń międzybibliotecznych materiałów niezbędnych do realizacji scenariusza, niedostępnych w wybranej bibliotece pedagogicznej.
2. Udzielenie informacji o zasobach Internetu w zakresie materiałów dydaktycznych wspomagających realizację zajęć nt. szkoły w ramach języka niemieckiego. Wśród proponowanych zasobów w sieci mogłoby się znaleźć m.in.:

- Meine Schule / Scholaris [[http://scholaris.pl/zasob/111235?eid\[\]=POCZ&sid\[\]=JOB2&bid=0&iid=0&query=Schule&api](http://scholaris.pl/zasob/111235?eid[]=POCZ&sid[]=JOB2&bid=0&iid=0&query=Schule&api), dostępny online: 24.05.2018]
- Blog Germanin.pl [<http://www.germanin.pl/>], dostępny online: 24.05.2018]

- Blog Językowy Precel [<http://jezykowyprecel.pl/niemcy/>], dostępny online: 24.05.2018]
  - Cykl webinarów Deutsch im Trend_[dostępny online: 24.05.2018]
3. Realizacja form doskonalenia zawodowego nauczycieli w zakresie pracy w wybranych aplikacjach, a w szczególności narzędzi do: wspomaganie nauki słownictwa z języka obcego (np. *Quizlet*), tworzenia interaktywnych ćwiczeń (np. *LearningApps*, *Educaplay*, *EDpuzzle*), tworzenia interaktywnych testów (np. *Quizziz*, *Kahoot*, *Plickers*). Formy doskonalenia zawodowego ww. zakresie realizują m.in. Warmińsko-Mazurska Biblioteka Pedagogiczna w Elblągu, Biblioteka Pedagogiczna w Chełmnie, Biblioteka Pedagogiczna w Toruniu, Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Gdańsku, Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu. Biblioteki realizują doskonalenie zawodowe nauczycieli zarówno w formie stacjonarnej, jak i zdalnej.
  4. Udostępnienie lokalu biblioteki i/lub urządzeń mobilnych, robotów np. Warmińsko-Mazurska Biblioteka Pedagogiczna w Elblągu w informatorze o oferowanych zajęciach edukacyjnych ma wpisaną informację o możliwości przeprowadzenia zajęć przez nauczyciela w lokalu biblioteki w oparciu o jej bazę sprzętową i zbiory.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ: MOJA RODZINA – JĘZYK NIEMIECKI

Anna Elżbieta-Steć

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 6 w Wałbrzychu

I. Obszar tematyczny/problem

Przygotowany scenariusz lekcji zakłada rozwijanie kompetencji kluczowych uczniów w zakresie porozumiewania się w języku niemieckim w obszarze tematycznym dotyczącym życia prywatnego i rodziny. Dodatkowo prezentuje w jaki sposób dobierać metody i formy pracy, aby uczniowie mogli rozwijać umiejętność pracy w zespole oraz umiejętność samodzielnego, świadomego uczenia się.

II. Zagadnienie metodyczne / cele dla praktykanta

Opracowany scenariusz zajęć języka niemieckiego daje możliwość poznania w praktyce tych aktywizujących form pracy, które umożliwiają doskonalenie poszczególnych sprawności językowych jednocześnie rozwijając umiejętność świadomego uczenia się. *NaCoBeZu* dla nauczyciela:

- Czy uczniowie rozumieją tekst słuchany globalnie?
- Czy uczniowie podejmują próbę rozumienia tekstu słuchanego selektywnie?
- Czy uczniowie potrafią formułować zdania pojedyncze zgodnie z zasadami gramatycznymi?
- Czy uczniowie rozumieją tekst czytany globalnie?
- Czy uczniowie podejmują próbę rozumienia tekstu czytanego selektywnie?
- Czy uczniowie rozumieją zagadnienia gramatyczne wprowadzone podczas lekcji i starają się je stosować podczas wypowiedzi?
- Czy uczniowie wykazują zainteresowanie i zmotywowanie do lekcji?

III. Temat lekcji

„Moja rodzina”

IV. Treści nauczania

Uczeń:

- nazywa członków rodziny,
- wyszukuje informacje w tekście czytany / słuchany,
- określa przynależność za pomocą przyimka von i zaimków dzierżawczych (mein),
- uzyskuje i przekazuje informacje o członkach rodziny na podstawie tekstu słuchanego i czytanego,
- zna zasady odmiany czasownika sein i haben,

- zna zasady poprawnej wymowy w języku niemieckim nazywa członków rodziny.

V. Przedmiot, etap edukacyjny, klasa

Język niemiecki, VII klasa, II etap edukacyjny

Wariant podstawy programowej: III.2.0

VI. Cele uczenia

Uczeń:

- będzie znał określenia członków rodziny w języku niemieckim;
- będzie potrafił wyszukiwać informacje w tekście czytany/słuchany;
- będzie umiał określić przynależność za pomocą przyimka von i zaimków dzierżawczych;
- będzie potrafił uzyskać i przekazać informacje o członkach rodziny na podstawie tekstu;
- będzie znał zasady odmiany czasownika sein, haben.

VII. Metody pracy z uczniami

- podejście komunikatywne
- podejście zadaniowe
- metoda bezpośrednia
- metody aktywizujące – gra językowa
- prezentacje

Formy pracy z uczniami: praca zbiorowa, praca w parach, praca indywidualna

VIII. Środki dydaktyczne (wykorzystane przez uczniów oraz przez nauczyciela)

- Magnet Smart 1 – Podręcznik do nauki języka niemieckiego dla klasy VII szkoły podstawowej – Wydawnictwo LektorKlett
- Magnet Smart 1 – Zeszyt ćwiczeń do nauki języka niemieckiego dla klasy VII szkoły podstawowej – Wydawnictwo LektorKlett
- płyta CD z nagraniami tekstów do Podręcznika Magnet Smart 1

IX. Przebieg lekcji/zajęć/wydarzenia edukacyjnego

1. Czynności organizacyjne

Powitanie i sprawdzenie obecności uczniów.

Rozgrzewka językowa: wywiad z uczniami – nauczyciel przypomina materiał językowy z poprzednich lekcji – zadaje uczniom pytania w języku niemieckim dotyczące ich osoby – uczniowie odpowiadają indywidualnie, np.: *wie heißt du? wie alt bist du? wo wohnst du? itp.*

2. Faza wstępna / wprowadzenie do zajęć

Nauczyciel odwołuje się do tematu lekcji: Meine Familie. Pyta uczniów, o czym będą rozmawiać podczas lekcji. Uczniowie odpowiadają na podstawie skojarzenia z językiem angielskim.

3. Faza prezentacji i ćwiczeń

Nauczyciel wprowadza uczniów do tematu nowej lekcji. Uczniowie przyglądają się zdjęciom (członkowie rodziny Bastiana) w podręczniku i podczas dwukrotnego słuchania tekstu starają się odgadnąć, kto jest na zdjęciach. Następnie opowiadają, czego dowiedzieli się o rodzinie Bastiana na podstawie nagrania. Dopuszcza się, aby uczniowie w zależności od możliwości i predyspozycji językowych odpowiadali w języku polskim. Nauczyciel chwali uczniów za poprawność odpowiedzi.

Następnie nauczyciel prosi uczniów, aby przyjrzeni się tekstowi w podręczniku i śledzili tekst podczas dwukrotnego słuchania. Po wysłuchaniu tekstu prosi dwóch uczniów o odczytanie tekstu na głos, zwracając jednocześnie uwagę na poprawność fonetyczną wymowy. Nauczyciel wyjaśnia z uczniami nowe słownictwo, wykorzystując dotychczasowo poznane słownictwo oraz konotacje z językiem angielskim. Następnie zadaje pytania do tekstu stosując w pytaniach przyimek „von”. Uczniowie z dużym prawdopodobieństwem odpowiadają nieświadomie stosując poprawnie przyimek „von”.

Nauczyciel wyjaśnia stosowanie przyimka „von” do określania przynależności. Zapisuje przykłady na tablicy. Uczniowie analizują w parach drzewo genealogiczne i szukają w nim odpowiedzi na 8 sformułowań. Nauczyciel asekuje uczniów podczas wykonywania ćwiczenia. Po zakończeniu pracy uczniowie prezentują rozwiązania równocześnie kontrolując swoje odpowiedzi.

Nauczyciel wspólnie z uczniami przypomina sposób określania przynależności za pomocą zaimków dzierżawczych. Uczniowie znają z poprzednich lekcji zaimki dzierżawcze: mein i dein. Chętni uczniowie zapisują na tablicy przykłady konstrukcji zaimka dzierżawczego z rzeczownikiem – określeniem członka rodziny, np.: *Meine Mutter ...*, *Mein Vater ...*, *Mein Onkel ...*, *Meine Oma ...*

Nauczyciel odwołuje się do konieczności odmiany czasowników w 3 osobie liczby pojedynczej w celu sformułowania zdań, w których podmiotem w tym przypadku są członkowie rodziny. W tym także uczniowie powtarzają odmianę czasownika „sein”. Wspólnie z uczniami nauczyciel konstruuje dalsze części zdań do podmiotów zapisanych wcześniej na tablicy.

W podsumowaniu tej części lekcji nauczyciel zadaje uczniom pytania o ich członków rodziny, np.: *wie heißt deine Mutter?* *wie alt ist dein Vater?*

4. Faza końcowa

Na podstawie zgromadzonego podczas lekcji słownictwa uczniowie przygotowują się do wypowiedzi na temat swojej rodziny. Nauczyciel prosi uczniów, aby zastanowili się i wybrali trzech członków swojej rodziny i przygotowali wypowiedź według schematu: imię, wiek, miejsce zamieszkania, zainteresowania. Zanim uczniowie rozpoczną prezentację nauczyciel wyjaśnia, iż każdy uczeń musi słuchać wypowiedzi kolegi / koleżanki, gdyż zadaniem kolejnego będzie przedstawienie rodziny przedmówcy na podstawie zgromadzonych informacji. Uczniowie prezentują swoje wypowiedzi: pierwsi z wykorzystaniem zaimka dzierżawczego „mein”, kolejni z wykorzystaniem przyimka „von”. Nauczyciel podsumowuje każdą wypowiedź ucznia zwracając uwagę na pozytywne aspekty wypowiedzi i wskazując popełnione błędy, które należy skorygować.

W podsumowaniu lekcji nauczyciel podsumowuje pracę uczniów, nagradza najaktywniejszych, wskazuje elementy, nad którymi należy jeszcze popracować.

MOJA RODZINA

Realizacja scenariuszy z perspektywy biblioteki pedagogicznej

1. Udzielenie informacji o materiałach bibliotecznych w zakresie materiałów wspomagających naukę języka niemieckiego na podstawie zasobów własnych lub innych bibliotek. Wśród proponowanych publikacji mogłyby się znaleźć m.in. pozycje takie jak: *Wir... live*, LektorKlett, Poznań 2005.
2. Realizacja wypożyczeń międzybibliotecznych materiałów niezbędnych do realizacji scenariusza, niedostępnych w wybranej bibliotece pedagogicznej.
3. Udzielenie informacji o zasobach Internetu w zakresie materiałów dydaktycznych wspomagających realizację zajęć nt. rodziny w ramach języka niemieckiego. Wśród proponowanych zasobów w sieci mogłyby się znaleźć m.in.:
  - Meine Familie / Scholaris [<http://scholaris.pl/zasob/110856?bid=0&iid=&query=Meine+Familie&api=>], dostępny online: 24.05.2018]
  - Familienmitglieder / Scholaris [<http://scholaris.pl/zasob/110857?bid=0&iid=&query=Meine+Familie&api>], dostępny online: 24.05.2018]
  - Quiz interaktywny – Familienmitglieder / Scholaris [<http://scholaris.pl/zasob/111484?bid=0&iid=&query=Meine+Familie&api>], dostępny online: 24.05.2018]
  - Gdzie te wszystkie pomysły?! Oraz o tym, jak uczyć słownictwa na lekcjach języka obcego / Superbelfrzy [<http://www.superbelfrzy.edu.pl/pomyslodajnia/gdzie-te-wszystkie-pomysly-oraz-o-tym-jak-uczyc-slownictwa-na-lekcjach-jezyka-obcego/>], dostępny online: 24.05.2018]
4. Realizacja form doskonalenia zawodowego nauczycieli w zakresie pracy w wybranych aplikacjach, a w szczególności narzędzi do: wspomagania nauki słownictwa (np. *Quizlet*),

tworzenia interaktywnych ćwiczeń (np. *LearningApps*, *Educaplay*, *EDpuzzle*), tworzenia interaktywnych testów (np. *Quizizz*, *Kahoot*, *Plickers*). Formy doskonalenia zawodowego ww. zakresie realizuje m.in. Warmińsko-Mazurska Biblioteka Pedagogiczna w Elblągu zarówno w formie stacjonarnej, jak i zdalnej w Bibliotecznym Centrum Zdalnej Edukacji (moodle.wmbp.edu.pl) poprzez kursy e-learningowe samokształceniowe: „Fiszki online, jako pomoc w nauce języka”, jak też z prowadzącym: „Nauka – Zabawa – Rozwój. LearningApps”, „Nauka – Zabawa – Rozwój. Educaplay”, „Quizizz – klasowy turniej wiedzy”, „Plickers – sposób na szybką sondę, test, głosowanie”.

5. Udostępnienie lokalu biblioteki i/lub urządzeń mobilnych, robotów np. Warmińsko-Mazurska Biblioteka Pedagogiczna w Elblągu w informatorze o oferowanych zajęciach edukacyjnych ma wpisaną informację o możliwości przeprowadzenia zajęć przez nauczyciela w lokalu biblioteki w oparciu o jej bazę sprzętową i zbiory.

CZĘŚĆ 2. PROPOZYCJE WYKORZYSTANIA ROZWIĄZAŃ DYDAKTYCZNYCH, WYCHOWAWCZYCH CZY ORGANIZACYJNYCH W PROCESIE DOSKONALENIA NAUCZYCIELI

PERSPEKTYWA PLACÓWKI DOSKONALENIA NAUCZYCIELI

Beata Walczak

1. LEKCJE JĘZYKA OBCEGO DOTYCZĄCE EDUKACJI MIĘDZYKULTUROWEJ

Scenariusz zajęć: ZAINSPIROWANI FILMEM

Lekcja z języka angielskiego, dotyczy rozwijania kompetencji kluczowych uczniów: porozumiewania się w języku obcym w zakresie kinematografii oraz rozwijania świadomości i ekspresji kulturowej. Przewidziana dla III etapu edukacyjnego - poziom rozszerzony.

Forma wykorzystania

Jako case study podczas spotkań metodycznych, warsztatów dotyczących metodyki języka obcego.

Scenariusz zajęć może być wykorzystany w CDN w Pile, w doskonaleniu nauczycieli języków obcych szkół ponadpodstawowych. Nauczyciel doradca może zaprezentować zastosowanie w praktyce tych aktywizujących metod pracy (m.in. praca w grupach/parach, burza mózgów, dyskusja, gry dydaktyczne), które kształtują autonomię uczniów oraz wzmacniają motywację w procesie uczenia się. Na uwagę zasługuje inspirowanie ucznia do samodzielnego poszukiwania źródeł wiedzy. Widoczne na nagraniu środki dydaktyczne (klips filmowy, gra planszowa o tematyce filmowej, Oskar, fragmenty recenzji filmowych) uatrakcyjniają proces uczenia się. Przebieg zajęć jest dynamiczny i angażuje uczniów w scenkach dramowych, co może przekładać się na kreatywne wyrażanie myśli i emocji w języku obcym. Podczas form doskonalenia zawodowego skierowanych do nauczycieli języków obcych może być polecany do wykorzystania w wersji opracowanej, ale także może stać się inspiracją do przygotowania własnej lekcji. Pomocne nauczycielowi języka obcego mogą być kursy e-learningowe:

- Kurs 1. Rozwijanie kompetencji kulturowej na lekcjach języka angielskiego
- Kurs 2. Wykorzystanie nowoczesnych technologii w nauczaniu języka obcego

Adresaci

Scenariusz może być wykorzystany przez nauczycieli języków obcych, ale także nauczycieli przedmiotów humanistycznych i na zajęciach pozalekcyjnych.

Scenariusz zajęć: JĘZYK GESTÓW

Scenariusz dotyczy zajęć lekcyjnych z języka obcego – hiszpańskiego, dla IV etapu edukacyjnego, w oddziale dwujęzycznym. Analizowany materiał obejmuje problematykę języka niewerbalnego, a w szczególności gesty.

Forma wykorzystania

Jako case study podczas spotkań metodycznych, warsztatów dotyczących metodyki pracy na poszczególnych przedmiotach.

Scenariusz zajęć może być wykorzystany w CDN w Pile, w doskonaleniu nauczycieli języków obcych szkół ponadpodstawowych. Zaproponowany temat można również zrealizować podczas zajęć pozalekcyjnych (konsultacje, kółko języka hiszpańskiego), nawiązując zarówno do kultury, jak i języka codziennego Hiszpanów. Nauczyciel doradca po analizie scenariusza i nagrania powinien wskazać strategię komunikacyjną polegającą na domyślaniu się znaczenia gestów z kontekstu oraz strategię kompensacyjną (środki niewerbalne) podczas zadania końcowego (ułożenie dialogu z jak najmniejszą liczbą słów). Na uwagę zasługuje zastosowanie szerokiej bazy środków dydaktycznych, są to wyselekcjonowane filmiki z portalu internetowego YouTube. Na ich podstawie uczniowie rozpoznają gesty, potrafią pokazać i opisać ich znaczenie porównując gesty Hiszpanów z gestami Polaków, szukając podobieństw i wskazując różnice. Zastosowane metody praktyczne, problemowe (sytuacyjne) pozwalają uczniom bez większego problemu układać i prezentować dialogi/scenki (w myśl zasady: im mniej słów i więcej gestów, tym lepiej).

Adresaci

Scenariusz może być wykorzystany przez nauczycieli języków obcych, ale także przez nauczycieli innych specjalności wykorzystujących metody dramatyczne na lekcjach czy zajęciach pozalekcyjnych.

Scenariusz zajęć: ISLAM JAKO SYSTEM WIERZEŃ ORAZ PODSTAWA KULTURY I OBYCZAJOWOŚCI MUZUŁMANÓW – BUDOWANIE TOLERANCJI I WRAŻLIWOŚCI KULTUROWEJ

Scenariusz jest gotowym pomysłem do wykorzystania podczas lekcji języka obcego na temat palącego problemu współczesnego świata - islamu. Przewidziany jest dla klasy I liceum, poziom rozszerzony. Lekcja dostarcza uczniom także wiedzy z historii i geografii.

Forma wykorzystania

Jako case study podczas spotkań metodycznych, warsztatów dotyczących metodyki języka obcego, metodyki pracy na przedmiotach humanistycznych, z uwzględnieniem elementów muzycznych.

Scenariusz zajęć może być wykorzystany w CDN w Pile, w doskonaleniu nauczycieli języków obcych szkół ponadpodstawowych. Podczas warsztatów i spotkań metodycznych nauczyciel doradca powinien po analizie nagrania wskazać na żywe zainteresowanie tematem lekcji, podczas której uczniowie poznają genezę islamu, podstawy religii muzułmańskiej, tradycje związane z ubiorem oraz z muzyką wschodu. Nauczyciel zwraca uwagę na wrażliwość międzykulturową i podkreśla znaczenie tolerancji, by ustrzec uczniów przed powielaniem stereotypów na temat muzułmanów szerzonych przez środki masowego przekazu. Warto zwrócić uwagę na zaangażowanie ucznia wygłaszającego wcześniej przygotowany referat. Trafionym pomysłem jest wykorzystanie koncertu/warsztatów muzycznych do prezentacji muzyki wschodu i pokazanie zjawiska mikrotonów oraz rytmów nieparzystych przy użyciu instrumentu przez nauczyciela, co spotkało się z aplauzem uczniów. Szczególnie wartościowe jest zapoznanie uczniów z tekstem otwierającej sury z Koranu wraz tłumaczeniem na angielski i zwrócenie uwagi na dźwięki, których nie ma w fonetyce angielskiej. Obserwujący nagranie nauczyciele dzięki analizie mogą dokonać refleksji nad swoją praktyką, a także wykorzystać scenariusz jako inspirację do własnej lekcji.

Adresaci

Scenariusz może być wykorzystany przez nauczycieli języków obcych, ale także nauczycieli przedmiotów humanistycznych i wychowawców.

Dobre praktyki w Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Pile

W roku szkolnym 2017/18 pod patronatem CDN w Pile opracowano pakiet edukacyjny dla nauczycieli dotyczący Historia Żydów w Pile, autorstwa nauczyciela historii M. Frankowskiego

2. LEKCJE JĘZYKA OBCEGO Z WYKORZYSTANIEM TIK

Scenariusz zajęć: DZIEŃ EUROPY

Lekcja języka angielskiego realizowana w związku ze dniem Europy 9 maja, dla III etapu edukacyjnego.

Forma wykorzystania

Jako case study podczas spotkań metodycznych, warsztatów dotyczących metodyki języka obcego.

Nauczyciel doradca na warsztatach i spotkaniach metodycznych może zaprezentować możliwości współczesnej technologii i narzędzi, które mogą być wykorzystywane w codziennej pracy nauczycieli na przykładzie nauczyciela języka obcego w celu aktywizowania ucznia. Jest to okazja do omówienia szerokiego wachlarza zastosowanych aplikacji, m.in.: ćwiczenia interaktywne na platformie Learning Apps, ćwiczenie w aplikacji <https://worditout.com/>, wydrukowane kody QR, quiz interaktywny – Quizizz, gra planszowa online – http://europa.eu/kids-corner/explore_en.html, quizlet. Wykorzystanie technologii jest dla

uczniów inspirujące, a dynamika zajęć widoczna na nagraniu sprawia, że uczeń nie traci zainteresowania tematem. Warto podkreślić uwzględnienie różnych technik i stylów uczenia się oraz współpracę i zaangażowanie uczniów (praca indywidualna, w parach i grupowa). Dzięki zastosowanym środkom uczeń bez problemu wykazuje się wiedzą o państwach UE (hymn, flagi, symbole itp.) i potrafi utworzyć przymiotniki oznaczające narodowości danych państw.

Adresaci

Scenariusz może być wykorzystany przez nauczycieli języków obcych, w szczególności języka angielskiego.

Scenariusz zajęć: POŻYWIENIE: CO? JAK? GDZIE? – LEKCJA POWTÓRZENIOWA

Scenariusz jest pomysłem na lekcję języka obcego z wykorzystaniem TIK i przewidziany do realizacji w klasie I liceum ogólnokształcącego, z uwzględnieniem dostosowania do pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych i indywidualizacji nauczania. Wymaga odpowiedniego technicznego wyposażenia: komputer, rzutnik, tablety i smartfony.

Forma wykorzystania

Jako case study podczas spotkań metodycznych, warsztatów dotyczących metodyki grywalizacji, metodyki pracy na poszczególnych przedmiotach, z uwzględnieniem pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych i indywidualizacji nauczania.

Scenariusz zajęć może być wykorzystany w CDN w Pile w doskonaleniu nauczycieli języków obcych szkół ponadpodstawowych. Nauczyciel doradca podczas warsztatów i spotkań powinien omówić zastosowane metody aktywizujące (gry leksykalne, gry multimedialne) z wykorzystaniem TIK. Należałoby w szczególności zaprezentować platformę multimedialną <https://kahoot.it>, narzędzie lubiane przez uczniów oraz wskazać inny wariant gry – jumble kahoot, przydatny przy układaniu pytań, zdań przeczących i twierdzących czy uszeregowaniu form czasowników nieregularnych. Należy podkreślić, że uczniowie pełnosprawni pracują wspólnie z uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Scenariusz uwzględnia indywidualizację nauczania poprzez użycie platformy edukacyjnej <https://learningapps.org>. Warto też wskazać wykorzystanie platformy <https://quizlet.com>, na której wykonuje się ćwiczenia polegające na wpisywaniu tłumaczenia podanego słowa, łączeniu słowa z jego tłumaczeniem czy rozwiązywaniu krótkiego testu z danego materiału.

Adresaci

Scenariusz może być wykorzystany przez nauczycieli języków obcych stosujących TIK, ale także nauczycieli wszystkich przedmiotów, uwzględniających nowe technologie i grywalizację.

Dobre praktyki w Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Pile

W CDN w Pile realizowane są szkolenia w formie kursów i warsztatów z zakresu metodyki nauczania języka obcego. W roku szkolnym 2017/18 zrealizowano 8-godzinny kurs *Kreatywny nauczyciel języka obcego*, którego celem było doskonalenie umiejętności urozmaicania procesu edukacyjnego poprzez zastosowanie różnorodnych form i metod pracy dopasowanych do potrzeb ucznia.

Scenariusz zajęć: OPOWIADAMY, CO ROBIMY W CZASIE WOLNYM

Lekcja języka niemieckiego dla III etapu edukacyjnego, koncentruje się wokół słownictwa związanego z różnymi formami spędzania wolnego czasu.

Forma wykorzystania

Jako case study podczas spotkań metodycznych, warsztatów dotyczących metodyki języka obcego.

Nagranie daje możliwość zaobserwowania, w jaki sposób wykorzystywać technologię informacyjno-komunikacyjną na lekcji dla rozwijania kompetencji komunikacyjnych uczniów. Obserwujący nauczyciele mają możliwość zapoznać się z pracą aplikacjami: Wordle i LearningApps. Nauczyciel doradca powinien zwrócić uwagę na zastosowane formy i metody pracy, które umożliwiają wyjście naprzeciw oczekiwaniom i potrzebom uczniów, preferującym różne sposoby uczenia się, przy tym wykorzystując metody przyjazne mózgowi umożliwiające uczenie się polisensoryczne: pracę z prezentacją, quiz, pantomimę, zabawę z odnajdowaniem swojej pary. Przekłada się to na większe zaangażowanie ucznia i zwiększenie efektywności uczenia się. Dodatkowa wartość lekcji stanowi promocja edukacji zdrowotnej: uczeń zna zasady prawidłowego żywienia i wie, jak zadbać o zdrowie.

Adresaci

Scenariusz może być wykorzystany przez nauczycieli języków obcych, w szczególności języka niemieckiego. Może być także przykładem promocji edukacji zdrowotnej na różnych przedmiotach.

Scenariusz zajęć: OPOWIADAMY, CO ROBIMY DLA SWOJEGO ZDROWIA

Lekcja języka niemieckiego dla III etapu edukacyjnego, koncentruje się wokół słownictwa związanego ze zdrowiem, zdrowym i niezdrowym trybem życia.

Forma wykorzystania

Jako case study podczas spotkań metodycznych, warsztatów dotyczących metodyki języka obcego.

Nagranie daje możliwość zaobserwowania, w jaki sposób wykorzystywać technologię informacyjno-komunikacyjną na lekcji dla rozwijania kompetencji komunikacyjnych uczniów. Obserwujący nauczyciele mają możliwość zapoznać się z pracą aplikacjami Wordle i LearningApps. Nauczyciel doradca powinien zwrócić uwagę na zastosowane formy i metody pracy, które umożliwiają wyjście naprzeciw oczekiwaniom i potrzebom uczniów, preferującym różne sposoby uczenia się, przy tym wykorzystując metody przyjazne mózgowi umożliwiające uczenie się polisensoryczne: pracę z prezentacją, quiz, pantomimę, zabawę z odnajdowaniem swojej pary. Przekłada się to na większe zaangażowanie ucznia i zwiększenie efektywności uczenia się. Dodatkowa wartość lekcji stanowi promocja edukacji zdrowotnej: uczeń zna zasady prawidłowego żywienia i wie, jak zadbać o zdrowie.

Adresaci

Scenariusz może być wykorzystany przez nauczycieli języków obcych, w szczególności języka niemieckiego. Może być także przykładem promocji edukacji zdrowotnej na różnych przedmiotach.

3. LEKCJE JĘZYKA OBCEGO DOTYCZĄCE PODSTAW NAUCZANIA JĘZYKA

Scenariusz zajęć: LUDZIE PRZYCHODZĄ I ODCHODZĄ – IMIGRANCI W HISZPANII

Lekcja języka hiszpańskiego, dla III etapu edukacyjnego, ukierunkowana na rozwijanie kompetencji interkulturowej na lekcjach języka obcego.

Forma wykorzystania

Jako case study podczas spotkań metodycznych, warsztatów dotyczących metodyki języka obcego.

Na warsztatach i spotkaniach metodycznych nauczyciel doradca powinien przedstawić założenia metodyczne lekcji, że oprócz tradycyjnego nauczania języka obcego (słownictwo, gramatyka, itp.) nauczyciel powinien również wprowadzać elementy kulturowe, ponieważ stanowią one ważny element nauki języka obcego. Prezentowana lekcja omawia mniejszości narodowe oraz imigrantów w Hiszpanii. Nauczyciel doradca powinien zwrócić uwagę na wykorzystane zasoby dostępne zarówno w sieci, jak i w podręcznikach od języka hiszpańskiego, aby pokazać, że w Internecie można znaleźć ciekawe materiały rozszerzające treści zawarte w podręcznikach.

Adresaci

Scenariusz może być wykorzystany przez nauczycieli języków obcych, w szczególności języka hiszpańskiego.

Scenariusz zajęć: MOJA RODZINA

Lekcja z języka niemieckiego dla II etapu edukacyjnego na temat życia rodzinnego i towarzyskiego.

Forma wykorzystania

Jako case study podczas spotkań metodycznych, warsztatów dotyczących metodyki języka obcego.

Scenariusz zajęć może być wykorzystany w CDN w Pile podczas doskonalenia nauczycieli języków obcych. Nagranie pozwala na obserwację przez nauczycieli poprawnie przygotowanej i przeprowadzonej lekcji z wykorzystaniem metod aktywizujących z podejściem komunikatywnym i zadaniowym. Nauczyciel doradca może zaprezentować na warsztatach i spotkaniach metodycznych w jaki sposób uczeń na podstawie tekstu słuchanego uzyskuje i przekazuje informacje o członkach rodziny na podstawie tekstu, potrafi określić przynależność za pomocą zaimków dzierżawczych, nazywa członków rodziny oraz przekazuje informacje zawarte w materiałach wizualnych.

Adresaci

Scenariusz może być wykorzystany przez nauczycieli języków obcych, ze szczególnym uwzględnieniem nauczycieli o krótkim stażu.

Scenariusz zajęć: W SZKOLE POTRZEBUJĘ... (PRZYBORY SZKOLNE)

Lekcja z języka niemieckiego dla II etapu edukacyjnego na temat szkoły w zakresie rozwijania słownictwa dotyczącego przyborów szkolnych.

Forma wykorzystania

Jako case study podczas spotkań metodycznych, warsztatów dotyczących metodyki języka obcego.

Scenariusz zajęć może być wykorzystany w CDN w Pile podczas doskonalenia nauczycieli języków obcych. Nagranie pozwala na obserwację przez nauczycieli poprawnie przygotowanej i przeprowadzonej lekcji z wykorzystaniem metod aktywizujących z podejściem komunikatywnym i zadaniowym. Nauczyciel doradca może zaprezentować na warsztatach i spotkaniach metodycznych w jaki sposób uczeń na podstawie tekstu słuchanego uzyskuje i przekazuje informacje o członkach rodziny na podstawie tekstu, potrafi określić przynależność za pomocą zaimków dzierżawczych, nazywa członków rodziny oraz przekazuje informacje zawarte w materiałach wizualnych.

Adresaci

Scenariusz może być wykorzystany przez nauczycieli języków obcych, ze szczególnym uwzględnieniem nauczycieli o krótkim stażu.

PERSPEKTYWA PORADNI PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNEJ

Bożena Solecka

Scenariusz zajęć: PRACA Z MULTIMEDIAMI NA LEKCJACH JĘZYKA OBCEGO

Obszar problemowy: Lekcja języka angielskiego. Dostosowanie ćwiczeń do poziomu wiedzy ucznia. Wykorzystanie multimediów w pracy z uczniem na lekcjach języka angielskiego. Indywidualizacja nauczania.

Etap edukacyjny: III etap edukacji, klasa I liceum

Przykładowe możliwości wykorzystania: Materiał stanowi przykład wykorzystania multimediów w nauczaniu języka obcego, może jednak być wykorzystany również jako propozycja wykorzystania aplikacji multimedialnych również w innych obszarach przedmiotowych. Nagranie lekcji może stanowić podstawę rozwijania kompetencji nauczycielskich w zakresie nauczania, wielozmysłowego i wszechstronnie aktywizującego uczniów. Do wykorzystania również materiały dla nauczycieli (1. Kształtowanie postaw autonomicznych).

Praca z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi: Wsparcie nauczycieli może obejmować pomoc na etapie przygotowania do lekcji i doboru aktywności do indywidualnych potrzeb uczniów. Platforma *LearningApps* pozwala nauczycielowi wcześniej utworzyć klasę, dobrać z ogólnej bazy ćwiczeń odpowiednie zadania dla swoich uczniów lub stworzyć własne. Może to pozwolić na odpowiednie przygotowanie stopnia trudności zadań, liczby zadań do wykonania w odpowiednim czasie. Każdy uczeń może sam wybrać zadanie wcześniej zaproponowanych przez nauczyciela. Nauczyciel może również różnicować zadania w trakcie pracy podczas lekcji np. podczas aktywności związanych z mówieniem w języku obcym dobierając odpowiednio słownictwo dla konkretnego ucznia.

Materiał stanowi bardzo dobrą ilustrację konkretnych sposobów dostosowania wymagań do indywidualnych potrzeb uczniów w bieżącej pracy podczas zajęć edukacyjnych. Nauczycielka wykorzystuje różnorodne formy pracy i metody pracy, które są angażują wszystkich uczniów (zadania typu: dopasuj słowo do obrazka, uzupełnij luki odpowiednim słowem, krzyżówka, gra „w wisielca”) i pozwalają na bieżąco monitorować pracę każdego z uczestników zajęć np. poprzez podejście nauczyciela do każdego z uczniów. Sprzyja temu aranżacja przestrzeni edukacyjnej. Uczniowie wykonują wiele zadań samodzielnie, ale mogą sobie wzajemnie pomagać, do czego zachęca ich nauczycielka. Nauczycielka ma również podgląd na komputerze do wykonywanych przez uczniów ćwiczeń i może na bieżąco pozytywnie ich wspierać. Materiał językowy jest dodatkowo wizualizowany dzięki wykorzystaniu aplikacji, zapisu na tablicy. Możliwość wyboru sposobu pracy z wykorzystaniem telefonu lub tabletu

może być przydatna dla uczniów z dysfunkcjami narządów ruchu np. ograniczeniem sprawności manualnej, precyzji ruchów czy dysfunkcją wzroku.

Bardzo wartościowym materiałem do wykorzystania jest możliwość obserwowania aktywności nauczycielki podczas zajęć. Jej zaangażowanie pozwala na moderowanie aktywnością uczniów, do której dostosowane jest tempo przekazu treści, przywoływanie uwagi, pomoc w bieżącej pracy, powtórzenie polecenia, omówienie zadania w języku polskim, upewnianie się, że uczniowie wiedzą, co mają robić.

Nagranie może stanowić przykład różnorodnych sposobów oceniania. Nauczyciela w trakcie całej lekcji systematycznie motywuje uczniów, wspiera pochwałą, nagradza się wysiłkiem, jaki uczeń włożył w dojście do rozwiązania. Ocenia nie tylko efekt pracy uczniów, ale także zaangażowanie, chęć wykonania zadania. Toleruje błędy, które mają sprzyjać uczeniu się, samodzielnemu myśleniu i poszukiwaniu rozwiązań np. praca ze słownikiem, „wisielec”.

Bieżące ocenianie podczas zajęć sprzyja np. uczniom z dysleksją, którzy mają trudność z uczeniem się języka, poprawnością zapisu, czy deficytami w zakresie spostrzegania i pamięci wzrokowej, a także dla uczniów, którzy doświadczają niepowodzeń szkolnych, z niską motywacją. Systematyczna informacja zwrotna od nauczyciela pozwala na budowanie motywacji, pozwala na autokorektę, rozwija poczucie sprawczości, wskazuje aktualny poziom umiejętności i kierunki dalszego ich rozwijania, wpływa mobilizująco na zaangażowanie ucznia w proces uczenia się. Formą sprawdzenia wiedzy uczniów jest test, który pozwala uczniom na jednoczesne utrwalenie słownictwa i jednocześnie samoocenę bez stresu, w atrakcyjnej dla uczniów formie. Indywidualizacji kształcenia sprzyja możliwość dawania wyborów np. sposobu wykonania zadania przy tablicy, gdzie nauczyciel elastycznie reaguje na potrzeby uczniów (podpowiedź) i pozytywnie wzmacnia również zadania, które uczniowie realizują bez użycia języka (zezwoenie na narysowanie), wybierając formę prezentacji ilustrującą rozumienie słownictwa. Dopuszcza również możliwość odpowiedzi w ławce, bez konieczności ekspozycji na forum. Takie działanie, bez presji, umożliwiające różnorodne formy ekspresji może być wykorzystane szczególnie w sytuacjach, gdy w klasie uczy się uczeń z zaburzeniami komunikacji i kompetencji językowych, trudnościami w sferze emocjonalno-społecznej (np. autyzm, mutyzm, afazja, niskie możliwości poznawcze, głęboka dysleksja) – pozwala to pomimo trudności brać udział w lekcji na równi z innymi uczestnikami.

Wartym podkreślenia elementem jest zadanie domowe zaproponowane uczniom. Nauczyciel omawia zadania według stopnia trudności, daje uczniom wybór poziomu i formy pracy, pozwala uczniom na wykonanie tych zadań, które znajdują się w zakresie możliwym do wykonania samodzielnie, inspiruje do podjęcia wyzwania w sferze najbliższego rozwoju, proponuje wspólną pracę z innym uczniem. To działanie może być wykorzystane w omówieniu celowości zadawania prac do domu w kontekście rozwijania umiejętności pracy samodzielnej i brania odpowiedzialności uczniów za efekty uczenia.

Inspiracje: Nagranie lekcji może być wykorzystane w zestawieniu z innymi nagraniami jako przykłady różnych stylów zarządzania klasą, do wykorzystania podczas warsztatów z nauczycielami. Z uwagi na różne formy dostosowania sposobu pracy podczas zajęć materiał może być ilustracją działań nauczycieli w bieżącej pracy podczas lekcji w zakresie różnorodnych przedmiotów, na różnych etapach edukacji.

Do wykorzystania również fragment nagrania po zakończeniu lekcji, jako ilustracja relacji z uczniami, pokazujących rzeczywiste zainteresowania uczniem, nie tylko wiedzą przedmiotową, budujących pozytywną atmosferę wychowawczą, nieformalny autorytet nauczyciela i szeroko rozumiany klimat szkoły sprzyjający uczeniu się. Zaproponowane w scenariuszu metody pracy z wykorzystaniem multimediów mogą być wykorzystane na zajęciach dydaktyczno-wyrównawczych, rozwijających uzdolnienia i rozwijających umiejętności uczenia się.

Scenariusz zajęć: ZAINSPIROWANI FILMEM – FILM INSPIRED

Obszar problemowy: Rozwijanie kompetencji kluczowych uczniów w zakresie porozumiewania się w języku obcym w obszarze tematycznym dotyczącym kinematografii oraz rozwijanie świadomości i ekspresji kulturowej. Aktywność uczniów podczas zajęć ułatwia szeroki kontekst związany z uczestnictwem w kulturze medialnej uczniów, co pozwala na stawianie nowych zadań poznawczych, bazujących na aktualnym stanie wiedzy i doświadczeń. Odwołanie do sztuki filmowej bazuje na bliskich doświadczeniach i zainteresowaniach uczniów, co ułatwia aktywne uczestniczenie w proponowanych zadaniach.

Etap edukacyjny: lekcja realizowana w klasie III liceum

Przykładowe możliwości wykorzystania: Materiał może być wykorzystany w ramach prowadzonej w poradni psychologiczno-pedagogicznej sieci przedmiotowej nauczycieli języka angielskiego na każdym etapie edukacji. Podczas pracy warsztatowej nauczyciele mogą wypracować własne pomysły pomocy dydaktycznych do wykorzystania podczas zajęć w poszczególnych grupach wiekowych, poziomach edukacyjnych, odpowiednio do poziomu znajomości języka.

Przedmiotem omówienia mogą być ponadto:

- Działania nauczyciela i kierowanie aktywnością uczniów (styl kierowania a zaangażowanie uczniów; styl autokratyczny vs demokratyczny; tradycyjny, podający model kształcenia vs model komunikacyjny; wykorzystanie zakresu doświadczeń oraz poziomu wiedzy uczniów; style interakcji warunkujące aktywność uczniów). Wymieniony zakres problemowy może być treścią warsztatów poszerzających wiedzę uczestników sieci np. z wykorzystaniem metody jigsaw. Ten obszar problemowy może stać się również przedmiotem refleksji nauczycieli

w zakresie osobistych kompetencji w budowaniu relacji z uczniami i przedmiotem dalszej pracy ze specjalistą z poradni np. w formie superwizji, coachingu, konsultacji.

- W pracy z nauczycielami języków obcych możliwe jest wykorzystanie materiału podczas warsztatów na temat roli nauczyciela w podejściu zadaniowym i komunikacyjnym w nauce języka obcego w zakresie sposobów planowania pracy z uczniami ułatwiających komunikację w klasie, stosowania urozmaiconych technik i metod pracy, roli nauczyciela jako partnera w komunikacji, doradcy i organizatora i procesu uczenia się oraz podmiotowości ucznia, co implikuje konieczność kreowania sytuacji edukacyjnych atrakcyjnych dla uczniów i motywujących do aktywności w komunikowaniu się.
- Aranżacja przestrzeni edukacyjnej – umożliwiająca pracę w grupach, wchodzenie uczniów w interakcje, stworzenie warunków sprzyjających uczeniu się i pozwalających na zaangażowanie wszystkich uczniów np. nieśmiali uczniowie lub posiadający mniejsze umiejętności w zakresie porozumiewania się w języku obcym mają szansę przygotować na piśmie wypowiedź z pomocą innych członków zespołu, uczyć się od rówieśników w przyjaznej atmosferze, zastosować własne strategie przetwarzania materiału językowego. Korzyści z takiej organizacji pracy mają znaczenie w rozwijaniu kompetencji komunikacyjnych i społecznych.
- Dobór pomocy dydaktycznych i form aktywności. Zaproponowane formy aktywności (drama, dyskusja, burza mózgów) i środki dydaktyczne (klaps, gra planszowa) sprzyjają wyzwaniu wyobraźni, pozytywnych emocji, a tym samym motywacji do uczenia się i zapamiętywania, rozwijania kreatywności uczniów. Wielość metod odpowiada na różne style uczenia się.

Praca z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi: Wykorzystanie dramy pozwala wejść uczniom w role, co ułatwia im zaprezentowanie się na forum klasy. Ma to szczególne znaczenie w przypadku uczniów mających trudności z publicznymi wystąpieniami na forum klasy, możliwe jest również uczestniczenie w działaniach grupy bez konieczności wypowiedziania się np. w przypadku uczniów mających trudności z porozumiewaniem się werbalnym czy z trudnościami w funkcjonowaniu społecznym. Zaprezentowane podczas lekcji formy aktywności uczniów mogą również zostać wykorzystane podczas zajęć dydaktyczno-wyrównawczych z języka angielskiego związanych z utrwalaniem słownictwa. Wprowadzenie elementu gry pozwala na wyzwolenie aktywności w sferze poznawczej, motywacyjnej, językowej, co optymalizuje proces uczenia się. W scenariuszu zaproponowano również technikę ewaluacyjną „Kosz i walizka”, która może być wykorzystana jako forma udzielania informacji zwrotnej dla nauczyciela i podstawą planowania dalszej pracy z uczniami.

Inspiracje: Proponowane w scenariuszu metody pracy mogą być wykorzystane również podczas innych zajęć edukacyjnych np. gra planszowa jako forma utrwalania wiedzy przedmiotowej. Można je również wykorzystać w procesie kształcenia i integracji z zespołem klasowym uczniów cudzoziemskich, którzy nie znają języka polskiego czy utrwalania

słownictwa kluczowego dla komunikowania się. Proponowany materiał może również stanowić inspirację dla nauczycieli języka polskiego nauczanego jako obcego w oddziałach przygotowawczych. Warto też skorzystać z ciekawej formy ćwiczeń rozwijających umiejętność argumentowania i wyrażania sądów, np. „And the Oskar goes to...” w pracy z uczniami podczas zajęć rozwijających kompetencje komunikacyjne. Proponowane ćwiczenia mogą być również pomysłem na zajęcia pozalekcyjne rozwijające zainteresowania uczniów lub kompetencje społeczno-emocjonalne. Nagranie lekcji może być wykorzystane np. na warsztatach z zakresu rozwoju osobistego nauczycieli.

Materiały pomocnicze dla nauczycieli:

3. Środowisko sprzyjające uczeniu się języka obcego:

- przestrzeń, która umożliwi uczniom ruch i pracę na stojąco może mieć pozytywny wpływ na proces uczenia się,
- potrzeba kontaktów społecznych.

9. Planowanie i organizacja zajęć językowych:

- TTT vs TTS – czas wypowiedzi ustnej nauczyciela i ucznia,
- zasady dobrego przywództwa,
- modele interakcji.

Scenariusz zajęć: DZIEŃ EUROPY

Obszar problemowy: Słownictwo i wiedza ogólna związana z Unią Europejską i państwami członkowskimi. Wykorzystanie TIK w pracy nauczyciela. Zajęcia pozwalają na rozwijanie kompetencji komunikowania się w języku obcym oraz kompetencji społecznych i obywatelskich. Wykorzystanie aplikacji multimedialnych sprzyja również rozbudzeniu aktywności i rozwijaniu kompetencji informatycznych.

Etap edukacyjny: lekcja języka angielskiego na III etapie edukacji, klasa I licem, z możliwością adaptacji na wcześniejszym etapie edukacji, a także podczas innych zajęć edukacyjnych, pozalekcyjnych.

Przykładowe możliwości wykorzystania: Materiał stanowi przykład wykorzystania aplikacji i programów dostępnych online w sposób umożliwiający dostosowanie aktywności uczniów do indywidualnych możliwości zarówno podczas samodzielnej pracy uczniów, pracy w parach, jak i pracy w grupie. Wykorzystanie telefonów komórkowych w działaniach edukacyjnych jest egzemplifikacją umiejętnego ukierunkowania zainteresowań uczniów, konstruktywnego wykorzystania nowoczesnych technologii i może być skutecznym działaniem wychowawczym. Proponowane formy aktywności uwzględniają różne kanały percepcji, pozwalają na uczenie się wielozmysłowe (wzrok, słuch, ruch) i wpływają na poziom motywacji poprzez dobór atrakcyjnych zadań z wykorzystaniem różnorodnych aplikacji.

Praca z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi: Nagranie lekcji może być wykorzystane jako przykład umiejętnego zaplanowania działań nauczyciela w bieżącej pracy podczas zajęć, z uwzględnieniem planowania uniwersalnego tj. tworzenia środowiska uczenia się, odpowiadającego zróżnicowanym potrzebom edukacyjnym uczniów w zespole klasowym. Model opiera się na wiedzy dotyczącej neurobiologicznych podstaw uczenia się, zróżnicowanej aktywności prawej i lewej półkuli mózgowej, zróżnicowania stylów uczenia się, różnorodności funkcjonowania procesów motywacji i zróżnicowanych strategii uczenia się oraz wykorzystania urządzeń technologicznych w procesie edukacji. Zgodnie z tymi założeniami edukacja na każdym etapie powinna być:

- dostępna w atrakcyjnej formie dla każdego ucznia, niezależnie od jego trudności,
- elastyczna w formie,
- dostosowana do preferencji i możliwości ucznia,
- intuicyjna, dostępna także dla osób o ograniczonych kompetencjach językowych,
- dostępna percepcyjnie, także dla uczniów z trudnościami w zakresie widzenia czy słyszenia,
- materiały nauczania powinny być łatwe w użyciu, niewymagające skomplikowanych sprawności poznawczych czy manipulacyjnych,
- korzystanie z edukacji nie powinno wymagać nadmiernego wysiłku fizycznego,
- Ważne jest odpowiednie do potrzeb uczniów zaaranżowanie przestrzeni uczenia się. (E Domagała-Zyśk, 2015).

Przebieg lekcji ilustruje proces nauczania z wykorzystaniem zróżnicowanych środków technologicznych wspierających motywację i zaangażowanie uczniów, umożliwiających aktywne uczestniczenie w zajęciach uczniów o zróżnicowanych możliwościach i predyspozycjach do uczenia się w przeciętnej klasie. W pracy z nauczycielami warto zwrócić uwagę na działania nauczyciela - uważność na działania uczniów np. w początkowym etapie lekcji – monitorowanie pracy wszystkich uczniów, dostosowanie tempa pracy do indywidualnych potrzeb (zatrzymanie aktywności uczniów „wait for a moment”, wait a little bit”), zwracanie uwagi na przygotowane do poszczególnych aktywności z wykorzystaniem komputera, telefonu; podawanie szczegółowej instrukcji; wzmacnianie przekazu werbalnego gestem, modulacja głosu, zwracanie się do uczniów po imieniu, sprawdzenie czy wszyscy uczniowie są gotowi do realizacji poszczególnych zadań; pomoc uczniom, którzy napotykają na trudności, przywoływanie uwagi uczniów, podchodzenie do uczniów; kontakt wzrokowy, zróżnicowane wyrażanie pochwał (good, well done, yhm, agrees, ok). Monitorowaniu pracy uczniów przez nauczyciela sprzyja odpowiednia organizacja przestrzeni – praca uczniów przy stanowiskach komputerowych – co pozwala na bieżąco śledzić postępy ich pracy i poprawność wykonania zadania; także podczas pracy w grupach. Taka aranżacja pomieszczenia pozwala na swobodne przemieszczanie się uczniów, również z niepełnosprawnością ruchową, poruszających się na wózku. Umożliwia to również przygotowanie oddzielnego stanowiska pracy, z odrębnie przygotowanymi zadaniami np. dla ucznia z autyzmem.

Lekcja jest prowadzona dynamicznie, przy czym nauczycielka stale ma na uwadze, czy wszyscy nadążają za tempem pracy klasy. Uczniowi sprzyja przyjazna atmosfera, tolerancja dla popełnianych przez uczniów błędów, z elementami humoru w komentarzach nauczycielki (hm, hm – jesteś pewien?), co umożliwia samodzielną korektę.

Na motywację uczniów wpływa również element rywalizacji podczas wykonywania poszczególnych zadań. Warto zwrócić uwagę na nieszablonową formę pracy domowej – polegającą na wykonaniu ćwiczeń w formie online. Zadanie jest formą powtórzenia materiału i jego utrwalenia. Nauczyciel może bezpośrednio w domu śledzić wykonanie zadania przez uczniów. Dodatkowo zaproponowany uczniom quiz jest elementem fazy wstępnej lekcji kolejnej. Uczniowie uzupełniają go w formie „gry na żywo”, jako powtórzenie słownictwa z poprzednich zajęć, co ułatwia zapamiętywanie, łączenie oraz transfer wiedzy i umiejętności w różnym czasie, również pozaszkolnym.

Inspiracje: Scenariusz może być wykorzystany na zajęciach rozwijających zainteresowania i uzdolnienia, podczas zajęć dydaktyczno-wyrównawczych. Formy i metody pracy służące rozwijaniu kompetencji językowych uczniów mogą być wykorzystane podczas zajęć edukacyjnych w różnych obszarach przedmiotowych. Działania zrealizowane podczas zajęć mogą stanowić punkt wyjścia dla rozwijania tematyki podczas zajęć z wychowawcą, w ramach realizacji projektów uczniowskich, jako forma klasowej lub ogólnoszkolnej dyskusji na temat aktualnej sytuacji w Unii Europejskiej. Proponowane aktywności mogą być wykorzystane na zajęciach rozwijających zainteresowanie uczniów – wiedza uczniów o świecie i krajach Europy może być rozwijana np. w formie Dnia Europy, którego przygotowanie może być powierzone uczniom w celu rozwijania ich samorządności, kształtowania postaw obywatelskich i społecznych w ramach działalności wychowawczej szkoły. Taka aktywność może być wynikiem współpracy wszystkich nauczycieli i zaangażowania całej społeczności szkolnej, również rodziców. Elementem podsumowującym może być quiz lub konkurs wiedzy i umiejętności uczniów, przegląd talentów w powiązaniu z tematyką (gotowanie, muzyka, taniec, fotografia). Działania mogą być kontynuowane w formie projektów, również międzynarodowych.

Materiały pomocnicze:

1. Kształtowanie postaw autonomicznych

Scenariusz zajęć: ISLAM JAKO SYSTEM WIERZEŃ ORAZ PODSTAWA KULTURY I OBYCZAJOWOŚCI MUZUŁMANÓW – BUDOWANIE TOLERANCJI I WRAŻLIWOŚCI KULTUROWEJ

Obszar problemowy: Lekcja języka angielskiego, poziom rozszerzony. Rozwijanie kompetencji interkulturowej w kontekście kultury islamu, religioznawstwa, wielokulturowości, wiedzy międzyprzedmiotowej (geografia, historia, muzyka, wiedza społeczna).

Etap edukacyjny: III poziom edukacji, klasa I liceum

Przykładowe możliwości wykorzystania: Materiał może stanowić ilustrację zintegrowanego kształcenia przedmiotowo-językowego (CLIL), co pozwala na współpracę ze zróżnicowanymi grupami nauczycieli, wychowawcami klas, pedagogami szkolnymi. Scenariusz i nagranie mogą stanowić ilustrację nauczania opartego na holistycznym postrzeganiu procesu uczenia się, jako integracji treści, myślenia, wnioskowania, komunikacji i powiązań międzykulturowych. Ciekawym akcentem jest włączenie do zajęć gry nauczyciela na instrumencie i prezentacja muzyki wschodu. Prezentacja własnych pasji i zainteresowań nauczycieli może uatrakcyjnić proces nauczania, a jednocześnie mieć walor wychowawczy i budować autorytet nauczyciela nie tylko oparty na wiedzy, ale również osobowości.

Praca z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi: Nagranie lekcji może być wykorzystane w omówieniu tradycyjnych, podających metod nauczania (wykład interaktywny, prezentacja) w planowaniu pracy w zróżnicowanym zespole klasowym. W praktyce są to najczęściej stosowane metody pracy podczas zajęć, warto więc poddać dyskusji możliwości ich dostosowania do potrzeb uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w zakresie sposobu przekazu informacji, tempa mówienia nauczyciela, wizualizacji treści, interakcji z uczniami, sprawdzania stopnia zrozumienia i przyswojenia wiedzy. Wykład jest metodą pozwalającą na szybkie przekazanie treści, nie wymaga od uczniów aktywnego zaangażowania, ale może stanowić dla nich inspirację do samodzielnej pracy i pogłębiania znajomości prezentowanych zagadnień. Warto zwrócić uwagę na proporcje w zaangażowaniu uczniów podczas zajęć.

Do wykorzystania w pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi jest przykład zaangażowania ucznia do przedstawienia prezentacji. Zadanie może być powierzone uczniowi uzdolnionemu np. we współpracy z uczniem z mniejszymi kompetencjami językowymi, z trudnościami związanymi z ekspozycją społeczną, który może włączyć się w przygotowanie prezentacji, wyszukiwanie informacji itp. Może być efektem pracy uczniów metodą projektu angażującego uczniów w zakresie ich indywidualnych możliwości w takie aktywności jak: wyszukiwanie, selekcjonowanie informacji z różnych źródeł, rozwijanie kreatywności w zakresie sposobów prezentacji, rozwijanie kompetencji komunikowania się w grupie poprzez wyrażanie opinii, dyskusja, podejmowanie decyzji grupowych, rozwiązywanie konfliktów, samoocena swojej pracy i ocena pracy innych, rozwijanie poczucia odpowiedzialności, budowanie poczucia przynależności, sprawczości. Nauczyciel może w tym zakresie dokonać odpowiedniego podziału uczniów na grupy, przydzielić zadania zgodnie z predyspozycjami, monitorować przebieg postępów uczniów.

Inspiracje: Tematyka zajęć może być rozwijana podczas zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia uczniów, projektów dotyczących różnorodności kulturowej, zajęć pozalekcyjnych, warsztatów z uczniami. Poza rozwijaniem wiedzy, zainteresowania uczniów można wykorzystać w rozwijaniu ich wrażliwości na odmienność kulturową, kształtowania postaw tolerancji, otwartości, integracji społecznej, przełamywania stereotypów,

wychowania do wartości i szacunku wobec odmienności. Działania w tym zakresie mogą stanowić formę realizacji zadań wychowawczych i profilaktycznych w szkole, przyczyniając się również do przygotowania środowiska szkoły na kształcenie uczniów cudzoziemskich. Obszar ten, w kontekście współczesnych problemów migracyjnych może być tematem wspomagania szkoły przez poradnię, we współpracy z biblioteką i placówką doskonalenia nauczycieli.

Materiały pomocnicze:

6. CLIL – zintegrowane kształcenie przedmiotowo-językowe

7. CLIL w praktyce

Międzykulturowość w szkole. Poradnik dla nauczycieli i specjalistów. www.ore.edu.pl

Scenariusz zajęć: OPOWIADAMY, CO ROBIMY W CZASIE WOLNYM

Obszar problemowy: Tematyka zajęć – życie rodzinne i towarzyskie, sposoby spędzania wolnego czasu – ogniskuje aktywność uczniów wokół bliskich im doświadczeń, niewymagających odwoływania się do innych obszarów wiedzy, co ułatwia stawianie zadań w sferze najbliższego rozwoju, zgodnych z zainteresowaniami uczniów. Wykorzystanie aplikacji multimedialnych sprzyja również rozbudzaniu aktywności i rozwijaniu kompetencji informatycznych.

Etap edukacyjny: zajęcia realizowane w klasie I liceum/technikum dla uczniów rozpoczynających naukę języka niemieckiego

Przykładowe możliwości wykorzystania: Materiał może być wykorzystany w ramach prowadzonej w poradni psychologiczno-pedagogicznej sieci przedmiotowej nauczycieli języka niemieckiego lub innych języków obcych. Obszar tematyczny sprzyja wykorzystaniu pomysłów zaprezentowanych podczas lekcji w nowo tworzonych zespołach, również na wcześniejszym etapie edukacji z wykorzystaniem TIK.

Materiał może być również wykorzystany w pracach sieci problemowych np. w zakresie indywidualizacji pracy z uczniami, rozwijania skuteczności uczenia się, korzystania z mediów społecznościowych, bezpieczeństwa w sieci. Może być ilustracją zagadnień teoretycznych związanych z uczeniem się i nauczaniem – nauczanie polisensoryczne na podstawie przykładów zadań stawianych uczniom do wykonania (konceptcja inteligencji wielorakich, przetwarzanie informacji i proces uczenia się, strategie nauczania aktywizujące prawą i lewą półkulę mózgu, uczenie się w działaniu).

Zagadnieniem istotnym z punktu widzenia zadań związanych ze wspomaganiem szkoły może być problematyka pracy zespołowej uczniów jako podstawy budowania relacji (rozwijanie kompetencji kluczowych – umiejętność porozumiewania się i pracy z innymi, klimat klasy i klimat szkoły jako czynniki sprzyjające uczeniu się). Warto również omówić sposób

integracji treści edukacyjnych w działaniach wychowawczych i profilaktycznych szkoły w kontekście realizacji działań profilaktycznych na lekcjach przedmiotowych. Temat lekcji może ułatwić poznanie zainteresowań uczniów, zainicjować rozmowy na temat sposobów spędzania wolnego czasu jako czynników chroniących. Warto również zapoznać nauczycieli z koncepcją *resilience* w kontekście budowania więzi ze społecznością szkolną, klasową i poszukiwania sposobów na aktywne wspieranie rozwoju psychospołecznego dzieci i młodzieży, szczególnie z grup podwyższonego ryzyka, np. uczniów zagrożonych niedostosowaniem społecznym, doświadczających trudności w nauce.

Praca z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi: W zakresie dostosowania wymagań edukacyjnych do wykorzystania i ewentualnej modyfikacji są karty pracy dla uczniów, którzy z uwagi na wolne tempo pracy, dysleksję, mogą mieć trudności w uczeniu się w tempie pracy pozostałych uczniów w klasie. Jest to możliwe np. poprzez zmniejszenie liczby zadań, zastosowanie tekstów z lukami, powiększenie czcionki, uporządkowanie graficzne w formie tabel. W pracy z uczniami wykorzystanie polisensorycznych metod nauczania odpowiada na różne style uczenia się i różne kanały percepcji uczniów. Zastosowanie różnorodnych sposobów i form pracy z uczniami umożliwia aktywność na lekcji wszystkich uczniów, rozbudza motywację i koncentrację na zadaniu, co ma szczególne znaczenie w przypadku uczniów z trudnościami w uczeniu się, ułatwiając zapamiętywanie poprzez wielokrotne utrwalanie słownictwa w różnych kontekstach. Zmiany form aktywności ważne na przykład w przypadku uczniów z nadpobudliwością psychoruchową, aktywizują, pozwalają na różne formy ekspresji i rozwijania kompetencji komunikacyjnych uczniów. Zakres tematyczny zajęć może ułatwić na przykład rozpoznanie potrzeb uczniów w zakresie aktywności pozaszkolnej, ich zainteresowań i predyspozycji. Może być czynnikiem wzmacniającym alternatywne zachowania i sposoby spędzania wolnego czasu np. uczniów zagrożonych niedostosowaniem społecznym czy doświadczających zaniedbania środowiskowego. Możliwość zaprezentowania swoich mocnych stron czy zainteresowań sprzyjać będzie budowaniu pozytywnego wizerunku tych uczniów na forum klasy, a tym samym wzmacniać ich samoocenę i pozytywne zmiany w zachowaniu.

Inspiracje: Materiał może być wykorzystany również w nauczaniu innych języków obcych. Bliski uczniom obszar tematyczny może stanowić punkt wyjścia do budowania relacji z uczniami także podczas innych zajęć edukacyjnych i zajęć z wychowawcą. Ułatwi to poznanie uczniów, ich zainteresowań i mocnych stron, zaangażowanie w życie szkoły i klasy oraz wspieranie konstruktywnych form życia pozaszkolnego. Sprzyjać będzie również wzajemnemu poznaniu się uczniów w klasie lub grupie językowej, szczególnie w nowym środowisku edukacyjnym (np. przy zmianie etapu edukacyjnego) i integrowaniu uczniów wokół wspólnych zainteresowań oraz rozwijaniu umiejętności współpracy w grupie. Zaproponowane sposoby pracy z uczniami mogą być również wykorzystane podczas zajęć rozwijających umiejętności uczenia się z wykorzystaniem różnorodnych aplikacji.

Materiały pomocnicze:

Kurs e-learningowy 2. Wykorzystanie nowoczesnych technologii w nauczaniu języka obcego.

Materiały dla nauczycieli:

4. Rozwijanie motywacji do nauki języka obcego
5. Nowoczesne technologie w nauczaniu i uczeniu się języka obcego
9. Planowanie i organizacja zajęć językowych.

Scenariusz zajęć: OPOWIADAMY, CO ROBIMY DLA SWOJEGO ZDROWIA

Obszar problemowy: Rozwijanie słownictwa związane ze zdrowiem, zdrowym i niezdrowym trybem życia wiąże się z budowaniem kompetencji kluczowych uczniów w zakresie porozumiewania się w języku obcym i w naturalny sposób wpisuje się działania szkoły w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki współczesnych problemów dzieci i młodzieży.

Etap edukacyjny: Lekcja realizowana w klasie I liceum/technikum dla grupy początkującej, co pozwala na wykorzystanie propozycji również na wcześniejszym etapie edukacji (klasy VII i VIII rozpoczynające naukę języka) oraz w ramach nauki innych języków obcych.

Przykładowe możliwości wykorzystania: Tematyka zajęć jest skorelowana z zadaniami szkoły w zakresie wychowywania i profilaktyki. Może być wykorzystana w pracy z różnorodnymi grupami nauczycieli, wychowawcami oraz specjalistami szkolnymi (pedagogami, psychologami) jako przykład włączenia edukacji zdrowotnej w treści edukacyjne realizowane podczas zajęć edukacyjnych. Scenariusz być wykorzystany w pracy sieci problemowej dotyczącej zadań wychowawczych i profilaktycznych szkoły. Wartościowa może być wspólna analiza treści podstawy programowej w zakresie różnych przedmiotów w obszarze promocji zdrowia, kształtowania aktywnych postaw w życiu i brania odpowiedzialności za własne działania. Wypracowany materiał może być również inspiracją do wymiany doświadczeń uczestników w zakresie innych aktywności sprzyjających integracji treści zawartych w programie wychowawczo-profilaktycznym szkoły ze szkolnym zestawem programów nauczania i wymagania opisanymi w podstawie programowej dla różnych zajęć edukacyjnych. Przedmiotem współpracy poradni ze szkoła może być również analiza zasobów i potrzeb szkoły w zakresie profilaktyki.

Praca z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi: Odpowiednie przygotowanie kart pracy umożliwi ich wykorzystanie w odniesieniu do różnych grup uczniów. Możliwa jest indywidualizacja poprzez dostosowanie poziomu trudności zadań, odpowiedni dobór słownictwa, ilości zadań do wykonania w określonym czasie. Zróżnicowanie stopnia trudności zadań sprzyja również uwzględnianiu potrzeb uczniów zdolnych poprzez możliwość poszerzenia treści lub np. zaangażowania w roli liderów grup czy tutorów. Atrakcyjność form pracy i różnorodność zadań sprzyja motywacji do pracy i wykorzystaniu różnych kanałów

przyswajania informacji preferowanych przez uczniów. Zmiany form aktywności, w tym możliwość poruszania się po klasie, rozmowy sprzyjają uczeniu się uczniów z nadpobudliwością psychoruchową, ze słabą wydolnością. Warto zwrócić uwagę na stałe elementy lekcji tj. powitanie i omówienie stopnia realizacji celów. Podmiotowe traktowanie uczniów, w tym np. uczniów „trudnych”, dostrzeżenie ich przez nauczyciela jako ważnego uczestnika klasy, włączanie w aktywności zadaniowe w bezpiecznej sytuacji pracy w parze, małej grupie, sprzyjać będzie rozwijaniu kompetencji społecznych tych uczniów, zmianie zachowań i utrwalaniu się oczekiwanych postaw. Ważnym elementem pracy jest bieżące monitorowanie pracy uczniów, ich zaangażowania, dawanie informacji zwrotnej. Umożliwia to udzielanie pomocy podczas bieżącej pracy. Istotne z punktu widzenia sprawdzenia stopnia przyswojenia materiału jest podsumowanie lekcji i ocena rezultatów jako forma sprawdzenia w tej stopnia opanowania treści przez każdego ucznia, ale także samowiedzy ucznia o tym czego nauczył się podczas zajęć, a co powinno być przedmiotem dalszej pracy samodzielnie lub pod kierunkiem nauczyciela. Takie działanie sprzyja braniu odpowiedzialności przez uczniów za efekty uczenia się.

Inspiracje: Działania zrealizowane podczas zajęć mogą stanowić punkt wyjścia dla rozwijania tematyki podczas zajęć z wychowawcą, w ramach realizacji programu wychowawczo-profilaktycznego klasy i/lub szkoły. Problematyka podejmowana podczas zajęć z nauczycielem języka może być poszerzona np. przez realizację projektów uczniowskich, zorganizowanie klasowej/szkolnej debaty w obszarze promowania zdrowego stylu życia. Informacje uzyskane od uczniów mogą być również wykorzystane w budowaniu oferty zajęć pozalekcyjnych w szkole.

Materiały pomocnicze: Do wykorzystania w tym obszarze również dobre praktyki szkół promujących zdrowie i materiały dotyczące profilaktyki w zasobach ORE www.ore.edu.pl

Scenariusz zajęć: MOJA RODZINA

Obszar problemowy: Życie rodzinne i towarzyskie pozwala zogniskować zainteresowanie treścią lekcji na bliskich uczniom doświadczeniach.

Etap edukacyjny: lekcja języka niemieckiego realizowana na II etapie edukacji, na poziomie podstawowym.

Przykładowe możliwości wykorzystania: Materiał ilustruje tradycyjną pracę z podręcznikiem wzbogaconą o środki audiowizualne i ćwiczenia językowe. Taki model lekcji może być wykorzystany w pracy z nauczycielami rozpoczynającymi pracę w zawodzie jako przykład konstruowania poprawnej metodycznie jednostki lekcyjnej, struktury, stałych elementów organizacyjnych sprzyjających uczeniu się.

Praca z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi: Scenariusz jest przykładem lekcji, które w praktyce prowadzone są najczęściej. Przebieg zajęć pozwala włączać nowe

umiejętności związane z nabywaniem wiedzy i umiejętności językowych w system posiadanej wiedzy w pracy indywidualnej i z całym zespołem klasowym. Lekcje prowadzone w takim podejściu, z uporządkowaną strukturą, mogą sprzyjać uczniom, którzy w środowisku wielu bodźców – hałas, ruch, szum rozmów mogą mieć trudności z właściwą percepcją słuchową tekstów językowych. Niektórzy uczniowie (np. z autyzmem, zespołem Aspergera, zaburzeniami zachowania, nieśmiali) zwłaszcza w nowym zespole klasowym mogą mieć trudności z efektywną pracą zespołową. Zaproponowana forma pracy w parach może być pierwszym krokiem do wchodzenia w interakcje w większym zespole i rozwijania kompetencji komunikacyjnych, społecznych. Praca z podręcznikiem wdraża uczniów do opanowania umiejętności samodzielnego uczenia się, analizy tekstu, wyszukiwania informacji.

W odniesieniu do uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się warto rozważyć jednoczesną pracę z tekstem tak, by uczeń mógł wspomagać deficytowe funkcje słuchowe materiałem wizualnym. Ważne, że w przypadku uczniów posiadających słabszą znajomość języka dopuszcza się możliwość udzielania odpowiedzi w języku polskim. Pozwala to nauczycielowi ocenić poziom rozumienia tekstu, natomiast uczniowi zaprezentować tę umiejętność na dostępnym dla niego poziomie znajomości języka. W pracy z tekstem językowym, w przypadku uczniów z dysleksją, wskazane może być wcześniejsze przygotowanie w domu tekstu, który uczeń ma odczytać podczas zajęć.

W bieżącej pracy z uczniami warto zwrócić uwagę na czynności nauczyciela – w pracy z uczniami pozytywnie wzmacnia poprawne odpowiedzi, podsumowuje wypowiedzi, podkreśla pozytywne aspekty wypowiedzi, wskazuje elementy do korekty. Ważne, by nauczyciel podkreślał słowa klucze i podawał poprawny brzmieniowo wzór oraz zapisał poprawną formę na tablicy – to pozwoli uczniom z trudnościami o podłożu słuchowo-językowym, z trudnościami w koncentracji uwagi lub np. słabosłyszącemu utrwalać poprawne formy i zapamiętać słownictwo. Przekaz werbalny należy wzmacniać materiałem wizualnym, np. zapisywać na tablicy.

Ważnym elementem lekcji jest wprowadzenie – może to być czas na przygotowanie się do zajęć uczniów, którzy potrzebują stałości, schematu, rutyny np. uczniowie z zespołem Aspergera, przywołanie uwagi ucznia z deficytem uwagi poprzez indywidualne pytanie wprowadzające, wprowadzenie przyjaznej atmosfery poprzez zainteresowanie uczniami i indywidualnie kierowane pytania. Warto też zwrócić uwagę na zastosowanie zasady utrwalania – „rozgrzewkę językową”, która pozwala przypomnieć sobie wiedzę z poprzednich lekcji. Istotne z punktu widzenia uczniów wolniej opanowujących język obcy jest podsumowanie lekcji. Ich aktywność powinna być nagradzana, podkreślone dobrze wykonane zadania, wskazane elementy do dalszej pracy w zakresie będącym w sferze najbliższego rozwoju ucznia.

Scenariusz zajęć: W SZKOLE POTRZEBUJĘ (PRZYBORY SZKOLNE)...

Obszar problemowy: Szkoła – przybory szkolne. Poziom podstawowy.

Etap edukacyjny: II etap edukacji, klasa VII, z możliwością wykorzystania również na wcześniejszym etapie edukacji podczas nauki języka obcego, przedmiotów humanistycznych.

Przykładowe możliwości wykorzystania: Materiał ilustruje tradycyjną pracę z podręcznikiem wzbogaconą o środki audiowizualne i ćwiczenia językowe. Taki model lekcji może być wykorzystany w pracy z nauczycielami rozpoczynającymi pracę w zawodzie jako przykład konstruowania poprawnej metodycznie jednostki lekcyjnej, budowania struktury, stałych elementów organizacyjnych sprzyjających uczeniu się. W sieci współpracy i samokształcenia lub podczas warsztatów z nauczycielami można wykorzystać scenariusz w pracy nad sposobami realizacji podstawy programowej w zakresie nauczania przedmiotów humanistycznych, doboru programów nauczania, analizy, dostosowania i ewentualnej modyfikacji wymagań edukacyjnych uwzględniających potrzeby i możliwości konkretnego zespołu klasowego, z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb uczniów.

Praca z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi: Zaproponowane w scenariuszu formy pracy podczas zajęć opierają się na podstawowych aktywnościach uczniów związanych z czytaniem, pisanem, słuchaniem i wypowiedaniem się. Praca z nauczycielami może obejmować przygotowanie do prowadzenia obserwacji pedagogicznych, rozpoznawania potrzeb uczniów, wspólnej analizy zapisów w opiniach i orzeczeniach wydanych przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną. Wspomaganie nauczycieli z wykorzystaniem tego materiału może dotyczyć również wypracowania konkretnych sposobów dostosowywania wymagań edukacyjnych do proponowanych podczas zajęć form aktywności uczniów w przykładowych obszarach:

- Praca z tekstem: uwzględnianie trudności ucznia z płynnym czytaniem, unikanie czytania na głos na forum klasy tekstu nieznanego; odpytywanie z czytania tekstów, które uczeń mógł wcześniej przygotować w domu; wydłużenie czasu na samodzielną pracę z tekstem, odpowiednie zaplanowanie aktywności innych uczniów, by uczeń mógł dokonać analizy treści w indywidualnym tempie; skracanie tekstów, z którymi uczeń musi się zapoznać; zakreślanie wspólnie z uczniem najważniejszych informacji; sprawdzanie stopnia zrozumienia czytanego tekstu;
- Pisanie: uwzględnianie trudności grafomotorycznych w zakresie tempa pisania, ilości tekstu do zapisania, wydłużanie czasu na wypowiedź pisemną; umożliwianie notatek w formie map myśli, przygotowanie ksero notatki z lekcji dla ucznia, zdjęcie notatki wykonanej przez innego ucznia; zwracanie uwagi podczas oceny prac pisemnych na treść, poziom merytoryczny pracy, strukturę wypowiedzi, unikanie koncentrowania się na poziomie graficznym pisma; umożliwienie uczniowi pisania prac domowych kontrolnych na komputerze; wdrażanie do autokorekty błędów, komentowanie

popętnionych błędów pod względem zasady ortograficznej odnoszącej się do pisowni; umożliwienie korzystania ze słownika;

- Słuchanie: w przypadku trudności w tym zakresie unikanie dyktowania poleceń, teksów zadań; przygotowywanie treści zadań w formie wydruku, co uchroni przed błędami w zapisie; wizualizacja treści przekazywanych werbalnie np. z wykorzystaniem multimediów, modeli, pokazu, ilustracji, zdjęć; podkreślanie kluczowych słów i pojęć, ważnych momentów np. Uważaj, to ważne; poproszenie o powtórzenie polecenia – jak to rozumiałeś, czy wiesz co masz zrobić; unikanie długich, złożonych komunikatów; formułowanie krótkich poleceń, wielokrotne powtarzanie nowego materiału językowego na zajęciach języków obcych; utrzymywanie uwagi uczniów na treściach przekazywanych ustnie poprzez odpowiedni ton głosu, tempo mówienia;
- Wypowiadanie się: dawanie uczniom odpowiednio dużo czasu na przygotowanie wypowiedzi, nieprzerywaniu dziecku wypowiedzi ustnej, nawet jeżeli są w niej błędy; cierpliwe oczekiwanie na dokończenie; komentowanie wypowiedzi, omówienie, po zakończeniu jej przez ucznia; uwzględnianie w wypowiedziach słownych przede wszystkim zawartości merytorycznej, a w mniejszym stopniu poprawności; w przypadku szczególnych trudności z wypowiadaniem się np. w mutyzmie, stosowanie pytań zamkniętych tak, by uczeń mógł odpowiedzieć np. skinieniem głowy; ocenianie wiadomości ucznia głównie na podstawie wypowiedzi ustnych;
- Bieżące ocenianie i motywowanie: docenianiu zaangażowania każdego ucznia i wkładu pracy podczas realizacji zadania; częste przekazywanie uczniowi informacji na temat efektów jego pracy; odpowiednia aranżacja przestrzeni w sali lekcyjnej, aby nauczyciel mógł dojść swobodnie do każdego ucznia (np. wyspy, podkawa) i obserwować jego pracę; motywowanie do pracy na zajęciach i w domu; konsekwentne działanie i chwalenie;
- Sprawdzanie wiedzy i umiejętności: stosowanie w czasie odpytywania pytań naprowadzających; „podpowiadanie” przez dawanie odpowiedzi do wyboru (zadania typu prawda czy fałsz), stosowanie tekstów z lukami; uwzględnianie w ocenie gotowości do pracy, włożonego wysiłku, wywiązanie się z zadania w terminie, pomysłowość, zaangażowanie podczas pracy.

W scenariuszu uwzględniono: weryfikowanie prawidłowości treści przekazywanych kanałem słuchowym (przerywanie nagrania); wsparcie treści przekazywanych słuchowo materiałem wizualnym (słuchanie nagrania i jednoczesne czytanie tekstu), weryfikowanie percepcji treści tekstu (ponowne odczytanie z podziałem na role), podsumowywanie wypowiedzi ucznia z uwzględnieniem wskazania popełnionych błędów i korekty.

Inspiracje: Proponowane rozwiązania mogą mieć zastosowanie podczas nauczania wszystkich przedmiotów oraz podczas innych zajęć, w których uczestniczą uczniowie ze

specjalnymi potrzebami edukacyjnymi na każdym poziomie nauczania, we wszystkich grupach wiekowych. Ogólne zasady związane z dostosowaniem wymagań mogą być w odniesieniu do potrzeb konkretnego ucznia przedmiotem konsultacji np. z psychologiem badającym dziecko, terapeutą z poradni, wynikiem wspólnych ustaleń zespołu nauczycieli i specjalistów szkolnych z udziałem przedstawiciela poradni. Wspomaganie może również obejmować pracę w zespołach nauczycielskich lub z całą radą pedagogiczną w zakresie indywidualizacji kształcenia.

Scenariusz zajęć: JĘZYK GESTÓW

Obszar problemowy: Lekcja języka hiszpańskiego. Rozwijanie kompetencji interkulturowej w kontekście komunikacji niewerbalnej. Tematyka dotyczy ważnych funkcji komunikacji międzyludzkiej – efektywnego porozumiewania się.

Etap edukacyjny: III etap edukacji

Przykładowe możliwości wykorzystania

Obszarem pracy z nauczycielami może być rozwijanie ich kompetencji w zakresie komunikacji interpersonalnej podczas warsztatów lub indywidualnych konsultacji.

Przykładowe zagadnienia do omówienia:

- czynniki sprzyjające porozumieniu, bariery komunikacyjne,
- warunki skutecznej komunikacji nauczyciela z uczniami,
- zarządzanie klasą.

Warto zwrócić uwagę na postawę nauczyciela (gesty, zachowania, barwa i wysokość głosu, intonacja, rytm, postawa w trakcie wypowiedzi, kontakt wzrokowy z uczniami, relacje z uczniami).

Materiał może być pomocny w autorefleksji nad własnym stylem nauczyciela komunikowania się z uczniami w obszarze wykorzystywania werbalnej i niewerbalnej komunikacji, spójności przekazu, aktywnego słuchania, formułowania komunikatów, jasności przekazu itp.

Praca z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi: Ponieważ materiał przedstawia pracę na poziomie zaawansowanym, w klasie dwujęzycznej, może stanowić przykład pracy z uczniami, którzy wykazują szczególne predyspozycje i uzdolnienia językowe. Pomimo tego poziom umiejętności uczniów może być zróżnicowany, podobnie jak preferowany sposób uczenia się języka. Nagranie lekcji może stanowić ilustrację w zakresie dostosowania sposobu przekazu treści przez nauczyciela do tempa pracy grupy („poczekam chwileczkę”, „jeszcze minutka”), aktywizowania uczniów poprzez imienne zwracanie się, stosowanie zachęt np. proszę się nie bać, dopowiadanie po polsku niezrozumiałych zwrotów, zadawanie pytań pomocniczych. Praca uczniów w parach pozwala na swobodną konwersację,

wprowadzenie elementu rywalizacji w naturalny sposób sprzyja motywacji do uczenia się i zaangażowaniu w zadanie. Podobne metody będą sprzyjały zindywidualizowanemu uczeniu się również innych przedmiotów.

Inspiracje: Materiał może być wykorzystany podczas zajęć pozalekcyjnych, zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia, zajęć z wychowawcą. Może być również inspiracją na zajęciach rozwijających kompetencje społeczno-emocjonalne lub socjoterapeutycznych jako ilustracja do zagadnień związanych z komunikacją, językiem ciała, odczytywaniem intencji i zamiarów innych osób, pokonywaniem trudności z jasnym wyrażaniem własnego zdania i swoich potrzeb, przełamywaniem oporu podczas wystąpienia na forum grupy np. poprzez wykorzystanie ćwiczeń dramowych inspirowanych filmem.

Materiały pomocnicze:

9. Planowanie i organizacja zajęć językowych

10. Kompetencja interkulturowa

Scenariusz zajęć: LUDZIE PRZYCHODZĄ I ODCHODZĄ – IMIGRANCI W HISZPANII

Obszar problemowy: Lekcja języka hiszpańskiego. Rozwijanie kompetencji interkulturowej w kontekście migracji, mniejszości narodowych. Tematyka dotyczy ważnych i aktualnych problemów społecznych współczesnego świata, co pozwala aktywizować uczniów do krytycznego myślenia, wyrażania opinii, argumentowania.

Przykładowe możliwości wykorzystania: Lekcja może stanowić punkt wyjścia do pracy z nauczycielami w zakresie sposobów rozwijania kompetencji interkulturowych uczniów w kontekście migracji, różnic, tolerancji, kształtowania postaw. Poradnia może w tym zakresie współpracować z różnorodnymi grupami nauczycieli, pedagogami, wychowawcami klas oraz indywidualnie z nauczycielem. Scenariusz i nagranie mogą stanowić ilustrację nauczania opartego na holistycznym postrzeganiu procesu uczenia się, jako integracji treści, myślenia, wnioskowania, komunikacji i powiązań międzykulturowych z wykorzystaniem zintegrowanego kształcenia przedmiotowo-językowego (CLIL) w nauczaniu dwujęzycznym.

Praca z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi: Do wykorzystania w modelu tradycyjnej lekcji różne sposoby aktywizowania uczniów poprzez dobór różnych form i technik pracy (materiał audiowizualny, praca z tekstem, teksty z lukami, stawianie otwartych pytań, dyskusja). Do omówienia mogą być kwestie tempa pracy podczas zajęć, proporcji aktywności uczniów i nauczyciela, zróżnicowania zadań pod kątem indywidualnych możliwości uczniów w zakresie rozumienia ze słuchu, czytania ze zrozumieniem, wykorzystania kart pracy, sprawdzenia poprawności wykonywanych ćwiczeń. W tym zakresie istotne jest na przykład zwrócenie uwagi na potencjalne trudności uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się i dostosowania wymagań do ich możliwości percepcyjnych. Ważnym aspektem lekcji jest nie tylko rozwijanie sprawności językowej, ale również

gotowość do komunikowania się jako kryterium nadrzędnego w stosunku do poprawności językowej. Warto również zwrócić uwagę, w jakim stopniu tematyka lekcji i zakres zadań angażują uczniów do wyrażenia własnej opinii, wymiany informacji, analizy i wyciągania wniosków.

Inspiracje: Materiał może być inspiracją do organizacji warsztatów w starszych klasach na temat migracji, różnic kulturowych, postaw społecznych np. w ramach realizacji zadań wychowawczych i profilaktycznych szkoły. Ten obszar tematyczny może być przedmiotem dalszej pracy z wychowawcą, dyskusji, debat klasowych i szkolnych. Temat może być rozwijany podczas zajęć edukacyjnych, poprzez działania w samorządzie szkolnym i w projektach pozaszkolnych. Współpraca z nauczycielami może obejmować pomoc w dostarczeniu materiałów, opracowaniu programów zajęć dla uczniów. Temat może również zainicjować działania w kierunku przygotowania szkoły i/lub realizacji zadań związanych z wielokulturowością w szkole.

Materiały pomocnicze:

6. CLIL – zintegrowane kształcenie przedmiotowo-językowe
7. CLIL w praktyce

PERSPEKTYWA SZKOŁY WYŻSZEJ

dr Małgorzata Piotrowska-Skrzypek

Centrum Kształcenia Nauczycieli Języków Obcych i Edukacji Europejskiej Uniwersytetu Warszawskiego

SZKOŁA ĆWICZEŃ W DZIAŁANIU

1. Komentarz ogólny do materiałów dla obszaru przedmiotowego języki obce

Proponowane scenariusze zajęć i nagrane fragmenty lekcji mogą być wykorzystane w kontekście realizacji misji uczelni w zakresie współdziałania ze środowiskiem szkolnym w organizacji praktyk pedagogicznych oraz zdobywania doświadczeń przez studentów – przyszłych nauczycieli języków obcych, szczególnie tych, którzy wybrali profil praktyczny studiów.

Przygotowany zestaw materiałów może znaleźć zastosowanie w następujących obszarach kształcenia:

- w ramach przygotowania w zakresie dydaktycznym: na zajęciach z dydaktyki ogólnej oraz na zajęciach z dydaktyki przedmiotowej,
- w ramach przygotowania w zakresie psychologiczno-pedagogicznym na zajęciach z pedagogiki i psychologii,
- w ramach praktyk pedagogicznych: praktyki obserwacyjne i praktyki kształtujące kompetencje dydaktyczne.

Są to materiały wzorcowe, modelowo a zarazem rzetelnie i realnie ukazujące przebieg zajęć prowadzonych szkolnych zarówno w sposób tradycyjny, nowoczesny oraz mieszany.

1.1. Sposoby wykorzystania scenariuszy i nagrań w ramach przygotowania dydaktycznego oraz w realizacji praktyk pedagogicznych

Analiza opracowanych konspektów zilustrowanych fragmentami lekcji powinna wzbogacić ofertę programową zajęć z dydaktyki przedmiotowej i ogólnej.

Opracowane materiały mogą również w pewnym stopniu zastąpić realizację praktyk obserwacyjnych (na przykład w przypadku trudności ze znalezieniem szkoły ćwiczeń w niektórych rejonach kraju), ale przede wszystkim wzbogacić zawartość praktyk pedagogicznych szczególnie w zakresie praktyki kształtującej kompetencje dydaktyczne studentów.

Studenci mogą także korzystać samodzielnie z gotowych scenariuszy i fragmentów lekcji lub na przykład w formie *blended learning*: wykładowca lub/i kierownik praktyk zamieszcza linki do materiałów na uczelnianej platformie multimedialnej edukacji otwartej i obudowują

je materiałem własnym według którego student ma obserwować daną lekcję i przeanalizować jej scenariusz.

Materiałem zaproponowanym przez nauczyciela akademickiego służącym refleksyjnej analizie scenariuszy i nagrań przez studenta (samodzielnie lub/i podczas zajęć) mogą być w tym drugim przypadku (*blended learning*) **karty obserwacji nagranych lekcji językowych** fokalizujące uwagę studenta na konkretnym ich aspekcie dydaktycznym i/lub wychowawczym.

1.2. Karty obserwacji (nagranych) lekcji

Obserwacja lekcji prowadzonych przez innych nauczycieli stanowi nieodłączny element kształcenia studentów przygotowujących się do wykonywania zawodu. Pozwala im nie tylko na znalezienie pomysłów, kształtowanie wzorców postępowania, ale również na odniesienie się do własnych, pierwszych doświadczeń dydaktycznych i wychowawczych.

Obserwacje mogą również służyć jako materiał informacyjny do napisania raportu z praktyk.

Student może mieć za zadanie obserwacje (nagrań) zajęć językowych pod kątem:

- I. Stosowanych przez nauczyciela technik nauczania:
  - a) techniki pracy nad językiem: sposoby wprowadzania słownictwa, gramatyki, metody reagowania na błędy, techniki wyjaśniające;
  - b) techniki nauczania sprawności receptywnych: rozwijanie sprawności rozumienia ze słuchu, rozwijanie sprawności mówienia, rozwijanie sprawności rozumienia tekstów pisanych;
  - c) techniki nauczania sprawności produktywnych: rozwijanie sprawności mówienia i rozwijanie sprawności pisania;
  - d) techniki rozwijające kompetencję kulturową i mediacyjną;
  - e) techniki integrowania sprawności,
  - f) techniki wprowadzania do autonomii uczniów w procesie uczenia oraz indywidualizacja podejścia do uczniów.
- II. Interakcji w klasie: udział uczniów w lekcji (czas i kierunek interakcji).
- III. Budowy lekcji: cele lekcji, rytuały rozpoczynania i zakończenia lekcji, poszczególne fazy lekcji.
- IV. Metod i form pracy z uczniami: praca w grupach, praca w parach, praca indywidualna (formy organizacyjne) oraz miniwykład, pogadanka, „burza mózgów”, dyskusja (formy przekazu i interakcji) i inne.
- V. Zachowania nauczyciela: sposoby zarządzania grupą, zarządzania czasem, radzenia sobie na lekcji z sytuacjami złożonymi, analiza, zrozumienie i ewaluacja postawy nauczyciela i jej wpływu na zachowania ucznia/uczniów, reakcje nauczyciela na zachowania uczniów (w tym udzielanie informacji zwrotnej: *feedback*), zachowania werbalne, niewerbalne i parawerbalne.
- VI. Języka nauczyciela: polecenia wydawane przez nauczyciela, miejsce języka ojczystego na lekcji języka.

Jeśli chodzi o analizę scenariuszy lekcji, student może mieć np. za zadanie:

- a) przeanalizowanie sformułowań celów lekcji oraz ich zakresu, a nawet liczby: na przykład czy zakładana liczba i zakresów celów jest możliwa do zrealizowania podczas jednej lekcji,
- b) prześledzenie sposobów kontekstualizacji zaplanowanych treści,
- c) przemyślenie przyjętej przez nauczyciela koncepcji spójności lekcji: przestudiowanie zaplanowanych faz lekcji, ich kolejności, przejścia od jednej fazy do drugiej, w tym zastosowanie właściwego nazewnictwa poszczególnych faz lekcji oraz czasu ich trwania,
- d) przeanalizowanie zadań, aktywności i ćwiczeń dobranych dla każdej z faz lekcji,
- e) porównanie dostosowania materiałów do celów lekcji, wieku, potrzeb i umiejętności uczniów,
- f) porównanie dostosowania form pracy do celów lekcji, wieku, potrzeb i umiejętności uczniów,
- g) i inne.

2. Komentarze szczegółowe

Scenariusz zajęć: ZAINSPIROWANI FILMEM

Poziom wg ESOKJ: B1/B2

Tematyka: zaproponowana tematyka wpisuje się w zainteresowania wiekowe uczniów (film, kino, aktorzy) oraz aktualności z dziedziny kultury i realizmizmu (Nagrody Amerykańskiej Akademii Filmowej – Oscary) stwarzając bazę do ćwiczeń umiejętności językowych i umiejętności ponadprzedmiotowych (kluczowych).

Etap edukacyjny: III (lekcja odbywa się w klasie III licealnej, ale można również wykorzystać pomysł oparty na kanwie filmowej w klasie I i II, jak również w klasie IV szkoły ponadpodstawowej. Ze względu na ciekawą tematykę i różnorodność stosowanych technik, można ją z powodzeniem przełożyć na lekcje w ostatnich klasach szkoły podstawowej (VII–VIII klasa).

Możliwość wykorzystania propozycji w kształceniu praktycznym i praktykach studenckich

Niniejsze materiały pozwalają na pokazanie studentom:

- a) **przygotowania nauczyciela do lekcji** w zakresie solidności zredagowanego konspektu lekcji i materiałów pomocniczych (gra planszowa, zestaw słownictwa i wyrażenia związane z filmem).
- b) **przygotowania/zagospodarowania przestrzeni klasowej:** ustawienie stolików w formie wysp pracy grupowej sprzyjające wykonywaniu przez uczniów zaplanowanych przez nauczyciela aktywności i zadań.

- c) **sposobu aktywnego i aktywizującego przeprowadzenia lekcji** angażującego wszystkich uczniów poprzez:
- umiejętność doboru odpowiednich środków dydaktycznych w tym pobudzających prawą półkulę mózgową (wyobraźnię i emocje) takich jak autentyczny klaps filmowy i stosowane standardowo oświadczenie podczas ceremonii ogłoszenia zwycięzców i wręczania Oscarów – Nagrody Amerykańskiej Akademii Filmowej: „*And the Oscar goes to...*”;
  - stosowanie na bieżąco własnych pomysłów w zależności od reakcji i zachowań uczniów;
  - **sterowanie zaangażowaniem uczniów poprzez** zaplanowanie aktywności rozwijających kompetencję interkulturową (film), strategię zapewnienia naturalności komunikacyjnej w nauczaniu (techniki wykorzystujące zasadę łączenia komunikacji werbalnej i niewerbalnej, szczególnie podczas odgrywania mini-scenek), a także wybranych **przekrojowych kompetencji kluczowych**: umiejętność współdziałania, wystąpienia publiczne i zarządzanie stresem (również poprzez odegranie scenki z filmu przed całą klasą) oraz umiejętność pozytywnej rywalizacji w grupie (podczas gry planszowej);
  - stosowanie **zróżnicowanych form pracy z uczniami**: dyskusja, burza mózgów, praca w małych grupach;
  - **werbalne i niewerbalne motywowanie uczniów do czynnego udziału w lekcji**: nauczyciel stosuje pozytywny *feedback* ustny bezpośrednio po zakończeniu przez uczniów przygotowanej przez nich scenki filmowej czy też po wypowiedzi ustnej uzasadniającej nominację aktora lub filmu do nagrody Oscara. Warto przy tym zwrócić uwagę na język niewerbalny nauczyciela: odpowiednie do sytuacji modelowanie głosu, przyjazna gestykulacja, uśmiech, przemieszczanie się pomiędzy grupkami pracujących uczniów, swobodne poruszanie się po całej przestrzeni klasowej, które wpływają na dobrą atmosferę podczas zajęć.
- d) w zakresie **relacji: nauczyciel – klasa – uczeń** zwraca uwagę stosunek nauczyciela do uczniów tzn. umiejętność wczucia się w sytuację w jakiej znajdują się uczniowie, ciepły kontakt z uczniami, otwartość i uprzejmość w kontaktach z uczniami, chęć niesienia pomocy. Uczniowie odwzajemniają tę dobrze skonstruowaną pozytywną relację, co widać w ich stosunku do nauczyciela, do siebie nawzajem oraz w ich zaangażowaniu w tok lekcji.
- e) w zakresie **użycia języka docelowego** uwagę zwraca równoważny stosunek wypowiedzi nauczyciela do wypowiedzi uczniów, dostosowanie sposobu formułowania przez nauczyciela zdań, poleceń oraz pytań do poziomu językowego uczniów oraz umiejętność użycia języka obcego dla celów komunikacyjnych.
- f) **elastycznego zarządzania czasem** i dostosowania założeń zawartych w konspekcie do możliwości uczniów: w konspekcie jest zaplanowane zadanie domowe oraz podsumowanie lekcji w formie „walizki – kosza”. Jednak te dwa elementy lekcji nie zostają zrealizowane, gdyż poprzedzająca je aktywność zabiera uczniom czas aż do

dzwonka (są bardzo zaangażowani w dokończenie gry planszowej) – docenić należy, że nauczycielka nie próbuje zatrzymać grających uczniów (przerwać aktywność) ani przekazać treści zadania domowego podczas rozlegającego się dzwonka, czy też po dzwonku (jest to wszakże czas na przerwę od zajęć). Na uwagę zasługuje fakt, że nauczycielka kończy lekcję równo z dzwonkiem (mimo nie dokończenia planowanych w konspekcie zadań) dziękując uczniom za pracę, a uczniowie nagradzają ją i siebie nawzajem brawami – co można uznać za pewien rodzaj ewaluacji grupowej zajęć zamiast zaplanowanego podsumowania.

Podsumowanie: Lekcja stanowi inspirujący materiał do obserwacji szczególnie skutecznych zachowań i strategii nauczycielskich oraz stylu kierowania klasą motywujących uczniów do udziału we wszystkich proponowanych aktywnościach.

Scenariusz zajęć: JĘZYK GESTÓW

Poziom wg ESOKJ: B1/B2

Tematyka: zaproponowana tematyka wpisuje się w zainteresowania wiekowe uczniów, podejmuje ważny dla prawidłowej komunikacji międzyludzkiej aspekt niewerbalny, z którego słyną Hiszpanie oraz wprowadza elementy interkulturowe: porównania i odniesienia do stosowanych w Polsce gestów wzmacniających przekaz werbalny.

Etap edukacyjny: III (lekcja odbywa się w klasie I licealnej o profilu dwujęzycznym, ale można również wykorzystać pomysł oparty na tej kanwie w klasie II, III i IV szkoły ponadpodstawowej. Ze względu na ciekawą tematykę i różnorodność stosowanych technik, można ją z powodzeniem przełożyć na lekcje w ostatnich klasach szkoły podstawowej (VII–VIII klasa).

Możliwość wykorzystania propozycji w kształceniu praktycznym i praktykach studenckich

Niniejsze materiały pozwalają studentom na analizę i przepracowanie następujących komponentów:

- a) **W zakresie przygotowania nauczyciela do lekcji** i opisowego sposobu zredagowania konspektu lekcji wyjaśniającego szczegółowo i krok po kroku planowanego jej przebiegu oraz przygotowania odpowiednich materiałów pomocniczych: filmiki z sytuacjami, w których widać użycie gestów w codziennej komunikacji (z zasobów YouTube).
- b) **W treści konspektu** brak jedynie zapisu o wprowadzeniu podczas lekcji wyrażen idiomatycznych, które łączą się z użyciem odpowiedniego gestu wzmacniającego przekaz werbalny (*Odpukać w niemalowane. Zakasać rękawy, i inne*). Tymczasem po obejrzeniu przez uczniów krótkich filmików (scenki z życia) ilustrujących wyrażenie idiomatyczne i towarzyszącą im gestykulację, nauczyciel zapisuje wyrażenia na

tablicy, co oznacza, że takie były jego założenia, których jednakże nie zawarł w konspekcie.

c) **W zakresie prowadzenia lekcji** szereg aspektów, takich jak:

- **sposób korzystania z nagrań wideo:** sprawne posługiwanie się sprzętem technicznym.
- **stosowanie języka polskiego podczas lekcji języka obcego:** nauczyciel decyduje się kilkakrotnie na podanie informacji/polecenia w języku polskim zaraz po tym jak wypowiedział je w języku hiszpańskim. W innej części lekcji podaje w języku polskim czas, który pozostał na dokończenie ćwiczenia (*No jeszcze minutka*). Jeszcze dalej nauczyciel zachęca pozostałych uczniów do włączenia się w prezentację gestów przez grupę koleżanek stosując ponownie język polski (*Można pomóc dziewczynom*). Kolejnym miejscem, w którym odwołuje się do użycia języka polskiego, to tłumaczenie gestów wzmacniających wyrażenia idiomatyczne, np. *Odpukać w niemalowane*. Nauczyciel wprawdzie pokazał uprzednio ten gest pukając zamkniętą dłońią w swoje biurko, ale postanowił, że wypowie również zdanie po polsku. Warto przeanalizować czy użycie języka ojczystego było w tych i innych przypadkach nagranej lekcji konieczne.
- **zapis na tablicy** tematu, słówek i wyrażeń z lekcji: nauczyciel zapisuje na tablicy temat, którzy uczniowie odgadują na podstawie pierwszego filmiku. Następnie notuje stopniowo pojawiające się w toku zajęć nowe słowa i wyrażenia. Czy nie należałoby jednak w pewnym momencie usunąć część z nich z tablicy, aby powstało miejsce na zapisanie kolejnych? Umiejętność czytelnego i uporządkowanego zapisu na tablicy jest ważna dla sporządzenia przez uczniów notatek w zeszytach, więc warto podjąć w tym zakresie dyskusję ze studentami.
- **aranżacja przestrzeni klasowej:** nauczyciel proponuje uczniom pracę w małych grupach. Warto rozważyć czy sposób ustawienia ławek lub/i pozycja uczniów pozwalają na efektywną organizację zaproponowanych form pracy.
- **poruszanie się/przemieszczanie się nauczyciela w przestrzeni sali** i między uczniami.

d) **w zakresie interakcji w klasie:** udział uczniów w lekcji (czas i kierunek interakcji).

Podsumowanie: przygotowana lekcja jest ciekawym materiałem do analizy specyfiki pracy w klasie o profilu dwujęzycznym.

Scenariusz zajęć: ISLAM JAKO SYSTEM WIERZEŃ ORAZ PODSTAWA KULTURY I OBYCZAJOWOŚCI MUZUŁMANÓW – BUDOWANIE TOLERANCJI I WRAŻLIWOŚCI KULTUROWEJ

Poziom wg ESOKJ: B1/B2

Tematyka: zaproponowana tematyka wpisuje się w zainteresowania uczniów w odniesieniu do aktualności z dziedziny religioznawstwa w świetle różnych wydarzeń na tle religijnym stwarzając bazę do ćwiczenia umiejętności językowych, umiejętności międzykulturowych (różnorodność i wielokulturowość) oraz umiejętności ponadprzedmiotowych (kluczowych).

Etap edukacyjny: III (lekcja odbywa się w klasie I licealnej dwujęzycznej z rozszerzonym programem nauczania języka angielskiego, ale można również wykorzystać pomysł oparty na podobnej kanwie w klasie I i II, jak również w klasie IV szkoły ponadgimnazjalnej. Ze względu na ciekawą tematykę można ją z powodzeniem przełożyć na lekcje w ostatnich klasach szkoły podstawowej (VII–VIII klasa).

Możliwość wykorzystania propozycji w kształceniu praktycznym i praktykach studenckich

Niniejsze materiały pozwalają studentom na analizę i przepracowanie następujących aspektów:

- a) **W zakresie doboru tematyki zajęć:** związana z bieżącymi wydarzeniami na świecie i w Polsce, dotycząca stereotypów kulturowych, uwrażliwiająca na drugiego człowieka i jego odmiennosc oraz oryginalność kulturowo-językową. Tematyka pozwalająca na realizację celów wychowawczych na zajęciach językowych, prowadząca ku rozwojowi szeroko pojętych umiejętności interkulturowych.
- b) **W zakresie przygotowania nauczyciela do lekcji:** nauczyciel opiera się w przygotowaniu do zajęć na własnych zainteresowaniach i chęci podzielenia się nimi z uczniami. Jest emocjonalnie związany z wybraną tematyką, zna i rozumie różne jej subtelnosci i złożoność, czym wywołuje zainteresowanie uczniów.
- c) **W zakresie prowadzenia lekcji** szereg czynników, takich jak:
  - **wykładowy sposób prowadzenia zajęć:** nauczyciel w dużej mierze opiera się na sposobie podawczym prowadzenia zajęć, ale jednocześnie potrafi przyciągnąć uwagę uczniów wchodząc z nimi w interakcje: zadaje pytania nt. islamu, konkretnego słownictwa i występujących w wykładzie pojęć. Tym samym aktywizuje uczniów do wypowiedzi, a także do zadawania pytań. Po kilkuminutowym wprowadzeniu własnym, nauczyciel przekazuje również głos jednemu z uczniów, który wyświetla swoją uprzednio prezentację i w oparciu o jej treść uzupełnia informacje udzielone przez nauczyciela. Następnie nauczyciel kontynuuje wykład, ale nadal w sposób interaktywny. Poruszane treści zdobywają duże zainteresowanie uczniów, którzy utrzymują kontakt wzrokowy z nauczycielem, z uwagą słuchają jego wypowiedzi reagując werbalnie,

parawerbalnie i niewerbalnie na wypowiedziane przez nauczyciela słowa i przedstawiana treści.

- **język werbalny i niewerbalny:** nauczyciel używa konsekwentnie języka obcego. Ponadto reaguje spokojnie, ze zrozumieniem i aprobującym uśmiechem na wszystkie pytania uczniów zgodnie z zasadą „nie ma niemądrych pytań, są tylko niemądre odpowiedzi”. Nie okazuje zdziwienia i dezaprobaty na jakiegokolwiek pytanie zadane przez uczniów. Cierpliwie wyjaśnia wszystko to, co założył w scenariuszu zajęć oraz wszystko, o co pytają uczniowie.
- **przekazanie prowadzenia części lekcji uczniowi:** jeden z uczniów przygotował prezentację na temat ubioru kobiet w islamie. To dobry sposób na praktyczne ćwiczenie umiejętności kluczowych ucznia, na przykład: radzenie sobie podczas wystąpień publicznych w j. obcym. Szkoda, że uczeń czyta tekst, który zamieścił na slajdach oraz że nie zamieścił na nich żadnych obrazków/zdjęć, które wizualizowałyby strój kobiety. Nauczyciel powinien z odpowiednim wyprzedzeniem czasowym przejrzeć slajdy z uczniem przed i poprosić o uzupełnienie. Należy pamiętać, że uczniowie uczą się poprzez dobre przykłady i właściwie przygotowana prezentacja mogłaby być dla nich samą inspiracją na przyszłość.
- **prowadzenie lekcji oparte na założeniach CLIL (Content and Language Integrated Learning),** czyli zintegrowanym kształceniu przedmiotowo-językowym łączącym naukę języka z nauką innych przedmiotów (geografia, historia, wiedza o społeczeństwie, religioznawstwo). Tego typu kształcenie znajduje zastosowanie głównie w klasach o profilu dwujęzycznym. Uczniowie mają dzięki niemu możliwość nauczenia się nowych treści i zagadnień przedmiotowych (tutaj: dotyczących islamu) przedstawionych w języku obcym. Na podstawie obserwacji tej lekcji warto przybliżyć/przypomnieć studentom założenia metody CLIL, w tym jej czterech kluczowych zasad będących w stałej interakcji: treści, komunikacji, poznania i kultury. Lekcja jest dobrym przykładem tego, że CLIL może być z powodzeniem stosowany również w klasach o profilu rozszerzonym (a nie tylko w klasach o profilu dwujęzycznym).
- **zastosowanie materiałów autentycznych:** nauczyciel nie tylko przyniósł oryginalny instrument muzyczny z omawianego obszaru kulturowego, ale również zagrał na nim melodię wprowadzając uczniów w nastrój cywilizacyjno-kulturowy związany z omawianą tematyką.

Scenariusz zajęć: DZIEŃ EUROPY

Poziom wg ESOKJ: B1/B2

Tematyka: zaproponowana tematyka wpisuje się w zainteresowania wiekowe uczniów (zagadnienia dotyczące integracji europejskiej, państw UE, państw nie wchodzących w skład UE) oraz wykorzystuje bieżące wydarzenia z dziedziny kulturowej i realizacyjnej (lekcja

odbywa się 9 maja – w Dzień Europy, czyli święto Unii Europejskiej. Dzień 9 maja jest oficjalnym symbolem Unii Europejskiej).

Etap edukacyjny: III (lekcja odbywa się w klasie I licealnej, ale można również wykorzystać pomysł oparty na kanwie zagadnień o Unii Europejskiej w klasie II, III i IV szkoły ponadpodstawowej. Ze względu na ciekawą tematykę i różnorodność stosowanych technik, można ją z powodzeniem przełożyć na lekcje w ostatnich klasach szkoły podstawowej (VII–VIII).

Możliwość wykorzystania propozycji w kształceniu praktycznym i praktykach studenckich

Niniejsze materiały pozwalają studentom na analizę i przepracowanie następujących aspektów:

- a) **Przygotowanie nauczyciela do lekcji** w zakresie solidności zredagowanego konspektu lekcji (konspekt zawiera wyraźnie wyodrębnione wszystkie niezbędne fazy/etapy lekcji) i materiałów pomocniczych (wgrane na pulpit komputerów, do których dostęp mają wszyscy uczniowie: prezentacja multimedialna i inne zadania interaktywne), wydrukowane QRkody.
- b) **W zakresie prowadzenia lekcji** szereg czynników, takich jak:
  - przygotowanie przez nauczyciela przestrzeni klasowej do prawidłowego przeprowadzenia zajęć w sali informatycznej poprzez uprzednie zainstalowanie na pulpicie materiałów dydaktycznych wykorzystywanych podczas poszczególnych aktywności i sprawdzenie dostępności do internetu;
  - rozgrzewka językowa, którą można uznać raczej za zbyt krótką w nagranej lekcji, ale jest to zapewne spowodowane liczbą i bogactwem proponowanych w jej dalszym ciągu ćwiczeń i zadań do wykonania przez uczniów;
  - inspirujące przejście wykreowane przez nauczyciela w celu samodzielnego odkrycia przez uczniów tematu lekcji w formie zagadki muzycznej, zapisanie na tablicy przez nauczyciela tematu lekcji odgadniętego prawidłowo przez uczniów. Niezależnie od wieku uczniów, zapisanie tematu jest ważnym elementem porządkującym i nakierowującym przebieg lekcji;
  - sprawna kontrola nauczyciela nad prawidłową kolejnością otwieranych linków przez uczniów z wgranych uprzednio materiałów dydaktycznych;
  - różnorodność form przekazywania poleceń: przekaz werbalny wzmocniany jest czasami odpowiednim gestem (a więc przekazem niewerbalnym), na przykład nauczyciel wypowiada w języku angielskim polecenie: „*Znajdźcie sześć krajów nie należących do Unii Europejskiej*” i jednocześnie wskazuje za pomocą palców cyfrę sześć oraz stosuje odpowiednią (wzmocnioną) modulację głosu przy wyrażeniu „*NIE należących*”, co powinno sprawić, że uczniowie właściwie zrozumieją polecenie, a nie skupią się na przykład na krajach należących do Unii;
  - sposoby motywowania uczniów do czynnego udziału w lekcji: uczniowie podchodzą i zapisują na tablicy nazwy państw nie należących do UE, znają cele

poszczególnych aktywności, gdyż nauczyciel wyraźnie je wymienia i nazywa: wiedzą na przykład, że wiedza z prezentacji, którą ogląda każdy z nich na indywidualnie dostępnym komputerze, będzie służyła do wykonania kolejnych zadań;

- aktywizowanie uczniów poprzez różne formy organizacyjne pracy (mimo jednoosobowych stanowisk komputerowych): praca w parach i w małych grupach;
- stosowane przez nauczyciela techniki utrzymywania dyscypliny w klasie (werbalne, jak np. polecenie zmieniające dotychczasowy charakter pracy: odejście uczniów od stanowisk komputerowych w celu odnalezienia ukrytych w sali kartek z kodami QR niezbędnych do wykonania kolejnego zadania; niewerbalne: uniesienie ręki, kontakt wzrokowy, bliskie podejście do ucznia i inne; mieszane: połączenie dwóch technik, jak na przykład stosowane podniesienie głosu z jednoczesnym podniesieniem ręki);
- zachowanie proporcji czasowych między poszczególnymi fazami lekcji, w tym zakończenie wykonywania aktywności przez uczniów zanim zabrmi dzwonek. Pozwala to na spokojne zakończenie lekcji, podanie uczniom zadania domowego i zastosowanie przyjaznych formuł pożegnalnych typu *Have a nice day! Now you can relax* (rytuał zakończenia).

c) W zakresie użycia języka:

- Na uwagę zasługuje umiejętność użycia języka obcego dla celów komunikacyjnych, a także wykorzystanie dla celów językowych różnych incydentów zakłócających normalny przebieg lekcji. Proponuje się, żeby studenci najpierw przeanalizowali pod tym kątem początek nagranej lekcji, gdyż w pierwszych minutach lekcji nauczyciel nie wykorzystuje dla celów językowych incydentów takich jak spóźnienia uczniów (na nagraniu Franek spóźnia się na lekcję). Warto to przepracować ze studentami i uwrażliwić ich, żeby jednak i mimo wszystko stosowali język docelowy lekcji w wyżej wymienionym kontekście w celu zagospodarowania krótkiej sumarycznie przestrzeni czasowej (45 minut), którą mają do dyspozycji zarówno uczniowie jak i nauczyciel.

Następnie studenci mogą przeanalizować dość szybki zwrot akcji, gdy nauczyciel zmienia swe nastawienie w kwestii użycia języka angielskiego, gdyż już w dziesiątej minucie lekcji (porównać ten fragment do zachowania nauczyciela na początku zajęć), kiedy pojawiają się problemy techniczne w jednym z komputerów używanych przez ucznia, nauczyciel umiejętnie wykorzystuje tę sytuację, żeby wytłumaczyć uczniowi z języku angielskim, iż może spróbować zmienić miejsce i przejść do innego, sprawnego komputera. Tym razem można więc zaobserwować inne zachowanie nauczyciela to znaczy: wykorzystanie dla celów językowych różnych incydentów zakłócających normalny przebieg lekcji,

od tego, które pokazał w sytuacji zakłócającej początek lekcji i nie wykorzystał incydentu dla celów językowych.

- Wykorzystanie tematu lekcji (nazwy państw) do ćwiczenia umiejętności tworzenia przymiotników oznaczających narodowość.
- Zadania językowe integrujące wiedzę z innych obszarów (przedmiotów szkolnych) takich jak: wiedza o społeczeństwie, historia i geografia. Dobry przykład integracji międzyprzedmiotowej.
- Zastosowanie języka ojczystego przez nauczyciela w jednym przypadku nie zrozumienia przez uczniów instytucji jaką jest Rada Europy.

d) W zakresie relacji: nauczyciel – klasa – uczeń:

- Na uwagę zasługuje sposób oceniania/udzielania informacji zwrotnej (na przykład werbalnie z użyciem języka angielskiego: *Jesteś pewien/pewna? To nie jest prawidłowa odpowiedź Franek. Dobrze odpowiedzi Dominika. Jesteś już w połowie zadania. Marcin, pracuj! Gratulacje! To jest dobra forma. To nie jest dobre tłumaczenie. Udało się? Chłopcy, mówimy po angielsku, nie po polsku*) oraz parawerbalnie poprzez modulowane, bogate w znaczenie „chrząknięcie” czy też potwierdzenie „Aha”, jak również nagradzania uczniów: na przykład poprzez używanie zwrotów zachęcających do wypowiedzi: *Don't be afraid, Do your best. Good. Come on!*.
- Znajomość technik dyscyplinujących klasę i umiejętność ich stosowania poprzez, na przykład, zachowanie odpowiedniego tempa lekcji i przechodzenia w odpowiednim rytmie od jednej aktywności do kolejnej oraz uważność i skupienie (pochylenie się nad uczniem, patrzenie razem z nim w ekran komputera, towarzyszenie) w wykonywaniu przez uczniów zadań, przemieszczanie się od ucznia do ucznia i zachęcanie ich po angielsku do kontynuowania, czy też za pomocą komend werbalnych w języku angielskim skierowanych do wszystkich uczniów: *Popatrzcie na mnie! Tutaj jestem! Uwaga!...* wzmocnionych przekazem niewerbalnym: uniesiona do góry ręka, pstrykanie palcami i tym podobne.
- Zadanie polegające na szukaniu w przestrzeni klasowej schowanych uprzednio przez nauczyciela QRkodów pozwala uczniom na odejście od komputerów i stwarza okazję do potrzebnego dla ciała ruchu w ciągu trwania lekcji oraz oderwania oczu od ekranu komputera (ważne szczególnie podczas lekcji, która w całości oparta jest na pracy z tym narzędziem).
- Ukazanie bezpośredniej relacji indywidualnej nauczyciel-uczeń: dzięki pracy uczniów przy osobnych stanowiskach komputerowych, nauczyciel kieruje swoje rady i uwagi do każdego ucznia osobno w zależności od czynionych przez niego postępów podczas wykonywania zadania oraz potrzeb językowych i merytorycznych. Dzięki temu uczeń może pracować w swoim rytmie. To dobry przykład indywidualizacji procesu nauczania.

e) W zakresie rytuałów klasowych:

Ważną umiejętnością w zakresie przygotowania psychopedagogicznego nauczyciela jest również przestrzeganie pewnych rytuałów klasowych jak na przykład powitanie uczniów wchodzących do klasy. Uśmiech i serdeczność, a szczególnie umiejętność nie okazywania negatywnych emocji (zdeenerwowania, zniecierpliwienia) warunkują dobry start zajęć. Ten aspekt nadaje się do analizy ze studentami na podstawie nagrania niniejszej lekcji pod kątem niepowielania pewnych zachowań, które przejawia na początku zajęć nauczyciel.

Z kolei zakończenie lekcji (rytuał zamknięcia lekcji) stanowi przykład pozytywnego sposobu pożegnania się z uczniami przed nadchodzącą przerwą oraz pozostawia w uczniach i nauczycielu poczucie wspólnoty i efektywnie spędzonego czasu.

f) W zakresie wdrażania uczniów do samooceny poprzez udostępnienie przez nauczyciela rozwiązań technicznych ułatwiających uczniom samodzielne sprawdzenie poprawności wykonanych zadań.

Podsumowanie: Lekcja stanowi bogaty materiał do obserwacji skutecznych zachowań i strategii nauczycielskich oraz stylu kierowania klasą motywujących uczniów do udziału we wszystkich proponowanych aktywnościach.

Scenariusz zajęć: POŻYWIENIE: CO? JAK? GDZIE? – LEKCJA POWTÓRZENIOWA

Poziom wg ESOKJ: A2/A2+

Tematyka: zaproponowana tematyka wpisuje się w zainteresowania wiekowe uczniów (zagadnienia dotyczące jedzenia, zamawiania posiłków, ich przygotowywania).

Etap edukacyjny: III (lekcja odbywa się w klasie I licealnej, ale można również wykorzystać pomysł oparty na podobnej kanwie w klasie II szkoły ponadpodstawowej. Ze względu na ciekawą tematykę i różnorodność stosowanych technik, można ją z powodzeniem przełożyć na lekcje w ostatnich klasach szkoły podstawowej (VII–VIII klasa).

Możliwość wykorzystania propozycji w kształceniu praktycznym i praktykach studenckich

Niniejsze materiały pozwalają studentom na analizę i przepracowanie następujących aspektów:

- a) Przygotowanie nauczyciela do lekcji:** konspekt lekcji szczegółowo opisuje poszczególne aplikacje i platformy edukacyjne, które nauczyciel będzie stosował. To znacząco może ułatwić studentowi/praktykantowi zrozumienie zasadności i celu ich użycia oraz znalezienie ich w sieci.
- b) W zakresie prowadzenia lekcji** szereg czynników, takich jak:
- **sposób podania tematu lekcji:** uczniowie sami zgadują temat lekcji na podstawie wyświetlonych obrazków/zdjęć, po czym nauczyciel zapisuje temat na tablicy;
  - **określenie celu lekcji:** nauczyciel jasno i wyraźnie określa CEL lekcji w języku angielskim, po czym zapisuje go na tablicy, ale w języku polskim. Refleksja: czy

zapis po polsku był konieczny? Czy można było w tym przypadku posłużyć się językiem docelowym lekcji?;

- **zastosowanie nowych technologii do utrwalania słownictwa:** na przykład umiejętność korzystania z możliwości aplikacji <http://kahoot.it>: nauczyciel aktywnie wspiera uczniów podczas wykonywania przez nich zadania. Nie ogranicza się do przełączania slajdów z kolejnymi pytaniami. Wyjaśnia, krótko omawia błędy, nazywa to co prezentuje zdjęcie stosując przy tym język polski – to ułatwia uczniom zrozumienie treści zdjęcia: *napój gazowany, nakrywać do stołu, zarezerwować stolik, smażyć, przystawka...* Są to głównie ćwiczenia asocjacyjne będące reakcją na bodziec (obejrzany i usłyszany);
  - **stosowanie mieszanych metod pracy:** podczas lekcji opartej głównie na użyciu nowych technologii nauczyciel proponuje również bardziej tradycyjne metody jak rozwiązywanie krzyżówki na papierze, czy też próba odegrania dialogów (ostatecznie uczniowie zamiast odegrać dialogi ograniczają się do ich przeczytania na głos);
  - **rytm i tempo lekcji:** w konspekcie nauczyciel pisze o obecności ucznia o specjalnych potrzebach edukacyjnych, jednak nie doprecyzowuje typu potrzeb, które być może stanowiłyby uzasadnienie dla dość powolnego tempa zajęć;
  - **proporcje zabierania głosu na lekcji przez nauczyciela i uczniów:** lekcja służy głównie rozwijaniu sprawności receptywnych, kosztem rozwijania sprawności produktywnych. Należałoby się zastanowić nad sposobem zrównoważenia tych dysproporcji;
  - **stosowanie języka polskiego podczas lekcji języka obcego:** punktowe użycie języka polskiego wspiera uczniów, ale czy podczas tej lekcji jest zawsze uzasadnione? Warto zadać sobie to pytanie i przeanalizować ze studentami zajęcia pod tym kątem, na przykład: wypowiedzianie przez nauczyciela polecenia po angielsku i powtórzenie tego samego po polsku (tłumaczenie konsekwentne), komentowanie po polsku, rozmowy z uczniami podczas lekcji prowadzone przez nauczyciela po polsku.
- c) **W zakresie relacji: nauczyciel – klasa – uczeń:** wydaje się, że relacja jest budowana na stylu kierowania grupą określanym jako *laissez-faire*. Toczy się często w języku polskim. Poprawność wypowiedzi jest niewielka. Samodzielni uczniowie poradzą sobie językowo, gdyż potrafią odnaleźć się w tej dowolności i realizować swoje cele. Natomiast uczniowie mniej zmotywowani do nauki, nie mogą liczyć na interwencję nauczyciela, co może doprowadzić do osiągania przez nich słabszych wyników w stosunku do ich potencjału i możliwości.
- Warto więc przepracować ze studentami inne możliwości zarządzania grupą oraz różne strategie nauczycielskie i ich właściwy dobór. Dla porównania można przeanalizować pod tym kątem nagranie innej lekcji języka angielskiego, która w materiałach jest zatytułowana „Dzień Europy – słownictwo i wiedza ogólna związana z Unią Europejską, państwami członkowskimi”. Podobnie jak niniejsza lekcja

tak i lekcja o UE jest oparta na użyciu nowych technologii (TIK), ale odbywa się w sali komputerowej. Nauczyciel prowadzący lekcję o UE stosuje efektywniej dobrany styl i odpowiednie strategie nauczycielskie.

Podsumowanie: Mocną stroną tych materiałów jest zamieszczenie w scenariuszu bardzo konkretnych wskazówek co do zastosowania i dostępności dobrych aplikacji i platform edukacyjnych. Lekcja natomiast stanowi ciekawą materię do refleksji nad umiejętnością wyboru odpowiedniej liczby zadań z użyciem tychże aplikacji i platform podczas jednych, trwających tylko 45 minut, zajęć językowych.

Scenariusz zajęć: OPOWIADAMY, CO ROBIMY W CZASIE WOLNYM

Poziom wg ESOKJ: A1/A1+

Tematyka: zaproponowana tematyka wpisuje się w zainteresowania uczniów, gdyż jest związana z życiem rodzinnym i towarzyskim oraz formami spędzania czasu wolnego.

Etap edukacyjny: III (lekcja odbywa się w klasie I licealnej, ale można również wykorzystać pomysł oparty na podobnej kanwie w klasie VII szkoły podstawowej, gdzie rozpoczyna się nauka drugiego języka obcego).

Możliwość wykorzystania propozycji w kształceniu praktycznym i praktykach studenckich

Niniejsze materiały pozwalają studentom na analizę i przepracowanie następujących aspektów:

a) Przygotowania nauczyciela do lekcji w zakresie:

- modelowego zredagowania **konspektu** atrakcyjnej **lekcji**. Budowa lekcji jest spójna i konsekwentna począwszy od prawidłowo sformułowanych celów lekcji, poprzez rytuały rozpoczynania i zakończenia. Poszczególne fazy lekcji są prawidłowo zaplanowane i nazwane, a szczegółowo opisany ich przebieg pozwala nauczycielowi na sprawne przeprowadzenie poszczególnych zadań. Dzięki tak dobremu opisowi każdy nauczyciel, a szczególnie nauczyciel początkujący odnajdzie się w każdej chwili lekcji, nie zgubi jej wątku, nie pomyli kolejności ćwiczeń, a więc sprawnie przejdzie przez wszystkie jej fazy. Proponowany konspekt jest logicznym planem tego co uczniowie mają opanować i za pomocą jakich zadań.
- wzorcowego **doboru materiałów pomocniczych** poprzez umiejętne połączenie materiałów opartych na użyciu nowych technologii z tradycyjnymi pomocami dydaktycznymi. Tak przygotowane materiały spełniają dwie najważniejsze funkcje w nauczaniu języka obcego: funkcję motywującą i funkcję kompensacyjną. Pierwsza funkcja jest ewidentna do zdefiniowana, druga ma za zadanie urozmaicić ofertę zawartą w podręczniku.

Zaproponowane zestawy zadań ułatwiają uczniowi również samodzielną pracę nad językiem (karty pracy). Ponadto szata graficzna materiałów o charakterze wizualnym charakteryzuje się bardzo dobrą jakością.

Materiały zostały prawidłowo dobrane i dostosowane do wieku uczniów.

b) Przebiegu lekcji w zakresie:

- **rytuałów rozpoczęcia i zakończenia lekcji;**
- doboru różnorodnych **technik i form pracy z uczniami** gwarantujących motywację uczniów do wykonywania wszystkich zadań oraz sprzyjających naturalnej komunikacji;
- **rozwijania i łączenia różnych sprawności językowych:** zarówno sprawności receptywnych (rozumienie ze słuchu i czytanie ze zrozumieniem) jak i sprawności produktywnych (mówienie i pisanie) oraz ćwiczenia zagadnień językowych w kontekście;
- umiejętności **aktywizowania uczniów** poprzez dobór różnorodnych zadań do wykonania: uczniowie podchodzą do tablicy multimedialnej wykonując na niej ćwiczenia, wypełniają karty pracy, zapisują zwroty w zeszytach, robią notatki, oglądają krótki filmik na temat rankingu ulubionych sposobów spędzania wolnego czasu, z którego wynotowują gotowe zwroty (tutaj pojawia się również element współzawodnictwa międzygrupowego, to znaczy grupa, która znajdzie najwięcej zwrotów wygrywa i otrzymuje plusy za aktywność), prezentują na forum klasy efekty pracy grupowej, układają w parach dialogi z rozsypanki wyrazowej, przemieszczają się po klasie szukając haseł tematycznych i dopasowują je do wylosowanych obrazków (zabawa na czas), tworzą plakat (collage);
- umiejętność **podsumowania lekcji:** quiz i głosowanie z użyciem karteczek oraz nazwania przez uczniów zrealizowanych podczas lekcji celów;
- **doboru zadania domowego:** tematyka zadania domowego pozwoli uczniom na samodzielne zastosowanie poznanych na lekcji zwrotów i użycie ćwiczzonego czasu terazniejszego, co powinno przyczynić się do utrwalenia przez uczniów nowego materiału. Ponadto nauczyciel zapoznaje uczniów z kryteriami oceniania wykonanego przez nich zadania, co pozwoli uczniom na efektywne jego przygotowanie.

Scenariusz zajęć: OPOWIADAMY, CO ROBIMY DLA SWOJEGO ZDROWIA

Poziom wg ESOKJ: A1/A1+

Tematyka: zaproponowana tematyka wpisuje się w wychowawczo-profilaktyczne zadania szkoły poprzez uwrażliwienie uczniów na aktualne problemy cywilizacyjne dotyczącego prowadzenia zdrowego/niezdrowego stylu życia.

Etap edukacyjny: III (lekcja odbywa się w klasie I licealnej, ale można również wykorzystać pomysł oparty na podobnej kanwie w klasie VII szkoły podstawowej, gdzie rozpoczyna się nauka drugiego języka obcego).

Możliwość wykorzystania propozycji w kształceniu praktycznym i praktykach studenckich

Niniejsze materiały pozwalają studentom na analizę i przepracowanie następujących aspektów:

a) Przygotowania nauczyciela do lekcji w zakresie:

- modelowego zredagowania **konspektu** atrakcyjnej **lekcji**. Budowa lekcji jest spójna i konsekwentna począwszy od prawidłowo sformułowanych celów lekcji, poprzez rytuały rozpoczynania i zakończenia. Poszczególne fazy lekcji są prawidłowo zaplanowane i nazwane, a szczegółowo opisany ich przebieg pozwala nauczycielowi na sprawne przeprowadzenie poszczególnych zadań. Dzięki tak dobremu opisowi każdy nauczyciel, a szczególnie nauczyciel początkujący odnajdzie się w każdej chwili lekcji, nie zgubi jej wątku, nie pomyli kolejności ćwiczeń, a więc sprawnie przejdzie przez wszystkie jej fazy. Proponowany konspekt jest logicznym planem tego co uczniowie mają opanować i za pomocą jakich zadań;
- wzorcowego **doboru materiałów pomocniczych** poprzez umiejętne połączenie materiałów opartych na użyciu nowych technologii z tradycyjnymi pomocami dydaktycznymi. Tak przygotowane materiały spełniają dwie najważniejsze funkcje w nauczaniu języka obcego: funkcję motywującą i funkcję kompensacyjną. Pierwsza funkcja jest ewidentna do zdefiniowana, druga ma za zadanie urozmaicić ofertę zawartą w podręczniku. Zaproponowane zestawy zadań ułatwiają uczniowi również samodzielną pracę nad językiem (karty pracy). Ponadto szata graficzna materiałów o charakterze wizualnym charakteryzuje się bardzo dobrą jakością. Materiały zostały prawidłowo dobrane i dostosowane do wieku uczniów.

b) przebiegu lekcji w zakresie:

- **rytuałów rozpoczęcia i zakończenia lekcji,**
- doboru różnorodnych **technik i form pracy z uczniami** gwarantujących motywację uczniów do wykonywania wszystkich zadań oraz sprzyjających naturalnej komunikacji,
- **rozwijania i łączenia różnych sprawności językowych:** zarówno sprawności receptywnych (rozumienie ze słuchu i czytanie ze zrozumieniem) jak i sprawności produktywnych (mówienie i pisanie) oraz ćwiczenia zagadnień językowych w kontekście,
- umiejętności **aktywizowania uczniów** poprzez dobór różnorodnych zadań do wykonania: wyszukują z chmury wyrazów wyświetlonych na tablicy multimedialnej te, które są związane ze zdrowym i niezdrowym trybem życia (kategoryzacja wyrazów); podchodzą do tablicy multimedialnej w celu dokonania

wyboru prawidłowej odpowiedzi; zapisują wyrazy w zeszytach, robią notatki, wypełniają karty pracy; oglądają prezentację w PowerPoint (tutaj pojawia się również element współzawodnictwa międzygrupowego, to znaczy grupa, która znajdzie zrobi zadanie bezbłędnie dopasowując zwroty do odpowiednich slajdów otrzymuje plusy za aktywność); przygotowują wypowiedź ustną i prezentują na forum klasy efekty pracy grupowej; chodząc po klasie i szukając swojej pary, proponują rozwiązanie problemu łącząc go z jego rozwiązaniem; odgrywają pantomimę wylosowanych zwrotów (najlepsza grupa otrzymuje plusy za aktywność);

- umiejętność **podsumowania lekcji**: uczniowie zapisują na karteczkach jedno zdanie, którego nauczyli się podczas lekcji, a nauczyciel zawiesza je na tablicy;
- **doboru zadania domowego**: tematyka zadania domowego pozwoli uczniom na samodzielne zastosowanie poznanych na lekcji zwrotów, co powinno przyczynić się do utrwalenia przez uczniów nowego materiału. Ponadto nauczyciel zapoznaje uczniów z kryteriami oceniania wykonanego przez nich zadania, co pozwoli uczniom na efektywne jego przygotowanie.

Scenariusz zajęć: LUDZIE PRZYCHODZĄ I ODCHODZĄ – IMIGRACJI W HISZPANII

Poziom wg ESOKJ: B1/B2

Tematyka: zaproponowana tematyka wpisuje się w zainteresowania uczniów w odniesieniu do aktualności dotyczących imigracji w Polsce i Hiszpanii oraz mniejszości narodowych (tematyka interkulturowa), a jednocześnie stwarza bazę do ćwiczenia umiejętności językowych.

Etap edukacyjny: III (lekcja odbywa się w klasie I licealnej o profilu dwujęzycznym, ale można również wykorzystać pomysł oparty na tej kanwie w klasie II, III i IV szkoły ponadpodstawowej).

Możliwość wykorzystania propozycji w kształceniu praktycznym i praktykach studenckich

Niniejsze materiały pozwalają studentom na analizę i przepracowanie **przebiegu lekcji w zakresie**:

- przeprowadzenia zajęć opartych na **wątku interkulturowym z elementami pracy metodą CLIL**;
- **zastosowania** wybranych aspektów **podejścia zadaniowego**: uczniowie koncentrują się przede wszystkim na tym, co chcieliby powiedzieć, dopiero w drugiej kolejności oczekuje się od nich poprawności form językowych. Ponadto zadania skłaniają uczniów do wyrażenia własnej opinii, wymiany informacji lub wyciągania wniosków na podstawie otrzymanych materiałów audiowizualnych i tekstowych, na przykład znalezienia rozwiązania przedstawionej w zadaniu sytuacji problemowej (imigracja w Hiszpanii *versus* imigracja w Polsce). Lekcja

zawiera również inne niż wyżej wymienione elementy podejścia zadaniowego, może tym samym być dobrym materiałem do przepracowania zagadnień związanych z zastosowaniem podejścia zadaniowego na lekcji języka obcego;

- pracy z materiałem audiowizualnym;
- pracy z tekstem;
- aktywizowania uczniów poprzez dobór różnych form i technik pracy;
- zadanie domowe powiązane z tematyką lekcji.

Podsumowanie: Przygotowana lekcja jest ciekawym materiałem do analizy specyfiki pracy w klasie o profilu dwujęzycznym.

Scenariusz zajęć: MOJA RODZINA

Poziom wg ESOKJ: A1/A1+

Tematyka: zaproponowana tematyka wpisuje się w zainteresowania uczniów dotyczące umiejętności rozmowy na temat rodziny i jest zgodny z podstawą programową II etapu edukacyjnego.

Etap edukacyjny: II (lekcja odbywa się w klasie VII szkoły podstawowej).

Możliwość wykorzystania propozycji w kształceniu praktycznym i praktykach studenckich

Niniejsze materiały pozwalają studentom na analizę i przepracowanie następujących aspektów:

a) Przygotowania nauczyciela do lekcji w zakresie:

- modelowego zredagowania **konspektu klasycznej lekcji**. Budowa lekcji jest spójna i konsekwentna począwszy od prawidłowo sformułowanych celów lekcji, poprzez rytuały rozpoczynania i zakończenia. Poszczególne fazy lekcji są prawidłowo zaplanowane i nazwane, a szczegółowo opisany ich przebieg pozwala nauczycielowi na sprawne przeprowadzenie poszczególnych zadań. Kolejnym atutem konspektu są dokładnie określone umiejętności językowe, które będą ćwiczone podczas lekcji w zakresie słuchania, czytania, mówienia, reagowania ustnego i przetwarzania informacji.

Dzięki tak dobremu opisowi każdy nauczyciel, a szczególnie nauczyciel początkujący i student-praktykant odnajdzie się w każdej chwili lekcji, nie zgubi jej wątku, nie pomyli kolejności ćwiczeń, a więc sprawnie przejdzie przez wszystkie jej fazy.

Proponowany konspekt jest logicznym planem tego co uczniowie mają opanować i za pomocą jakich zadań.

b) Przebiegu lekcji w zakresie:

- **przygotowanie przestrzeni klasowej:** dobrze byłoby ustawić stoliki w półkole, w podkowę, które umożliwiłyby kontakt wzrokowy między uczniami oraz

sprzyjało interakcjom. Pokazany na nagraniu sposób ustawienia ławek nie jest zalecany podczas lekcji języka obcego, której podstawowym założeniem jest umożliwienie komunikacji i wymiany słownej między wszystkimi jej uczestnikami;

- umiejętności **pracy z podręcznikiem do nauki języka**, zeszytem ćwiczeń i płytą CD z nagraniami tekstów;
- przeprowadzenia **rozgrzewki językowej** opartej na materiale językowym z poprzednich lekcji;
- **pracy z nagraniem**;
- sposobami **wprowadzania zagadnień gramatycznych**;
- **użycie języka ojczystego na lekcji języka obcego**: nauczyciel nie nadużywa języka ojczystego;
- **poruszanie się nauczyciela w klasie**: podczas jednego zadań nauczyciel stara się podchodzić do każdego ucznia, żeby mu pomóc. Jest to godne naśladowania;
- **zapis na tablicy**: nauczyciel sprawnie używa tablicy, nie zostawia na niej niepotrzebnych w dalszych etapach lekcji słówek i zwrotów, aktywizuje uczniów do podejścia do tablicy i do napisania na niej wybranych elementów zdań;
- **podsumowanie lekcji**: w formie ciekawego ćwiczenia utrwalającego zagadnienia gramatyczne i leksykalne z umiejętnym zorganizowaniem interakcji między uczniami (szczególnie na linii uczeń – uczeń) gwarantującym zaangażowanie uwagi wszystkich uczniów;
- **zakończenie lekcji wraz z dzwonkiem**: o ile należy pozwolić uczniowi skończyć wypowiedź nawet jeśli zabrzmi dzwonek (nie należy mu przerywać), o tyle niedopuszczalne jest kontynuowanie zajęć po dzwonku tzn. odpytywanie kolejnych uczniów w celu sztywnej realizacji wszystkich zaplanowanych w konspekcie ćwiczeń.

Podsumowanie: Lekcja jest bardzo rzetelnym przykładem klasycznego schematu prowadzenia zajęć w oparciu o podręcznik i związane z nim materiały dodatkowe. Tradycyjny przebieg lekcji może pomóc studentowi w zapoznaniu się z typowymi przykładami poszczególnych aktywności i ze sposobami ich wprowadzania.

Scenariusz zajęć: W SZKOLE POTRZEBUJĘ... (PRZYBORY LEKCYJNE)

Poziom wg ESOKJ: A1/A1+

Tematyka: zaproponowana tematyka wpisuje się w zainteresowania uczniów dotyczące umiejętności rozmowy na temat szkoły i przyborów szkolnych oraz jest zgodna z założeniami podstawy programowej dla II etapu.

Etap edukacyjny: II (lekcja odbywa się w klasie VII szkoły podstawowej).

Możliwość wykorzystania propozycji w kształceniu praktycznym i podczas praktyk studenckich

Niniejsze materiały pozwalają studentom na analizę i przepracowanie następujących aspektów:

a) Przygotowanie nauczyciela do lekcji w zakresie:

- modelowego zredagowania **konspektu lekcji**. Budowa lekcji jest spójna i konsekwentna począwszy od prawidłowo sformułowanych celów lekcji, poprzez rytuały rozpoczynania i zakończenia. Poszczególne fazy lekcji są prawidłowo zaplanowane i nazwane, a szczegółowo opisany ich przebieg pozwala nauczycielowi na sprawne przeprowadzenie zadań. Kolejnym atutem konspektu są dokładnie określone umiejętności językowe, które będą ćwiczone podczas lekcji w zakresie słuchania, czytania, mówienia, reagowania ustnego i przetwarzania informacji.

Na uwagę zasługuje również dobre i zrozumiałe sformułowanie celów, które powinien osiągnąć uczeń na koniec zajęć, a także tzw. NaCoBeZU dla nauczyciela, czyli te aspekty, na które szczególnie powinien zwrócić uwagę podczas lekcji. Dzięki tak dobremu opisowi każdy nauczyciel, a szczególnie nauczyciel początkujący i student-praktykant odnajdzie się w każdej fazie lekcji, nie zgubi jej wątku, nie pomyli kolejności ćwiczeń, a więc sprawnie przejdzie przez wszystkie jej etapy. Proponowany konspekt jest logicznym planem tego, co uczniowie mają opanować i za pomocą jakich zadań.

b) Przebieg lekcji:

- **przygotowanie przestrzeni klasowej**: dobrze byłoby ustawić stoliki w półkole, w podkowę, które umożliwiłyby kontakt wzrokowy między uczniami oraz sprzyjało interakcjom. Pokazany na nagraniu sposób ustawienia ławek nie jest zalecany podczas lekcji języka obcego, której podstawowym założeniem jest umożliwienie komunikacji i wymiany słownej między wszystkimi jej uczestnikami.
- **sposób/rytuał rozpoczynania lekcji**: to bardzo ważny element lekcji wprowadzający ucznia w tok mówienia innym językiem, dlatego niezbędne jest konsekwentne używanie języka obcego przez nauczyciela, szczególnie podczas prostych i powtarzalnych (a więc zrozumiałych dla ucznia) czynności, takich jak: sprawdzanie obecności, czy też liczenie obecnych uczniów w klasie. Szkoda, że nauczycielka używa w tych sytuacjach języka polskiego.
- **zapisywanie tematu lekcji na tablicy**: to niezbędny element porządkujący i pozwalający uczniom na właściwe robienie notatek. Dobrze jest, podczas zapisywania na tablicy, powtarzać na głos to, co jest notowane, gdyż w przeciwnym przypadku powstaje niepotrzebna cisza w klasie, która mogłaby zostać wypełniona brzmieniem języka obcego. Również podczas zapisywania tematu przez uczniów w zeszytach nauczyciel mógłby czytać go na głos po niemiecku. Ponadto proste pytania typu: „Jak jest po niemiecku *szkoła?*”

powinny być zadawane w języku obcym, ponieważ takie postępowanie przyzwyczajają ucznia do uwagi i rozumienia oraz reagowania w języku obcym.

- **użycie języka polskiego na lekcji języka obcego:** dopuszczalne jest stosowanie języka ojczystego w przypadku wyjaśniania trudnych zagadnień gramatycznych, czy też niuansów związanych z użyciem słownictwa (i to widać podczas lekcji). Niedopuszczalne jest stosowanie w języku polskim prostych, powtarzalnych sformułowań, które uczniowie przyswoili, na przykład: „Proszę to sobie zapisać”, „Co oznacza to słowo”, „Powtórzmy!”, „Spójrzmy na kolejną stronę podręcznika!”, „Włączę Wam nagranie”, „Włączę jeszcze raz”, „Gotowi?” „No to sprawdzimy”, „Obrazek pierwszy”, „Bardzo dziękuję”, „Proszę, żebyście sobie przepisali”, „Pomału kończymy” i innych zwrotów często używanych i utartych (i to też widać w nagraniu lekcji). To samo dotyczy poleceń: powinny być podawane w języku obcym. Lekcja jest przykładem nadużywania przez nauczyciela języka ojczystego podczas lekcji języka obcego.
- **ilość wypowiedzi nauczyciela w stosunku do wypowiedzi uczniów w języku obcym:** nauczyciel stwarza uczniom niewiele okazji do wypowiedzi w języku niemieckim. Ponadto na lekcji często „słuchać ciszę”.
- **powtarzanie słówek po lektorze (z nagrania) lub po nauczycielu:** po chóralnym powtórzeniu danego słówka przez wszystkich uczniów, dobrze byłoby poprosić również pojedynczych uczniów o powtórzenie. To skuteczny zwyczaj zachęcający uczniów do mówienia głośno w j. obcym i jednocześnie pozwalający nauczycielowi na sprawdzenie prawidłowości wymowy każdego ucznia (taki jest jeden z celów zapisanych w scenariuszu tej lekcji). Niestety nauczyciel nie korzysta z tego sposobu.
- **stosunek do uczniów w języku werbalnym i niewerbalnym:** niezasadne jest zwracanie się uczniów szkoły podstawowej per „Pan/Pani”, „Proszę Państwa”, to może być odebrane jako pewnego rodzaju prowokacja. To samo dotyczy zwrotów typu: „Zmuszę was do aktywności”, „Ich też zmuszę”, „Marcel, ty coś dzisiaj milczysz”, „Piotruś nie śpimy, pracujemy”, „Czy wy dzisiaj uniesiecie rękę, czy jest dzisiaj za ciężka”, „Zawiesiłeś się?”, „Nikommu nic nie zabiorę” – stwierdzenia tego typu są uznawane za pewien rodzaj przemocy słownej. Niestety, w nagraniu widać, że nauczycielka bardziej pozytywnie zwraca się do dziewcząt, niż do chłopców. Język niewerbalny nauczycielki wydaje się być mało przyjazny wobec uczniów: ręka w kieszeni, brak uśmiechu, suchy ton wypowiedzi, rzadki kontakt wzrokowy z uczniem/uczniami, zwracanie się głównie do tych samych wybranych uczniów (przede wszystkim: uczennic).
- **zakończenie lekcji wraz z dzwonkiem:** o ile należy pozwolić uczniowi skończyć wypowiedź nawet jeśli zabrzmi dzwonek (nie należy mu przerywać), o tyle niedopuszczalne jest kontynuowanie zajęć po dzwonku tzn. odpytywanie kolejnych uczniów w celu sztywnej realizacji wszystkich zaplanowanych w konspekcie ćwiczeń.

3. Podsumowanie komentarzy i omówień

Wypracowane materiały (scenariusze zajęć językowych i nagrania lekcji) mogą pomóc w efektywnej realizacji założonych i koniecznych do osiągnięcia przez absolwentów kierunków nauczycielskich **efektów kształcenia**.

Poprzez swą różnorodność pozwalają na przepracowanie ze studentami ich przyszłej roli zawodowej, niezależności, umiejętności (samo)oceny oraz zasadności krytycznego podejścia, co powinno przyczynić się również do rozwoju etosu zawodowego.

Mogą również mieć znaczący wpływ na rozwój kompetencji społecznych u studentów takich jak gotowość do odpowiedzialnego przygotowania się do swojej pracy, projektowania i wykonywania działań pedagogicznych.

Aktualne efekty kształcenia na kierunku o profilu praktycznym w obszarze nauk humanistycznych, do którego należy nauczanie języków obcych **w zakresie wiedzy** (kontekst, uwarunkowania, skutki, zakres i głębia) zakładają, między innymi, **znajomość metodyki wykonywania zadań i dobre praktyki stosowane w instytucjach związanych z nauczaniem języków obcych**, teorie dotyczące wychowania, uczenia się i nauczania, w tym rozumienie różnorodnych uwarunkowań tych procesów, różnych środowisk wychowawczych, ich specyfiki i procesów w nich zachodzących.

W zakresie umiejętności uczenia się studenta, przyszłego nauczyciela, efekty kształcenia stawiają na planowanie własnego rozwoju i rozwoju innych osób, **organizacja pracy, wykorzystywanie wiedzy, rozwiązywanie problemów i wykonywanie zadań**. W ramach wyżej wymienionych umiejętności absolwent kierunku nauczycielskiego potrafi:

- samodzielnie **planować i realizować typowe projekty związane z nauczaniem języków obcych w warunkach szkolnych**;
- **ocenić przydatność** różnorodnych metod, procedur, **dobrych praktyk** do realizacji zadań i rozwiązywania problemów dotyczących nauczania języków obcych,
- wybrać i zastosować właściwy sposób postępowania;
- **dokonać obserwacji i interpretacji** zjawisk społecznych: analizuje ich powiązania z różnymi obszarami działalności psychopedagogicznej;
- wykorzystywać wiedzę z zakresu psychologii i pedagogiki oraz powiązanych z nimi dyscyplin w celu analizowania i interpretowania problemów edukacyjnych, wychowawczych, opiekuńczych, kulturalnych i pomocowych, a także motywów i wzorów ludzkich zachowań;
- posługiwać się podstawowymi ujęciami teoretycznymi w celu analizowania motywów i ludzkich zachowań, diagnozowania i prognozowania sytuacji oraz **analizowania strategii działań praktycznych w odniesieniu do różnych kontekstów działalności nauczycielskiej**;
- **dokonać oceny jakości w nauczaniu języków obcych**.

Tak więc praca z przygotowanymi materiałami może stanowić pomoc w osiągnięciu przez studentów efektów kształcenia na profilu praktycznym kierunku nauczycielskiego w zakresie nauczania języków obcych.

4. Jak pracownicy szkoły wyższej mogą wspierać pracę szkoły ćwiczeń w działaniach zaproponowanych w *Modelu szkoły ćwiczeń*?

Zgodnie z przyjętymi założeniami nauczyciele akademicy mogą pełnić rolę ekspertów dzieląc się wiedzą (umiejętności twarde) o nowych trendach w nauczaniu języków obcych, wzmacniając tym samodzielne poszukiwania nauczycieli w tym zakresie i ich doskonalenie zawodowe.

Niemniej ważnym aspektem wydaje się być stałe monitorowanie kompatybilności zakładanych efektów kształcenia nauczycieli języków obcych (patrz punkt 3. *Podsumowanie komentarzy i omówień*) z możliwościami współpracy w tym obszarze z interesariuszami zewnętrznymi, do których należą szkoły ćwiczeń.

Niezbędnym elementem właściwej organizacji procesu przebiegu praktyk jest również odpowiednie przygotowanie nauczycieli szkół ćwiczeń do pełnienia roli opiekunów praktyk (zwanych również mentorami). To oznacza, że pracownicy szkoły wyższej powinni zapoznać nauczycieli z celami programu wszystkich rodzajów praktyk obowiązujących na uczelni, a związanych z koniecznością osiągnięcia przez absolwenta studiów nauczycielskich określonych efektów kształcenia.

W tym celu nauczyciele powinni zostać wyposażeni przez szkołę wyższą w swego rodzaju niezbędni opiekuna praktyk, do których należą między innymi arkusze ewaluacji pracy studenta, dzienniczki praktyk oraz program i zakres praktyk.

Kolejnym krokiem wspólnego przejęcia odpowiedzialności za praktyki, powinno być opracowanie przez szkołę wyższą oczekiwanych standardów postępowania opiekuna praktyk przyjmującego studenta na praktykę. Podobnie dla prawidłowości całego procesu i wsparcia pracy opiekuna praktyk, szkoła wyższa powinna przygotować standardy postępowania dla studenta odbywającego różne rodzaje praktyk. Przykłady standardów dla opiekunów praktyk oraz dla studentów można znaleźć w poradnikach:

- Kretek I., Nowikiewicz E., Piotrowska-Skrzypek M., *Poradnik dla studentów – przyszłych nauczycieli języków obcych*, ArtStudio Bydgoszcz, Bydgoszcz 2015, s. 65–68.
- Kretek I., Nowikiewicz E., Piotrowska-Skrzypek M., *Poradnik dla opiekunów praktyk i instytucji kształcących przyszłych nauczycieli języków obcych*, ArtStudio Bydgoszcz, Bydgoszcz 2015, s. 76.

W miarę możliwości i dyspozycyjności obu stron dobrym rozwiązaniem byłoby punktowe zorganizowanie szkoleń i warsztatów dla opiekunów praktyk w zakresie umiejętności

miękkich jak na przykład treningu umiejętności mentorskich, pracy z dorosłymi, czy też zasad efektywnej komunikacji.

W ramach spotkań podsumowujących z opiekunami praktyk należałoby dokonać analiz przypadków z zakresu mentoringu w obszarach analizy źródeł sytuacji trudnych wynikających z udzielania informacji zwrotnej, z relacji opiekun praktyk – student oraz wypracowania propozycji rozwiązań sytuacji trudnych. Niezbędnym elementem tych spotkań powinna być także ewaluacja przez opiekuna praktyk organizacji i realizacji praktyk przez szkołę wyższą, między innymi w obszarze powierzonych zadań związanych z opieką nad studentem praktykantem, ocenie jakości i przydatności dokumentacji praktyk, współpracy z kierownikiem praktyk z ramienia szkoły wyższej oraz przedstawienia przez nauczyciela propozycji zmian w zakresie organizacji i realizacji praktyk.

Español

Italiano

Latviešu

Türkçe

Polski

Deutsch

Português

Français

Nederlands

